

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programı

**FLÖRT ŞİDDETİ VE ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÖRSELENME
YAŞANTILARI: REDDEDİLME DUYARLILIĞI, AKILCI
OLMAYAN İNANÇLARIN ARACILIK ROLÜ**

Ruveyda SERÇE
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Serap ÖZDEMİR BİŞKİN

Burdur, 2023

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programı

**FLÖRT ŞİDDETİ VE ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÖRSELENME
YAŞANTILARI: REDDEDİLME DUYARLILIĞI, AKILCI
OLMAYAN İNANÇLARIN ARACILIK ROLÜ**

Ruveyda SERÇE
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Serap ÖZDEMİR BİŞKİN

Burdur, 2023

MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**YÜKSEK LİSANS
JÜRİ ONAY FORMU**

M.A.K.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 25.05.2023 tarih ve 470/25 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 29.05.2023 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Ruveyda Serçe'nin "Flört Şiddeti ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları: Reddedilme Duyarlılığı, Akılcı Olmayan İnançların Aracılık Rolü" konulu tez çalışması Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE (TEZ DANIŞMANI) : Dr. Öğr. Üyesi Serap ÖZDEMİR BİŞKİN

ÜYE : Prof. Dr. Özlem TAGAY

ÜYE : Doç. Dr. Özlem ULAŞ KILIÇ

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 25/05/2023 tarih ve 470/25 sayılı kararı.

İMZA / MÜHÜR

BİLDİRİM

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu taahhüt edip, tezimin kaynak göstermek koşuluyla aşağıda belirttiğim şekilde fotokopi ile çoğaltılmasına izin veriyorum.

☒ [X] Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ [] Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ [] Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Ruveyda SERÇE
Tarih
İmza

Flört Şiddeti ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları: Reddedilme Duyarlılığı, Akılcı Olmayan İnançların Aracılık Rolü

(Yüksek Lisans Tezi)

Ruveyda SERÇE

ÖZ

Bu araştırmada genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkide reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançların aracılık rolü incelenmiştir. Araştırmaya Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesi'nde farklı fakültelerde okuyan 960 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Flört Şiddeti Tutum Ölçeği (FŞTÖ), Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği (CTQ), Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği (RDÖ) ve İlişkilerde İnanç Envanterinden (İİE) yararlanılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde yapısal eşitlik modeli, t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda çocukluk çağı örselenme yaşantıları, reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançlar ile flört şiddetine yönelik tutum arasında doğrudan negatif yönlü ilişki olduğu belirlenmiştir. Flört şiddetine yönelik tutum için ölçekten alınan puan ortalamalarının düşmesi flörtte şiddetin kabul edildiği anlamına gelmektedir. Diğer bir ifade ile çocukluk çağı örselenme yaşantıları, reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançlar arttıkça flört şiddetini kabul etme düzeyi de artmaktadır. Yapısal eşitlik modeli için ilk aşamada ölçüm modeli test edilmiş, ardından yapısal model test edilmiştir. Elde edilen sonuca göre çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkide reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançların aracılık rolünün olduğu belirlenmiştir. Modelin flört şiddetine yönelik tutum toplam varyansının %29'unu açıkladığı belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada flört şiddetine yönelik tutumun demografik değişkenlere göre farklılaşma durumu araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre flört şiddetine yönelik tutumun cinsiyete ve madde kullanma durumuna göre farklılık gösterdiği, bu farklılığın erkekler ve sigara kullananların lehine olduğu, yaş ve ilişki süresine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Elde edilen tüm bulgular ilgili literatür doğrultusunda tartışılmış ve bu bulgulara ilişkin bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akılcı olmayan inançlar, aracılık rolü, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları, flört şiddeti, flört şiddetine yönelik tutum, reddedilme duyarlılığı, romantik ilişkiler.

Sayfa Adedi : 170

Danışman : Dr. Öğretim Üyesi Serap ÖZDEMİR BİŞKİN

Dating Violence and Childhood Traumatic Experience: The Mediating Role of Sensitive Rejection, Irrational Beliefs

(Master Thesis)

Ruveyda SERÇE

ABSTRACT

In this study, the mediating role of rejection sensitivity and irrational beliefs in the relationship between young adults' childhood traumatic experiences and their attitudes towards dating violence were examined. 960 university students studying at different faculties at Mehmet Akif Ersoy University and Gaziantep University participated in the research. Personal Information Form, Dating Violence Scale, Childhood Trauma Questionnaire (CTQ), Rejection Sensitivity Scale (RSS) and Relationship Belief Inventory (RBI) were used in the study.. Structural equation model, t test and ANOVA test were used to analyze the data. As a result of the analyzes, it was determined that there is a negative relationship between childhood traumatic experiences, rejection sensitivity and irrational beliefs and attitudes towards dating violence. The decrease in the average score taken from the scale for the attitude towards dating violence means that violence in dating is accepted. In other words, as childhood traumatic experiences, rejection sensitivity and irrational beliefs increase, the level of acceptance of dating violence also increases. For the structural equation model, the measurement model was tested in the first stage, and then the structural model was tested. According to the results obtained, it was determined that rejection sensitivity and irrational beliefs had a mediating role in the relationship between childhood traumatic experiences and attitudes towards dating violence. It was determined that the model explained 29% of the total variance of attitudes towards dating violence. In addition, in the study, the differentiation status of the attitude towards dating violence according to demographic variables was investigated. According to the results obtained, it was determined that the attitude towards dating violence differed according to gender and substance use status, this difference was in favor of men and smokers, but did not differ according to age and duration of relationship. All the findings were discussed in line with the relevant literature and some suggestions were presented regarding these findings.

Key Words: Attitude towards dating violence, childhood traumatic experience, dating violence, irrational beliefs, rejection sensitivity, romantic relationships, mediating role.

Page Number : 170

Supervisor : Assistant Professor Serap OZDEMIR BISKIN

TEŞEKKÜR

Tüm yüksek lisans eğitim sürecimde akademik olarak gelişimimde büyük katkıları ve emeği olan, zorlandığım anlarda desteğini her daim yanımda hissettiğim, her aşamada sabırla bıkmadan beni destekleyen, bilgi ve tecrübeleriyle yolumu aydınlatan çok kıymetli danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Serap ÖZDEMİR BİŞKİN'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezimi geliştirebilmem için çok değerli bilgi ve tecrübeleriyle bana ışık tutan, sadece tez sürecimde değil lisans eğitimimden bu yana kendisini model aldığım, psikolojik danışman olmayı bana sevdiren çok kıymetli jüri üyesi hocalarımdan Sayın Prof. Dr. Özlem TAGAY'a, tezimi geliştirmem için çok değerli öneri ve geri bildirimlerde bulunan jüri üyesi Sayın Doç. Dr. Özlem ULAŞ KILIÇ'a teşekkür ederim.

Tez sürecimde akademik bilgisini, zamanını ve zorlandığım anlarda desteğini benden esirgemeyen, her daim yanımda olan çok kıymetli meslektaşım Arş. Gör. Aykut KUL'a, her daim desteğini hissettiğim, bunaldığım zamanlarda beni sabırla dinleyen, akademik olarak da yardımlarını esirgemeyen çalışma arkadaşlarım Arş. Gör. Tuğberk MELEN, Arş. Gör. Barış KALENDER ve Arş. Gör. Burak CESUR'a teşekkür ediyorum.

Sadece yüksek lisans sürecimde değil tüm hayatım boyunca maddi manevi desteğini hiç esirgemeyen, bunaldığım anlarda yanımda olan, her koşulda beni destekleyen ve arkamda olan, fedakarlıklarıyla bugünlere ulaşmamı sağlayan Canım Aileme sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bütün zor anlarımda yanımda olan, her koşulda beni destekleyen, sabırla beni dinleyen, bunaldığım anlarda beni ferahlatan, yorulduğum zamanlarda bana güç veren yoldaşım, yol arkadaşım çok kıymetli nişanlım İbrahim YEGEN'e teşekkür ediyorum.

Son olarak özellikle araştırmamın veri toplama sürecinde yardımcı olan ve emeği geçen Gaziantep Üniversitesi öğretim üyelerine ve öğrencilerine teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	V
ÖZ.....	VI
ABSTRACT	VII
TEŞEKKÜR	VIII
KISALTMALAR	XIII
TABLolar DİZİNİ	XIV
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XV
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	8
1.2.1. Alt problemler.	8
1.3. Araştırmanın Amacı	9
1.4. Araştırmanın Önemi	9
1.5. Sınırlılıklar	11
1.6. Sayıtlar	11
1.7. Tanımlar	12
BÖLÜM II.....	13
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	13
2.1.Kuramsal Çerçeve	13
2.1.1. Romantik ilişkiler.....	13
2.1.2. Romantik ilişkilerde şiddet: Flört şiddeti.	14
2.1.2.1. Flört şiddeti türleri.....	16
2.1.2.1.1.Fiziksel şiddet.....	16
2.1.2.1.2.Duygusal/psikolojik şiddet.....	17

2.1.2.1.3.Cinsel şiddet.	18
2.1.2.1.4.Ekonomik şiddet.....	19
2.1.2.1.5.Dijital şiddet.	19
2.1.2.1.6.Israrlı takip (Stalking).	20
2.1.2.2. Flört şiddeti döngüsü.....	21
2.1.2.3. Genç yetişkinlerde yaygınlığı ve etkileri.	23
2.1.2.4. Flört şiddetine yönelik tutum.	26
2.1.3. Kuramlara göre flört şiddeti.	27
2.1.3.1. Sosyal öğrenme kuramı.	27
2.1.3.2. Bağlanma kuramı.	29
2.1.3.3. Feminist kuram.....	31
2.1.3.4. Ekolojik model.	32
2.1.3.4.1. Risk faktörleri.....	34
2.1.3.4.2. Koruyucu faktörler.	36
2.1.4. Çocukluk çağı örselenme yaşantıları.....	37
2.1.5. Akılcı duygusal davranışçı terapi.	41
2.1.5.1. Akılcı Olmayan İnançlar.	42
2.1.6. Reddedilme duyarlılığı.	47
2.2. İlgili Araştırmalar	50
2.2.1. Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar.....	51
2.2.2. Akılcı olmayan inançlar ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar.	55
2.2.3. Reddedilme duyarlılığı ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar.	57
2.2.4. Akılcı olmayan inançların ve reddedilme duyarlılığının aracılık rolü ile ilgili araştırmalar.....	62
BÖLÜM III	64
YÖNTEM.....	64
3.1. Araştırmanın Modeli	64
3.2. Çalışma Grubu.....	64
3.3. Veri Toplama Araçları	67
3.3.1. Kişisel bilgi formu.....	67
3.3.2. Flört şiddeti tutum ölçeği (FŞTÖ).....	67
3.3.3. Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeği (CTQ).	68

3.3.4. Reddedilme duyarlılığı ölçeği (RDÖ).....	70
3.3.5. İlişkilerde inanç envanteri.	71
3.4. Verilerin Analizi.....	72
BÖLÜM IV	79
BULGULAR VE YORUM.....	79
4.1. Modelde Yer Alan Gözlenen Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler	79
4.2. Ölçüm Modeli	80
4.3. Yapısal Model	83
4.4. Demografik Değişkenlerle İlgili Elde Edilen Bulgular	86
4.4.1.Flört şiddetine yönelik tutumun cinsiyete göre karşılaştırılması.	86
4.4.2. Flört şiddetine yönelik tutumun yaşa göre karşılaştırılması.....	87
4.4.3. Flört şiddetine yönelik tutumun ilişki süresine göre karşılaştırılması.....	87
4.4.4. Flört şiddetine yönelik tutumun madde kullanım durumuna göre karşılaştırılması.	88
BÖLÜM V.....	89
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	89
5.1.Sonuç ve Tartışma	89
5.2. Öneriler.....	98
5.2.1. Araştırmacılara yönelik öneriler.....	98
5.2.2.Uygulayıcılara yönelik öneriler.....	99
KAYNAKLAR.....	100
EKLER	139
EK-1	140
EK-2	141
EK-3	142
EK-4	143
EK-5	145
EK-6	146

EK-8	147
EK-9	148
EK-10	149
EK-11	150

KISALTMALAR

ADDT: Akılcı Duygusal Davranışçı Terapi

ASPB: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

CDC: Amerikan Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezi

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

TDK: Türk Dil Kurumu

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablolar

Sayfa

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Dağılımı.....	65
Tablo 2. Uyum İyiliği Değerlerinin Kabul Edilebilirlik Sınırları	75
Tablo 3. Gözlenen Değişkenlere İlişkin Çarpıklık-Basıklık Değerleri	75
Tablo 4. Gözlenen Değişkenlere İlişkin Korelasyon Katsayıları	77
Tablo 5. Gözlenen Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler	79
Tablo 6. Modelde Yer Alan Değişkenler Arasındaki Doğrudan, Dolaylı ve Toplam (Standardize Edilmiş) Etkiler	85
Tablo 7. Flört Şiddetine Yönelik Tutumun Cinsiyete Göre Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları.....	86
Tablo 8. Flört Şiddetine Yönelik Tutumun Yaşa Göre Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları.....	87
Tablo 9. Flört Şiddetine Yönelik Tutumun İlişki Süresine Göre Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları	87
Tablo 10. Flört Şiddetine Yönelik Tutumun Madde Kullanım Durumuna Göre Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları	88

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sekiller

Sayfa

Şekil 1. Araştırmanın modeli	9
Şekil 2. Şiddet döngüsü.....	21
Şekil 3. Eş istismarı ile ilişkili faktörlerin ekolojik modeli.....	32
Şekil 4. Reddedilme duyarlılığı modeli.....	48
Şekil 5. Ölçüm modeline ait standardize faktör yükleri.....	82
Şekil 6. Yapısal modele ait standardize edilmiş yol katsayıları	84

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya temel teşkil eden problem durumu, problem cümlesi ve alt problemler ile araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıklar, sayıtlar ve varsayımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Son yıllarda tüm dünyada yaşanan şiddet olayları gitgide artmaktadır. Şiddet, uygulayan kişinin iradesiyle gerçekleşen, maruz kalan bireylerin hem fiziksel hem de psikolojik travma yaşadıkları veya yaşama ihtimalinin olduğu ve birey için ölüm tehdidi oluşturan hatta bazen ölümle sonuçlanan olumsuz bir davranış biçimidir (Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ], 2002).

Şiddetin farklı biçimlerde ve kişilere veya gruplara uygulanan türleri bulunmaktadır. Şiddet, farklı etki alanları yönüyle fiziksel, sözel, ekonomik, cinsel ve duygusal olarak sınıflandırılmaktadır (Watts & Zimmerman, 2002; Bailey vd., 1997). Uygulanan kişiler veya gruplar yönüyle ise kişinin kendisine yönelik, kişiler arası, organize şiddet, medya şiddeti ve diğer tür şiddet olarak gruplandırılmıştır. Kişinin kendisine yönelik şiddet, intihar ve kendine zarar verme davranışı ile açıklanırken; kişilerarası şiddet de aile içi şiddet ve flört şiddeti alt gruplarına ayrılarak açıklanmıştır (Subaşı, 2001, akt. Türk, Hamzaoglu ve Yayak, 2020).

Şiddetin bir alt türü olan flört şiddeti (dating violence), bireyin romantik bağ kurmuş olduğu kişilerden (eşinden, erkek veya kadın flörtünden) şiddet görmesi, yakın ilişki kurduğu bu kişilerin bireye zarar vermesi olarak tanımlanmaktadır (Cambridge Dictionary, tarihsiz). Kürtül ve Özdere'ye (2018) göre flört şiddeti, yakın ilişki içerisinde bulunan tarafların kasıtlı olarak ve kendi iradeleriyle partnerini incitmeye

yönelik gösterdikleri herhangi bir tutum ve davranışı içermektedir. Flört şiddeti içerisindeki flört kavramı karşı cinsten bireylerin birbirine romantik anlamda bağlanmaları anlamına gelmektedir (Türk Dil Kurumu [TDK], tarihsiz). Diğer bir tanımla evlenmemiş iki birey arasında, arkadaşlıktan farklı olarak duygusal, romantik veya cinsel bağ bulunan ilişkidir (Murray & Kardatzke, 2007). Buradan hareketle flört şiddetinin evli olmayan fakat birbiriyle romantik bağ kurmuş bireyler arasında yaşandığı anlaşılmaktadır.

Dünyada flört şiddeti oranlarına bakıldığında oldukça yaygın olduğu görülmektedir. 15-49 yaş aralığındaki bir partnere sahip olan her dört kadından birinden fazlasının yaşamı boyunca en az bir kez partneri tarafından fiziksel/cinsel şiddet gördüğü belirlenmiştir (Sardinha, Maheu-Giroux, Stöckl, Meyer & García-Moreno, 2022). Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri'nin Ulusal Yakın Eş ve Cinsel Şiddet Araştırması'na göre 4 kadından yaklaşık 1'i ve 10 erkekten 1'i cinsel şiddet, fiziksel şiddet ve / veya yakın bir partnerin tacizine maruz kaldığı ve yaşamları boyunca flört şiddeti ile ilgili olumsuz bir etki bildirdiği ortaya koyulmuştur (Smith vd., 2018). Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ), 10 ülkede 24.000'den fazla kadından veri topladığı kadın sağlığı ve kadına yönelik şiddete ilişkin çalışmasında katılımcıların %13-61'nin partneri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığı; % 4-49'unun partneri tarafından ciddi fiziksel şiddet gördüğü; %6-59'unun yaşamlarının belli bir noktasında partnerinden cinsel şiddet gördüğü ve %20-75'inin hayatlarında bir partner veya daha fazlası tarafından duygusal istismar içeren eylemlere maruz kaldığı belirlenmiştir (Garcia-Moreno C vd., 2005).

Türkiye'de geniş örneklem gruplarıyla yapılan çalışmalara rastlanmamakla birlikte üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalar sonucunda flört şiddeti mağduriyetinin %20-25 oranında görüldüğü belirlenmiştir. Fiziksel şiddet için oranların %5-48 aralığında; duygusal şiddet için oranların %12-85 aralığında değiştiği görülmektedir. Ayrıca çalışmalarda şiddete maruz kalanların çoğunun kadın katılımcılar olduğu görülmüştür (Biçer ve Demir, 2017; Akış, Haşıl Korkmaz, Taneri, Özkaya ve Güney, 2019).

Flört şiddeti, önemli bir halk sağlığı sorunudur (DSÖ, 2002). Partneri tarafından şiddete maruz bırakılan bireylerde uzun veya kısa vadede fiziksel ve ruhsal birçok sağlık sorunu ortaya çıkmaktadır (Campbell, 2002). Nitekim partnere uygulanan

şiddetin depresyon, anksiyete ve TSSB düzeylerini ciddi boyutta arttırarak ruhsal sağlığı; hafif ve ağır yaralanmalara sebep olarak fiziksel sağlığı olumsuz yönde etkilediği görülmektedir (Amanor-Boadu vd., 2011). Başka bir çalışmada da flört şiddetine maruz kalan kadınların maruz kalmayanlara kıyasla daha fazla sigara içme, yeme bozuklukları ve sık cinsel davranışlarda bulunma riski altında olduğu ve sağlıklarının bozulmasında flört şiddetinin etkisinin olduğu belirlenmiştir (Bonomi, Anderson, Nemeth, Rivara & Buettner, 2013). Bunun yanında flört şiddeti ölümlere yol açmaktadır. Koç'a göre (2022) ülkemizde 2010-2017 yılları arasında öldürülen kadınlara ilişkin veriler incelendiğinde, %57'sinin eşi; %16'sının birlikte olduğu partneri; %10'unun eski eşi; %4'ünün eski partneri tarafından öldürüldüğü belirlenmiştir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun yayınlamış olduğu verilere göre ise ülkemizde 2022 yılında 280 kadın erkekler tarafından öldürülmüş, 217 kadın ise şüpheli olarak ölü bulunmuştur. Öldürülen kadınların %44'ü eşi tarafından; %13'ü birlikte olduğu erkek tarafından; %8'i eski eşi tarafından ve %5'i eskiden birlikte olduğu erkek tarafından öldürülmüştür (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2022). İstatistiklere göre öldürülen kadınların büyük bir çoğunluğunun partneri tarafından öldürüldüğü görülmektedir. İstatistiklerden anlaşılabacağı üzere daha çok kadın ölümlerinin ve şiddetin kadınlar üzerindeki olumsuz etkilerinin araştırıldığı, erkek katılımcıların deneyimlerinin daha az incelendiği söylenebilir.

Flört şiddetinin alan yazında genç yetişkinleri de içeren farklı yaş gruplarında araştırıldığı görülmektedir. 12-17 yaş aralığını kapsayan ergen bireylerle yapılan bir çalışmada flört şiddeti yaygınlığı %1,6 olarak bulunmuştur. Bu oran çalışmanın örnekleminde 400.000 ergene karşılık gelmektedir. Bunun yanında flört şiddetinin TSSB ve majör depresif dönemle ilişkili olduğu belirlenmiştir (Arriaga & Foshee, 2004). 14-19 yaş grubuyla yapılan başka bir çalışmada kadın katılımcıların romantik ilişkisinde %61'inin duygusal; %8'inin fiziksel; %2'sinin ise cinsel şiddete maruz kaldığı, erkeklerin ise %73'ünün duygusal; %24'ünün fiziksel; %28'inin cinsel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra cinsel ilişki öyküsü olan, birden fazla partneri bulunan, daha erken yaşta cinsel ilişki yaşayan katılımcıların flört şiddetine maruz kalma riski daha yüksek bulunmuştur (Gabster, Hall, Pon, Millender & Pascale, 2023). Toplu-Demirtaş ve Fincham (2022)'in 18-35 yaş grubu ile yaptıkları bir çalışmada da kadın katılımcıların %43'ünün partnerine fiziksel şiddet; %25'inin cinsel

şiddet uyguladığı, erkek katılımcıların ise %35'inin partnerine fiziksel şiddet; %41'inin cinsel şiddet uyguladığı belirlenmiştir. Çalışmalardan da anlaşılabacağı üzere flört şiddeti ergenler ve genç yetişkin yaş gruplarında oldukça yaygındır. Üniversite dönemini de kapsayan 17-29 yaş aralığı flört şiddeti için riskli dönem olarak kabul edilmekte ve bu dönem içerisinde daha fazla ortaya çıkmaktadır (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014).

Alanyazında gençlerin ruhsal sağlığını olumsuz etkileyen flört şiddetinin oluşumunu anlamaya ve önlemeye yönelik birçok çalışma yapılmaktadır (Devrim ve Beydağ, 2022; Üstünel, 2020; Luo, DeGue & Le, 2022; Muñiz-Rivas, Vera & Povedano-Díaz, 2019; Peterson vd., 2018). Yapılan çalışmalarda yaşam kalitesi (Işık, Demircan ve Gürhan, 2021), duygusal zeka (Fernández-González, 2018), anksiyete ve umutsuzluk (Dikmen, Özaydın ve Yılmaz, 2018), madde kullanımı (Martino, Collins & Ellickson, 2005) bağlanma stilleri (Bonache, Gonzalez-Mendez, & Krahé, 2019), toplumsal cinsiyet rolleri (Kök vd., 2022), akılcı olmayan inançlar (Şenol, Albayrak ve Uluman, 2022; Bahadır-Yılmaz ve Şahin, 2021; Sahan ve Cuhadaroglu, 2022), çocukluk çağı örselenme yaşantıları (Manchikanti Gómez, 2011; Gökkaya ve Öztürk, 2021; Grest vd., 2022; Temple vd., 2018), reddedilme duyarlılığı (Downey, Feldman & Ayduk, 2000; Volz & Kerig, 2010; Park & Lee, 2021) gibi kavramların flört şiddeti ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Flört şiddetinin olumsuz sonuçları ve bireyler üzerindeki etkileri göz önüne alındığında flört şiddetini nelerin tetiklediğini, ortaya çıkma riskini nelerin arttırıp nelerin azalttığını belirlemek önem arz etmektedir. Bu bağlamda flört şiddetinin doğasını anlamak için birçok yaklaşımdan yararlanılmaktadır. Bu yaklaşımlardan en yaygın olarak kullanılan ekolojik yaklaşım olarak görülmektedir. Bu yaklaşıma göre şiddet, birbiriyle ilişkili dört düzeyde birden fazla faktörün etkileşimi ve tutarsızlığının bir sonucu olarak açıklanabilir: bireysel, ilişkisel, topluluk ve toplumsal (DSÖ, 2012). Ekolojik model birbiriyle etkileşim halinde olan bu faktörler sayesinde politika, kültür gibi çevresel faktörlerin dış etkileri, insan davranışlarını etkileyen bireysel faktörleri bir arada ele alarak, insan davranışını çoklu ekolojik sistemlerdeki faktörlerin bir sonucu olarak yeniden çerçeveleyerek diğer kuramlardan farklılaşmaktadır (Sallis, Owen & Fisher, 2008).

Ekolojik model, flört şiddetine etkili bir şekilde müdahale edilebilmesi ve önlenmesi için altın standart haline gelmiştir (CDC, 2009). Bu bağlamda Heise'nin (1998) flört şiddetini ekolojik modele göre incelemesinin ardından literatürde şiddetle ilişkili risk ve koruyucu faktörleri açıklayan ve önleme çabalarına rehberlik eden sosyal-ekolojik modeller geliştirildiği görülmektedir (Krug, Mercy, Dahlberg & Zwi, 2002; Little & Kantor, 2002; Djikanovic, Celik, Simic, Matejic & Cucic, 2010). Mevcut araştırmada da Heise'nin Ekolojik Modeli temel alınarak flört şiddetine yönelik tutumla ilişkili olabileceği varsayılan değişkenler ele alınmıştır.

Heise (1998), sosyal ekolojinin her düzeyinde öngörücü olan faktörleri sunmayı amaçlamıştır. Bu kapsamda flört şiddetine ilişkin bireysel düzeyde, faktörler arasında çocukluk çağı istismarı öyküsü, evde şiddete tanık olma, savunmasız bir durumda olma (erken cinsel başlangıç gibi), kadın ve erkeklerin rollerine ilişkin cinsiyetçi tutumlara sahip olma gibi faktörler yer alır. Bireysel risk faktörleri içerisinde değerlendirilen çocukluk çağı örselenme yaşantıları, 18 yaşın altındaki çocuklara yönelik aktif bir biçimde gerçekleştirilen, çocukların fiziksel, duygusal, toplumsal ve zihinsel gelişimlerine zarar veren her türlü davranışı kapsamaktadır (Zeytinoğlu, 1991; akt. Aydın ve İşmen, 2003).

Çocukluk döneminde maruz kalınan ihmal ve istismar (örselenme) yaşantıları; depresyon (Nelson, Baldwin & Talor, 2012), travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) (Hovens vd., 2010), kardiyovasküler rahatsızlık (Dong vd., 2004) gibi fiziksel ve ruhsal birçok olumsuz duruma sebep olmaktadır. Yetişkin bireylerin ruh sağlığı sorunları yaşaması bakımından ciddi bir risk faktörüdür (Keyes vd., 2012; Cesur, Sayraç ve Korkmaz, 2018). Çocukluk döneminde deneyimlenen istismar ve ihmal, flört şiddeti için bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir (Kaukinen, 2014). Çocukluk döneminde fiziksel istismara maruz kalan bireyler, romantik ilişkilerinde partnerlerine fiziksel şiddet uygulamaktadır (Temple vd., 2018). Çocuklukta cinsel istismara uğrayan her beş kadından birinden fazlası genç yetişkinlik döneminde de cinsel istismara maruz kalmaktadır. Cinsel istismara uğrayan erkek çocukların ise aile içi şiddet uygulama riskinin 45 kat arttığı belirlenmiştir (Perepletchikova & Kaufman, 2010). Buradan hareketle çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarının hem flört şiddetini uygulama hem de flört şiddetine maruz kalmaya ilişkin farklı sonuçları olduğu söylenebilir.

Ekolojik modelde yer alan bireysel risk faktörlerinden bir diğeri de reddedilme kavramıdır. Nitekim soğuk, reddedici ve taciz eden babaya sahip olmak ve baba tarafından reddedilmek yetişkinlikteki şiddet davranışlarıyla ilişkilendirilmiştir (Dutton, 1995, akt. Heise, 1998). Reddedilmeye ilişkili bir kavram olan reddedilme duyarlılığı, bireyin reddetmeyi daha fazla algılaması, endişeyle bu durumu bekleme ve reddedilme durumunda aşırı tepki vermesi olarak adlandırılmaktadır (Feldman & Downey, 1994). Reddedilme duyarlılığı ile çocukluk yıllarında ebeveyni tarafından reddedilme ilişkilidir (Feldman & Downey, 1994). Bunun yanı sıra romantik ilişkilerde reddedilme duyarlılığı, partnerlerin ilişkilerinde güvensizlik ve memnuniyetsizlik hissetmelerine neden olarak ilişkiyi baltalamaktadır. Reddedilmeye duyarlı erkek partnerler ilişkilerinde daha kıskanç ve kontrolcü davranışlar göstermiş; kadınlar ise daha çok düşmanlık hissetmiş ve daha az duygusal destek sağlamıştır. Bunun sonucu partnerlerin ilişki doyumu azalmıştır (Downey & Feldman, 1996).

Reddedilmeye duyarlı olan erkekler, romantik ilişkilerinde reddedilme beklentisini önlemek amaçlı iki tür önlem alırlar: İlişkilerine olan yatırımı azaltmak veya kendilerini koşulsuz destekleyecek bir partnere yüksek yatırımda bulunmak. Yüksek yatırımda bulunan erkekler, reddedilme karşısında aşırı tepki gösterme eşiği düşük olduğundan partnerinin belirsiz veya negatif davranması durumunda daha agresif olma eğilimindedir (Downey, Feldman & Ayduk, 2000). Nitekim yapılan çalışmalarda yüksek düzeyde reddedilme duyarlılığına sahip olan bireylerin ret yanıtı aldıklarında, reddedilme duyarlılığı düşük olan bireylere oranla daha fazla saldırganlık içeren davranışlar sergiledikleri ortaya çıkmış, partnere şiddet uygulama ile reddedilme duyarlılığı ilişkili olarak bulunmuştur (Ayduk, Gyurak & Luerksen, 2008; Volz & Kerig, 2010). Alan yazın incelendiğinde reddedilme duyarlılığının romantik ilişkiler üzerinde olumsuz yansımalarının olduğu ve flört şiddeti ile de ilişkili bir kavram olduğu anlaşılmaktadır.

Romantik ilişkilerin, özelliklerini belirleyen, ilişki dinamiklerine ilişkin bilgi veren bazı unsurlar bulunmaktadır: Katılım, partner seçimi, ilişki içeriği, ilişki kalitesi ve ilişkiye dair bilişsel ve duygusal süreçler. Bu unsurlardan bilişsel-duygusal süreçler, bireyin ilişkisine ve partnerine dair algıları, şemaları, duygusal tepkileri ve beklentilerinden oluşmaktadır (Collins, 2003). Çiftler, bir romantik ilişkiye başladıklarında bu ilişkiye dair bazı inançlara sahiptirler, bu inançlar içerisinde akılcı

olmayan inançlar da bulunabilmektedir (Saraç, 2013; Beştav, 2007). Partnerlerin birbirlerine veya ilişkilerine dair sahip olduğu, değiştirilmesi güç, katı ve ilişki için zararlı olan inançlar romantik ilişkilerdeki akılcı olmayan inançlar olarak adlandırılmaktadır (Ellis, 1986; Ellis, 2003).

Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar, ilişkiden alınan doyum, bağlılığı ve güveni büyük ölçüde etkileyerek ilişkinin başarısı üzerinde rol oynar. İşlevsel olmayan inançlar, romantik ilişkilerde bazı sorunlara ve olumsuzluklara neden olmaktadır (Eidelson & Epstein, 1982). Bu sorunlardan biri de flört şiddeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim öğretmen adaylarının flört şiddetine yönelik tutumlarının araştırıldığı bir çalışmada, flört şiddetine yönelik tutum ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında orta düzeyde ve negatif bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir (Şenol, Albayrak ve Uluman, 2022). Hemşirelik ve ebelik öğrencileri ile yapılan bir diğer çalışmada ise romantik ilişki inançları ve yakın ilişkilerdeki deneyimler ile flört şiddetinin ilişkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre akılcı olmayan romantik ilişki inançları ile yakın ilişkilerdeki deneyimlerin yüksek flört şiddeti oranlarıyla ilişkili olduğu saptanmıştır (Bahadır-Yılmaz ve Şahin, 2022). Sahan ve Cuhadaroglu'na (2022) göre, romantik ilişkilerdeki akılcı olmayan inançlar ile flört şiddetine yönelik tutum arasında orta düzeyde olumsuz bir ilişki bulunmaktadır. Romantik ilişkilerdeki akılcı olmayan inançların artması bireylerin flört şiddetine yönelik tutumlarını da artırmaktadır. Buradan hareketle partnerlerin sahip olduğu akılcı olmayan inançların, ilişkinin dinamikleri üzerinde önemli bir rolü olduğu, flört şiddeti gibi ilişkide olumsuz sonuçlara yol açabileceği anlaşılmaktadır.

Üniversite döneminde deneyimlenen flört ilişkisi, diğer bir ifade ile romantik ilişkiler bireye sosyal destek sağlayarak sosyal gelişim sürecine katkı sağlamaktadır. Bu dönemde kurulan romantik ilişkiler, bireyin eş seçimi, gelecekte kuracağı romantik ilişkilerinden alacağı doyum gibi durumlar üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Toplu Demirtaş, Hatipoğlu Sümer ve Fincham, 2017). Üniversite yıllarına denk gelen yetişkinliğin erken dönemleri, kişiler arası şiddet oranlarının diğer yaş dönemlerine kıyasla daha yüksek olduğu yıllardır (Taylor, Mumford & Lui, 2016). Dolayısıyla flört şiddeti için risk faktörleri bu yaşam döneminde ortaya çıkar. Genç yetişkinlik dönemi, romantik ilişkilerdeki kırılganlığı ve saldırgan kalıplara karşı direnci belirleme açısından kritik bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır (Goodnight vd., 2017).

Nitekim alanyazında flört şiddeti için risk faktörleri ve koruyucu faktörleri araştıran çalışmalara rastlanmaktadır (Vagi vd., 2013; Kaukinen, 2014). Bu çalışmada da flört şiddeti için risk faktörü sayılabilecek çocukluk çağı örselenme yaşantıları, reddedilme duyarlılığı ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar kavramları ele alınacaktır.

1.2. Problem Cümlesi

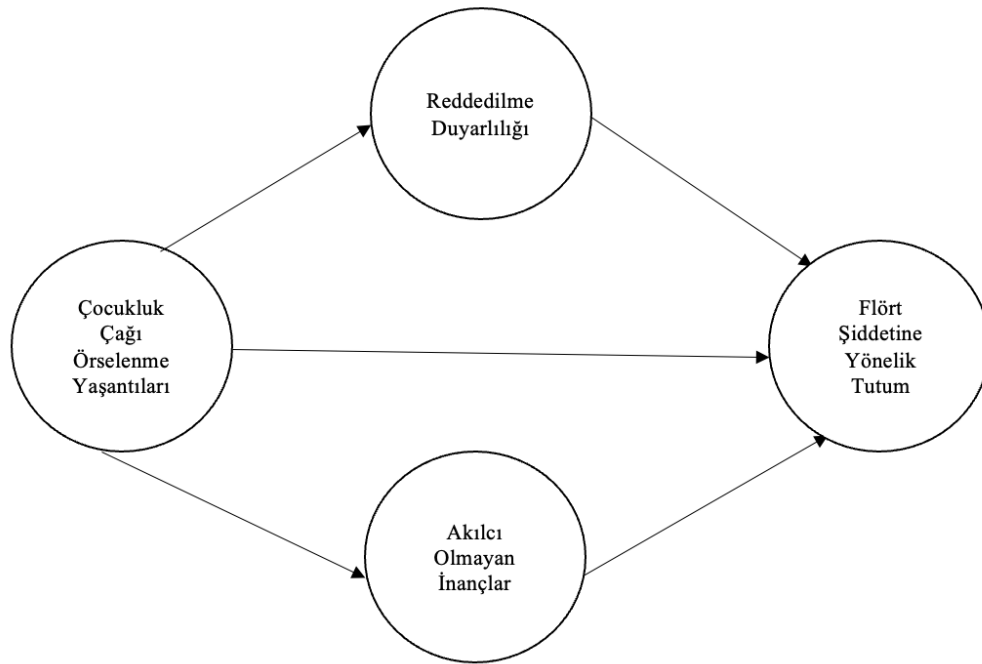
Bu araştırmanın temel problemini; “Genç yetişkinlerin flört şiddetine yönelik tutumları ile çocukluk çağı örselenme yaşantıları arasındaki ilişkide reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançların aracı rolü var mıdır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmanın ikincil problemini ise “Genç yetişkinlerin flört şiddetine yönelik tutumları demografik değişkenlere göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” sorusu oluşturmaktadır.

2.1.2. Alt problemler. Bu çalışmada aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Çocukluk çağı örselenme yaşantıları, reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançlar ile flört şiddetine yönelik tutum doğrudan anlamlı düzeyde ilişkili midir?
2. Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile flört şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkide reddedilme duyarlılığının aracı rolü var mıdır?
3. Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile flört şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkide akılcı olmayan inançların aracı rolü var mıdır?
4. Genç yetişkinlerde flört şiddetine yönelik tutum cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
5. Genç yetişkinlerde flört şiddetine yönelik tutum yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
6. Genç yetişkinlerde flört şiddetine yönelik tutum ilişki süresine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
7. Genç yetişkinlerde flört şiddetine yönelik tutum madde kullanım durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın ana amacı genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantılarının flört şiddetine yönelik tutumlarını yordamasında reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançların aracılık rolünün belirlenmesidir. Bu bağlamda Şekil 1’de gösterilen modelin Ekolojik Yaklaşım temelinde yapısal eşitlik modeliyle test edilmesi amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra araştırmada genç yetişkinlerin flört şiddetine yönelik tutumlarının cinsiyet, yaş, ilişki süresi ve madde kullanım durumuna göre değişip değişmediği araştırılmıştır.

Şekil 1. Araştırmanın modeli

1.4. Araştırmanın Önemi

Önemli bir halk sağlığı sorunu olarak nitelendirilen flört ilişkilerindeki şiddet, gençler arasında devam etmekte ve boyutları gitgide artmaktadır (Sili, 2012; Martins vd., 2014). Ybarra vd. (2016), yaptıkları bir çalışmada 14-21 yaş grubundaki gençlerin fiziksel, psikolojik ve cinsel istismar mağduriyet ve uygulama oranlarını ortaya koymuştur. Araştırma sonucuna göre, kadınların %51’inin; erkeklerin %43’ünün üç istismar türünden en az birine maruz kaldığı, kadınların %50’sinin, erkeklerin %35’inin ise üç tür istismardan en az birini uyguladığı belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin öğrenci danışmanlığı veya ruh sağlığı merkezlerine başvurma

sebeplerinden en yaygın görüleni romantik ilişkilerinde yaşadıkları sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Creasey, Kershaw & Boston, 1999; Green, Lowry & Kopta, 2003).

Gençler arasında bu kadar yüksek oranlarda görülmesi ve olası fiziksel ve zihinsel sağlık sorunlarına neden olmasının yanı sıra flört şiddeti, romantik ilişkilerin kurulmaya başlandığı bir dönemde ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıktığı yaşam dönemi değerlendirildiğinde yeni romantik ilişkiler kuran gencin öğrendiği etkileşim kalıplarını yetişkinlik dönemine aktarması flört şiddetinin önemini ortaya koymaktadır (Wekerle & Wolfe, 1999; Sousa 1999). Gençlerin ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde yaşadıkları sağlıksız romantik ilişkiler öfke, saygısızlık, aileden ve arkadaşlardan ayırım ve dışlanma, suçlama, küçük düşürme, cinsel ilişkiye zorlama gibi partnere yönelik olumsuz davranışları içerebilir. Tüm bu olumsuz davranışlar bir ilişkiyi sürdüren ve ilerleten saygı, iletişim, özerklik, güvenlik, eğlence gibi unsurlara zarar verebilir (Leadbeater, Connolly & Temple, 2018). Gençlerin bu dönemde kuracakları sağlıklı romantik ilişkiler ise yetişkinlik yaşamında sahip olacağı aileyi, ebeveynlik becerilerini, sosyal desteği, ruh sağlığını, ekonomik güvenliğini ve stresli durumlar karşısında vereceği uyum tepkilerini olumlu yönde etkileyebilir (Collins, Loots, Meyiwa & Mistrey, 2009; Karney, Beckett, Collins & Shaw, 2007).

Yetişkinlik döneminde olumlu ve olumsuz etkileri olabilen flört şiddeti bu anlamda evlilik içinde görülen şiddetin de temelini oluşturmaktadır (Carlson, 1987; Smith & Donnelly, 2000). Nitekim evliliğinde şiddet yaşayan bireylerin geçmiş ilişkilerinde de flört şiddeti yaşadığı belirlenmiştir (O’leary, Malone & Tyree 1994; Roscoe & Benaske, 1985). Buradan hareketle flört şiddetinin genç yetişkinlik döneminde yaygın olarak görüldüğü, gelişim dönemi olarak düşünüldüğünde bu dönemde romantik ilişkilere ilişkin bazı öğrenmelerin gerçekleştiği ve bu öğrenmelerin yetişkinlik yani evlilik yaşamına aktarılacak evlilik yaşamını olumsuz etkileyebileceği anlaşılmaktadır. Gençken maruz kalınan veya uygulanan flört şiddeti, aile içi şiddeti ön görebilir. Bu sebeple flört şiddetinin uzun vadede bireylere olan olumsuz etkisi toplumun temeli olan aile kurumuna da yansarak toplumu etkileyen kısır bir döngü haline gelebilmektedir.

Bazı kişiler ilişkilerinde şiddete başvurur, bu kişiler yaşamında onları rahatsız eden herkese bu şekilde davranır. Bazıları ise sadece partnerine şiddet uygular. Flört şiddeti

uygulayan tüm kişiler için tek bir açıklama yerine farklı bireyler için farklı açıklamalar kabul görmektedir (Rothman, 2018). Buradan hareketle şiddeti anlamada kullanılan en yaygın model, ekolojik model olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ekolojik modelde çocukluk çağı örselenme yaşantılarının flört şiddeti için önemli bir risk faktörü olduğu belirten birçok çalışma bulursa da çocuklukta örselenen bireylerin hangi durumların sonucunda flört şiddeti yaşadığı, hangi özelliklerin flört şiddetinin ortaya çıkışında etkili olabileceğini ortaya koyan çalışmalar sınırlıdır. Mevcut araştırmada ekolojik model çerçevesinde çocuklukta örselenen bireylerin flört şiddetine maruz kalmasında veya uygulamasında etkili olabilecek değişkenler incelenmiştir. Bu sebeple reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançların aracılık rolü araştırılmıştır. Araştırmada çocuklukta örselenen bireylerin reddedilme duyarlılığı düzeyinin ve sahip oldukları romantik ilişkide akılcı olmayan inançların flört şiddetine yönelik tutumlarını nasıl değiştirdiğini anlamak hedeflenmiştir. Ayrıca alan yazında yaş, cinsiyet, çocukluk dönemi yaşantıları, ihmal ve istismar geçmişi gibi demografik değişkenlerin daha fazla araştırıldığı görülmektedir. Bu anlamda araştırmanın ilgili alan yazında farklı bireysel risk faktörlerini test etmesi bakımından bir boşluğu doldurması beklenmektedir. Bunun yanında özellikle yaygınlığı göz önünde bulundurulduğunda genç yetişkinlerde flört şiddetine ilişkin risk faktörleri incelenerek, önleyici çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesi'nde farklı fakültelerde okuyan ve gönüllü katılım sağlayan üniversite öğrencilerinden toplanan verilerle sınırlıdır.
2. Araştırma Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve İlişkilerde İnanç Envanterinin ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır.

1.6. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan katılımcıların ölçeklerde yer alan sorulara doğrulukla ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.7. Tanımlar

Araştırmada yer alan temel kavramların işe vuruk tanımları şu şekilde belirtilmiştir:

Flört Şiddeti: Romantik ilişkilerde görülen ve partnere fiziksel, duygusal veya cinsel olarak zarar veren her türlü eylemi kapsamaktadır (DSÖ, 2002).

Flört Şiddetine Yönelik Tutum: Kişinin romantik ilişkisinde şiddet uygulamasıyla yakından ilişkili olan flört şiddetine yönelik tutum, kişinin romantik ilişkisinde şiddeti onaylama, kabul etme seviyesi anlamına gelmektedir (O’Keefe, 2005).

Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları: Çocukların fiziksel, duygusal, cinsel şiddet ve ihmal içeren durumlara maruz kalmasına sebep olan, çocuk üzerinde farklı şekillerde zararlara veya hastalıklara yol açan her türlü eylemlerdir (Howe, 2005).

Reddedilme Duyarlılığı: Kişinin yaşamındaki önemli diğerlerinden reddedilmeyi kolayca algılaması, reddedilme durumunda kaygı duymasıyla birlikte aşırı tepki göstermesi olarak tanımlanmaktadır (Feldman & Downey, 1994).

Akılçı Olmayan İnançlar: Kişinin yaşamında belirlediği amaçları önünde engel olan, kişinin yaşadığı duygusal ve davranışsal problemlerin kaynağı olarak görülen işlevsiz, mantıklı olmayan düşünceler olarak adlandırılmaktadır (Ellis & Dryden 1997).

Romantik İlişkilerde Akılçı Olmayan İnançlar: Kişinin romantik ilişkisi, kendisi ve partnerine ilişkin katı, abartılmış, mantık dışı, güçlü ve işlevsel olmayan beklentileri, düşünceleridir (Sharp & Ganong, 2000). Kişinin bir ilişkinin nasıl olacağına ilişkin düşüncelerini, ilişkiden beklentisini ve deneyimlenen olayları algılama şeklini içermektedir (Sullivan & Schwebel, 1995).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili literatür bilgisi taranarak araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1.1. Romantik ilişkiler. Murray, yakınlık kavramını kişinin yakın olma ihtiyacı, sadakatli olması, kendini adanmış olması şeklinde tanımlamaktadır (Gündoğdu, Yavuzer ve Karataş, 2018). Yakın ilişki ise kişinin yakınlık ihtiyacını karşılarken baskı hissetmediği, sağlıklı, kişiyi tamamlayan ve destekleyen bir ilişki olarak ifade edilmektedir (Atak ve Taştan, 2012). Erikson (1968) yakınlık kavramını inceleyerek Psikososyal Gelişim Kuramında yakınlığa karşı yalıtılmışlık olarak adlandırdığı bir döneme yer vermiştir. Bu dönem genç yetişkinlik dönemine rastlamaktadır. Kimliğini bulan genç yetişkin bu dönemde kendi kimliğini diğer kimliklerle birleştirmek için hazır halde bulunmaktadır. Bu dönem için en büyük tehlike kişinin anlamlı ilişkiler kuramamasıdır. Anlamlı ilişkiler kurulamadığında yalıtılmışlık ortaya çıkar.

İçinde yakınlığı barındıran romantik ilişkiler, genç yetişkinlerin gelişiminin önemi bir parçasıdır (Bahadır, 2006). Romantik ilişkiler, partnerin duygusal ihtiyaçlarını önemsemeyi, duygusal bağlılığı (sevgi, aşk), ihtiyaçların doyurulmasını içermektedir ve partnerlerin karşılıklı dayanışma süreci olarak adlandırılmaktadır (Brehm & Kassin, 1993). Gençler, romantik ilişkileri sayesinde eşsiz bir kimlik oluşturma, karşı cinsle yakınlık kurma, ilişkiye dair becerilerini geliştirme ve cinsel arzu ve dürtüleri ile sağlıklı bir şekilde baş etme gibi üç temel gelişim görevini yerine getirmektedir (Erikson, 1968; Feldman & Gowen, 1998). Romantik ilişkiler kişilik gelişiminin yanı sıra gencin aile ve arkadaşlık ilişkileri, akademik, sosyal ve duygusal gelişimleri

üzerinde de etkili olmaktadır. Gençlerin yetişkin rollerini geliştirdikleri, yetişkinliğe geçiş sürecinde olmaları bakımından bu dönemde yaşanan romantik ilişkiler önem arz etmektedir. Genç yetişkin bu dönemde bilişsel, sosyal ve duygusal değişimler yaşamaktadır. Bu dönem aynı zamanda üniversite öğreniminin devam ettiği bir döneme rastlamaktadır ve yaşanan romantik ilişkiler öğrencilerin psikososyal gelişimleri üzerinde önemli bir role sahiptir (Sarı, 2008). Ayrıca genç yetişkinlik döneminde yaşanan romantik ilişkiler daha ciddi, uzun süreli ve kalıcıdır. Yaşanan ilişki ile gelecekteki eş seçimi hedeflenmektedir (Arnett, 2000; Atak ve Taştan, 2012). Bu dönemde yaşanacak sağlıklı romantik ilişkiler, partnerlere sosyal destek, iş birliği, cinsel haz, sevgi, yakınlık ve duygusal doyum gibi olumlu katkılar sunmaktadır (Sprey, 2001; House, Landis & Umberson, 1988). İşlevsel olan romantik ilişkiler fiziksel ve duygusal iyiliğe katkıda bulunur (Kalkan ve Yalçın, 2012). Bu olumlu katkılarının yanında romantik ilişkilerde görülebilen bazı durumlar ilişkiyi sağlıklı ve işlevsiz bir hale getirebilir. Partnerlerden birinin veya ikisinin katı ve işlevsiz inançlara sahip olması (Metts & Cupach, 1990), kıskançlık (Demirtaş, 2004), çatışma çözme becerilerinin yetersiz olması (Gottman & Krokoff, 1989), şiddet (Bonomi vd., 2013) gibi durumlar hem romantik ilişkiyi hem de partnerlerin yaşamını olumsuz etkileyebilmektedir.

2.1.2. Romantik ilişkilerde şiddet: Flört şiddeti. Flört ilişkisi içinde olan bireyleri tanımlayan Romantik Aşk Modeli' ne göre, partnerler birbirlerine duydukları sevgi ile karşılaştıkları her türlü problemi birlikte çözebileceklerine ve aralarındaki güçlü birliktelik sayesinde stresli zamanları aşabileceklerine inanmaktadırlar (Henton, Cate, Koval, Llyod & Christopher, 1983). Romantik ilişki yaşayan bireyler arasında bazı zamanlarda anlaşmazlıklar yaşanabilir. Partnerler aralarındaki sorunlara çare ararken bazen şiddet içeren davranışlara yönelmekte ve şiddetin sonucunda da birbirlerine zarar veren olumsuzluklar yaşanmaktadır (Straus, 1979, akt: Atakay, 2014). Romantik ilişkilerde şiddet kavramı, literatürde birbirleriyle eşanlamli olarak kullanılan birçok kavram ile ifade edilmektedir. Bunlar aile içi şiddet (domestic violence), yakın partner şiddeti (intimate partner violence), flört şiddeti (dating violence), flört istismarı (dating abuse), aile içi istismar (domestic abuse), ve ilişki istismarı (relationship abuse) olarak karşımıza çıkmaktadır (CDC, 2014). Amerikan

Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezlerine (CDC) göre flört şiddeti yakın partner şiddetinin bir alt türüdür ve evli olmayan çiftler arasında yaşanmaktadır (Breiding, Basile, Smith, Black & Mahendra, 2015). Ayrıca yakın partner şiddeti evli veya evli olmayan bireyler arasında görülebilirken, flört şiddeti 10-24 yaş aralığındaki evli olmayan bireyler arasında görülmektedir (Saltzman, Fanslow, McMahon & Shelley, 1999; Vagi vd., 2013). Mevcut araştırmada çalışma grubunun yaş aralığı göz önüne alındığında kavramın flört şiddeti olarak kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülmüştür.

Flört şiddeti kavramı, ilk olarak 1981 yılında Makepeace tarafından araştırılmıştır. Üniversite öğrencileri ile yapılan bu çalışmada 5 öğrenciden birinin doğrudan flört şiddeti deneyimlediği ve çoğunun flört şiddetine maruz kalan birini tanıdığı ortaya koyulmuştur (Makepeace, 1981). Sugarman ve Hotaling'in (1989) flört şiddetinin kısa tarihçesini, oluşumunu, risk faktörlerini anlattıkları derleme çalışmasıyla birlikte flört şiddeti ile ilgili yapılan araştırmalar yaygınlaşmaya başlamıştır.

Flört şiddetinin literatürde birçok farklı tanımı yapılmıştır. Cornelius ve Resseguie (2007), flört şiddetinin sadece fiziksel boyutuna odaklanarak flört şiddetini, partnerlerden birinin diğerine karşı fiziksel anlamda kuvvet içeren şiddet davranışları ile tehdit etmesi veya bu davranışları sergilemesi olarak tanımlamıştır. Benzer şekilde Makepeace (1981) de flört şiddetini fiziksel şiddet içeren davranışlarla sınırlandırmışlardır. Makepeace (1981), flört şiddetine yönelik davranışları, partnerin vücudunu tahrip etme, silah ile zarar verme, boğma, iteleme, dövme gibi şiddet içeren davranışlara ilişkin partneri korkutma, tehdit etme veya doğrudan bu davranışlara maruz bırakma olarak belirtmiştir. Bu çalışmada öne çıkan ise bireyin partnerini fiziksel şiddet uygulayacağına dair tehdit etmesinin de flört şiddeti olarak kabul edilmesidir (akt. Thompson, 1986). DSÖ'ye (2002) göre ise flört şiddeti, romantik bağ kurulan ilişkilerde görülen ve partnerleri fiziksel, duygusal veya cinsel açıdan inciten her türlü hal ve hareketi kapsamaktadır. Bu davranışlardan bazıları, partnere fiziksel acı veren tokat, tekme, yumruk gibi şiddet içeren tavırlar; partneri duygusal anlamda inciten alay etme, kendinden küçük görme; partnere cinsel anlamda zarar veren partnerin rızası olmadan cinsel ilişkiye girme, farklı şekillerde cinsel zorlama; partneri sosyal çevresinden yalıtma, davranışlarını takip etme ve kontrol etme, yardıma ulaşmasını engelleme olarak sıralanmaktadır. Flört şiddeti, romantik bir ilişki içinde

bulunan bireylerin partnerine yönelik fiziksel, psikolojik veya cinsel istismar olarak değerlendirilen tutum ve davranışlarda bulunması olarak adlandırılır. Bireyin önceki veya şu anki partneri tarafından uygulandığı fark etmeksizin, partneri tarafından fiziksel, cinsel veya psikolojik olarak zarar görmesi flört şiddeti (dating violence) olarak tanımlanmaktadır (McCaw & Miller, 2019). Buradan hareketle tanımlarda ortak noktalar bulunsa da flört şiddetinin literatürde tam ve net bir tanımının bulunmadığı anlaşılmaktadır. Flört şiddeti ile eş anlamlı olarak kullanılan birçok ifadenin bulunması (yakın partner şiddeti, yakın partner istismarı, eş şiddeti, eş istismarı ve aile içi şiddet gibi) flört şiddetini bu kavramlardan ayırma ve net bir tanımın olmasını güçleştirmektedir (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014).

2.1.2.1. Flört şiddeti türleri. Flört şiddeti, fiziksel şiddet, sözel şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet, psikolojik şiddet, dijital flört şiddeti ve ısrarlı takip olarak sınıflandırılmaktadır.

2.1.2.1.1. Fiziksel şiddet. Romantik bir ilişkide bireyin partnerinin vücudunu doğrudan incitmeye yönelik gösterdiği her türlü davranış fiziksel şiddet olarak değerlendirilmektir. Fiziksel şiddette amaç, fiziksel anlamda bir kuvvet kullanarak partnere acı çektirme, sindirme gibi saldırgan arzuları doyurmaktır (Arslan, 1998). Owen ve Korkut Owen'a (2008) göre, fiziksel şiddet kapsamında değerlendirilen davranış biçimleri partneri boğmak, öldürme teşebbüsünde bulunmak, vücudunu yaralamak, tokat atmak, yakmak, dişlemek, saçlarından sürüklemek, kesici bir aletle veya ateşli bir silahla zarar vermek olarak sıralanmaktadır. Polat (2016), fiziksel şiddeti içeren davranışları alet kullanarak uygulanan ve alet kullanmadan uygulanan olarak ikiye grupta ele almıştır. Partnere tokat atma, tekme vurma, hırpalama, çimdik atma gibi davranışlar saldırganın alet kullanmadığı uygulamalardır. Alet içeren uygulamalar ise, partneri kemer, tava, hortum gibi eşyaları kullanarak dövme, vücudunda yanıklar oluşturacak sigara, ütü, sıcak su gibi uygulamaları kullanmaktır. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmasından (2014) elde edilen bulgulara göre ülkemizde her 10 kadından 4'ü fiziksel şiddet yaşamaktadır (ASPB, 2014). Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2009) tarafından yapılan Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmasından elde edilen verilere göre ülkemizde

her 100 kadından 42'sine eşi veya birlikte olduğu partneri tarafından fiziksel veya cinsel şiddet uygulanmaktadır. Fiziksel şiddet açık yaşanmaktadır. Bu sebeple daha kolay belirlenebilmesi ve en yaygın kullanılan değerlendirme araçlarının içerisinde bulunması gibi avantajları bulunmaktadır. Fakat araştırmacıların fiziksel şiddete odaklanmaları flört şiddetinde sıkça görülen ve fiziksel şiddete benzeyen diğer saldırgan davranışları göz ardı etmeye neden olabilmektedir (Lewis & Fremouw, 2001).

2.1.2.1.2. Duygusal/psikolojik şiddet. Duygusal şiddet içeren davranışlar, partnerle hiçbir şekilde ilişki kurmama, mimikleriyle tavır yapma, fikirlerini ifade etmesinin önüne geçme, partnerin olumlu duygularını çıkarları için kullanma, partnerin özgüven duygusunu kaybetmesine yönelik tutumlar sergileme, partnerin sosyal yaşamını ve ilişkilerini kısıtlama, sürekli olarak yaptıklarına bir kusur bulma, partnerin davranışlarını yönetmeye çalışma, hakaret ederek partneri değersiz hissettirme, toplum içinde küçük düşüren davranışlarda bulunma ve alaya alma olarak sıralanmaktadır (Owen ve Korkut Owen, 2008). Arslan (1998) ise, psikososyal şiddet olarak ifade ettiği duygusal şiddeti, partneri duyguları kullanarak manipüle etme, partnerin ilgi ve sevgi gereksinimlerinden mahrumiyeti, sevdiklerine ve kendisine zarar vereceğine yönelik tehditleri içeren bir saldırganlık biçimi olarak tanımlamaktadır. Partnerine doğru söylememe, dışarı çıkmasını kısıtlama, evden kovma, düşünce ve fikirlerine saygı göstermeden müdahale etme gibi bazı davranışları duygusal şiddet içeren davranışlar olarak belirtmiştir. Psikolojik şiddet altı boyutta incelenmektedir. Bu boyutlar sosyal veya ekonomik izolasyon, boşanma veya terk etme tehdidi, partnerin eşyalarına zarar verme, sözel saldırı, kıskançlık veya partnere sahip olma arzusu, partnerin ailesi veya arkadaşları için tehdidi olarak belirlenmiştir (Follingstad, Rutledge, Berg, Hause & Polek, 1990). Bazı anlarda duygusal şiddet yaşayan bir kişi, yaşadığı durumun şiddet veya istismar olduğunu anlayamamaktadır. Bu yüzden flört ilişkisinde gereken düzenlemeleri yapamamaktadır. Üniversite öğrencilerinin katıldığı bir çalışmada kadın ve erkek katılımcıların %50'sinin sözel şiddet ve kontrol etme davranışlarını şiddet olarak görmediği belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin %80'i, kadın öğrencilerin %50'si ilişkisinde şiddetin olması durumunda ilişkilerini bitirmeyeceklerine yönelik görüşlere sahip oldukları ortaya çıkmıştır

(Ohnishi vd., 2011). Add Health adında yapılan bir çalışmada 12-21 yaş aralığında bulunan gençlerin %32'sinin flört şiddeti yaşadığı, bunların içinden %20'sinin yalnızca psikolojik şiddet yaşadığı ortaya koyulmuştur (Halpern, Oslak, Young, Martin & Kupper, 2001). İftar ve Güler (2020) yaptığı bir çalışmada üniversite öğrencilerinin %51'inin mevcut flört ilişkisi bulunduğunu, %53'ünün bu ilişki içerisinde flört şiddetine maruz kaldığını, %52'sinin ise flört şiddetini uyguladığını belirtmiştir. Katılımcılar geçmiş ilişkilerinde ve mevcut flört ilişkilerinde en çok duygusal şiddet yaşadığını ve uyguladığını belirtmiştir. Şiddet mağduru kadınlarla yapılan başka bir çalışmada ise, kadınlar en çok sıkıntı veren durumun duygusal şiddet olduğunu ve psikolojik şiddete maruz kalmanın fiziksel şiddete maruz kalmaktan daha çok zarar verdiğini ifade etmişlerdir (Follingstad vd.,1990). Murray ve Kardzske (2007), flört ilişkisinde psikolojik şiddetin diğer tüm şiddet türlerinden daha fazla görüldüğünü belirtmişlerdir.

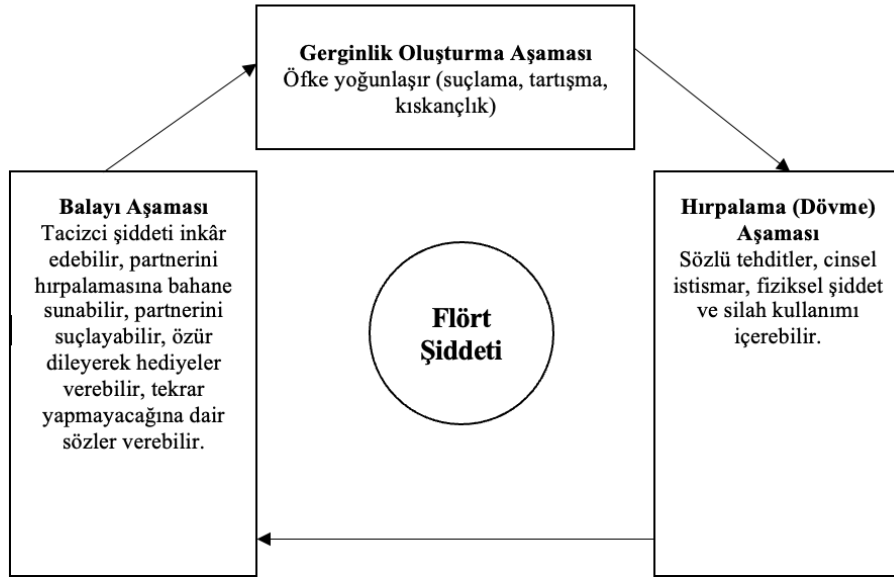
2.1.2.1.3.Cinsel şiddet. DSÖ'ye (2002) göre cinsel şiddet, bireylerin hangi tür ilişkide olduklarına bakmaksızın, mağdurun rızası olmadan teşebbüs edilen veya uygulanan her türlü cinsel içerikli davranışı, söylenen sözü veya bu eylemleri zor kullanarak yaptırmayı içerir. Cinsel şiddet, partnerin isteği olmadan, fiil tanımlanmasa bile, cinsel eylemlere zorlamayı ve fiziksel şiddeti de içermektedir. Cinsel şiddet tanımı, partner cinsel eylemi reddetmese bile cinsel eylemlerin içeriğini, doğasını herhangi bir nedenden dolayı (engelli olma, alkol veya madde kullanmış olma, hastalık, tehdit edilme gibi) anlamasa veya reddettiğini belirtmeyecek bir halde olsa da geçerlidir (Leen vd., 2013). Arslan (1998) cinsel şiddet davranışlarını, partnere cinsel bir obje gibi davranmak, doğum kontrolü için kullanılan uygulamaları kabul etmemek, tecavüz, cinsel birliktelik yaşarken partnere zarar veren davranışlarda bulunmak olarak belirtmiştir. Murray ve Kardatzske'nin (2007) cinsel şiddeti araştırdığı çalışmasında flört ilişkisinde kadınların üçte birinin erkeklerin de onda birinin cinsel şiddet yaşadığını belirtmişlerdir. Shorey, Cornelius ve Bell (2008) ise flört ilişkisindeki cinsel şiddetin fiziksel ve psikolojik şiddete kıyasla daha az yaygın olduğunu ortaya koymuşlardır.

2.1.2.1.4.Ekonomik şiddet. Partnerin bir işte çalışmasını engellemek, kazandığı paraya el koymak, aile üyelerinin parasal gereksinimlerini karşılamamak gibi davranışları içeren, paranın bir güç, dayatma biçimi olarak partnere yönelik kullanılması ekonomik şiddet olarak adlandırılmaktadır (Krulwich, 2012; Özkan ve Demir, 2002). Ekonomik şiddet, bireyin maddi kaynaklara ulaşmasının veya kullanmasının önüne geçmek, bireyin bu kaynakları kontrol etmesini engellemek olarak tanımlanabilmektedir (Yavuz, 2016). Polat (2016), ekonomik şiddet içeren davranışları, partnerin düzenli bir işte çalışmasını kısıtlamak, partnerin kariyerinde ilerlemesini desteklememek ve önüne geçmek, evdeki ekonomik sorumluluğu almamak, sınırlı verilen para ile yetersiz kalınacak taleplerde bulunmak ve yerine gelmediğinde partneri incitmek, partnerin kendine ait gelirine el koymak olarak sıralamaktadır. Ekonomik şiddete maruz kalmanın, diğer şiddet türlerine maruz kalmaya kıyasla daha az ifade edilmesi önemini azaltmamaktadır. Ekonomik flört şiddeti kişinin partnerine birçok alanda bağımlı olmasına neden olur. Bu sebeple diğer şiddet türlerine (fiziksel, psikolojik, cinsel ve sosyal) de zemin sağlar (Bilican-Gökkaya, 2011).

2.1.2.1.5.Dijital şiddet. Teknoloji kullanımının artmasıyla ortaya çıkan bu şiddet türü, kişinin partnerini teknolojiyi ve teknolojik araçları kullanarak kontrol etmesi, takip etmesi ve bu şekilde korkutmasıdır. Partnerin sosyal medya hesaplarını kapatmasını isteme, şifresini isteme, partnerinin hesabından birilerini çıkarma gibi davranışlar flört şiddeti kapsamında değerlendirilmektedir (Fidan ve Yeşil, 2018). Dijital flört şiddetine örnek olan davranışlar şu şekilde sayılabilir: Partnere nerede olduğunu sorarak konum bilgisini paylaşmasını istemek, devamlı olarak aramak ve mesaj göndermek, izin almadan partnerin telefonunu incelemek, partnerin sosyal medyada paylaştığı fotoğraflarına hakaret içeren yorumlar yazmak, partnerin özel bilgi ve fotoğraflarını paylaşma tehdidi, sosyal medya hesaplarının şifrelerini istemek (Öztürk, 2017). Siber flört şiddetinin araştırıldığı bir çalışmada araştırmaya katılan 17-25 aralığındaki gençlerin %62'sinin doğrudan ve teknoloji kullanımı ile flört şiddetine maruz kaldığı belirlenmiştir (Duerkesen & Woodin, 2019).

2.1.2.1.6.İsrarlı takip (Stalking). Hala ilişkisi devam eden veya ayrılmış bir çiftten bir tarafın veya her iki tarafın da partnerini devamlı olarak izleme, evine veya okuluna gitme, takip etme, devamlı olarak arama, mesaj atma gibi davranışlarda bulunarak kişiyi rahatsız etmesidir. Burada amaç partneri korkutmak, güvende olmadığını hissettirmektir (Fidan ve Yeşil, 2018). İsrarlı takipte kişinin diğer kişiye tacizci aramalar yapması, yazılı mesaj veya nesne bırakması, kişinin evine veya iş yerine gitmesi, malına zarar veren, tekrarlanan tacizci veya tehdit edici davranışlar söz konusudur (Tjaden & Thoennes, 2000). İsrarlı takip bir kez yaşanıp sonlanmaz. Süreç içerisinde tekrarlama eğiliminde olup zamanla bir döngü halini alır ve bu davranışlar sürekli olarak yaşanır (Doğan, 2014). Öztürk Karakuş'a göre (2016) ısrarlı takibe maruz kalan bireyler kadındır ve yapılan araştırmalarda belirtildiği üzere yaklaşık %78 oranında kadın ve %22 oranında erkek ısrarlı takip yaşamaktadır.

2.1.2.2. Flört şiddeti döngüsü. Flört şiddeti, partnerler arasında fark edilmeden ortaya çıkar. Başlangıçta partnerin ilgisi ve kıskançlığı aşk gibi algılanır. Partnerinin kıyafetlerine, gittiği yerlere, yaşam biçimine müdahale etme, davranışlarını kontrol etme gibi eylemler zamanla partner üzerinde hakimiyet ve kontrol sahibi olma amacına evrilmektedir (Finley, 2011). Bu anlamda flört şiddeti belirli aşamaları içeren bir döngü halinde ortaya çıkmaktadır. Walker (1979), ilişkisinde istismara uğrayan kadınların bu ilişkiyi sürdürme nedenlerini ve nasıl sürdürdüklerini açıklamak amacıyla şiddet döngüsünü ortaya koymuştur. Şiddet döngüsü çoğunlukla tahmin edilebilir bir süreçtir. Üç aşamadan oluşmaktadır (Şekil 2): Gerilimi arttırma, kötüye kullanım/patlama ve balayı/pişmanlık.

Şekil 2. Şiddet döngüsü (Lutgendorf, M. A. (2019). Intimate partner violence and women's health, Obstetrics & Gynecology 134(3), 470-480.)

Gerilimin arttığı ilk aşamada şiddeti uygulayan kişi hüsrana uğramaya başlar ve bunun acısını partnerinden çıkarmaktadır. İkinci aşamada gerilim ve hayal kırıklığı daha da artarak kontrol edilemez bir hale dönüşür. Bunun sonucunda da erkek şiddet içeren davranışları partnerine uygular. Bu davranışlar saniyeler veya günlerce sürebilir, fiziksel, psikolojik veya cinsel şiddet biçiminde görülebilir. Üçüncü aşamada ise şiddet

uygulayan partner rahatlar ve sakinleşir. Partnerinden şiddet içeren davranışları için özür diler. Bu özür sonrasında şiddete maruz kalan kadın partnerinin değişeceğine ve bir daha şiddet uygulamayacağına inanır. Bu şekilde bir balayı dönemi yaşanır. Şiddetin seviyesi azalsa veya bir süreliğine dursa bile bu döngü devam etmektedir (Walker, 2006).

Başka bir çalışmada şiddetin devamlı olarak birbirini takip eden dört aşamadan oluştuğu belirtilmiştir (Rakovec- Felser, 2014). Birinci aşama gerginliğin yükseldiği evredir. Bu evrede şiddeti uygulayan kişi devamlı olarak gerginlik oluşturur ve partneri üzerinde hakimiyet kurma çabasındadır. Bu aşamada partnerlerin iletişimde çok fazla kopukluk oluşur. Bu kopukluktan dolayı şiddete maruz kalan kişi huzursuzluk ve endişe yaşayarak hem şiddet uygulayan partnerini hem de şiddeti kabullenmek mecburiyetinde kalır. İkinci aşama eyleme geçmeyi içermektedir. Şiddet içeren bütün davranışlar yoğun olarak sergilenmektedir. Balayı dönemi olarak adlandırılan üçüncü aşamada ise şiddet uygulayan kişi partnerinden özür dileyerek bir daha şiddet göstermeyeceğine ilişkin söz verir. Dördüncü aşama olan son aşama sakinlik dönemidir ve şiddet uygulayan kişi şiddet davranışları hiç olmamış gibi davranarak şiddet içeren davranışlarına son verir. Fail bu aşamada balayı döneminde verdiği sözleri tutarak partnerini inandırmaya başlar. Bazen partnerine hediye alarak partnerinin inancını pekiştirmektedir. Bu durum şiddet mağduru partnerin ilişkiyi sürdürmesine ve sonraki süreçte şiddet davranışlarının oluşmasına zemin oluşturmaktadır. Devamlı olarak şiddet döngüsünün içinde olmak kişinin çaresizlik hissetmesine, karar verme becerisinin azalmasına ve korkunun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Şiddet mağduru, yaşadıklarından dolayı kendini suçlar ve şiddeti ortaya çıkaracak durumlardan kaçınır (Walker, 1979).

2.1.2.3. Genç yetişkinlerde yaygınlığı ve etkileri. Flört şiddetine yönelik yapılan araştırmalar genç yetişkinlere odaklanmaktadır. Bunun bir sebebi yaşanan flört ilişkilerinin genç yetişkinlik dönemi içerisinde yer alan bir gelişim süreci olmasıdır. Erikson'a göre (1968) genç yetişkinlik döneminin temel gelişim krizi yakınlığa karşı yalıtılmışlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Flört şiddeti, ergenlik çağındaki bireylerin ve genç yetişkin bireylerin yaş grubunda geniş bir dağılımda görülmektedir (DSÖ, 2010 akt. Akcan, 2020).

Dünyada ve ülkemizde flört şiddetinin yaygınlığını inceleyen birçok çalışma yapılmıştır. Ulusal Yaralanmaları Önleme ve Kontrol Merkezi'nin flört şiddetini araştırdığı bir ankette, her 4 kadından 1'inin; her 7 erkekten 1'inin yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Şiddeti uygulayan kişilere bakıldığında ise kadınların %16'sına erkeklerin ise %7'sine partnerinin şiddet uyguladığı tespit edilmiştir (akt. Arslantaş, Aslan ve Bulut, 2020). Forke, Myers, Catallozzi ve Schwarz (2008), yaşları 17 ve 22 arasında değişen 910 lisans öğrencisinin katıldığı ve kadın ve erkekler arasındaki flört şiddetinin araştırıldığı bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmaya göre, öğrencilerin %42'si partnerinden şiddet gördüğünü belirtmiştir. Şiddet görenlerin %26'sı duygusal şiddet, %22'si cinsel şiddet ve %17'si ise fiziksel şiddet yaşadıkları belirlenmiştir. Yaşa göre belirtilen cevaplarda ise 15-17 yaş aralığında görülen şiddetin önceki yıllara göre arttığı ve 18-22 yaşlarında da artmaya devam ettiği belirlenmiştir. Straus'un 2004 yılında 31 üniversite ile yapmış olduğu ve şiddetin yaygınlığını araştırdığı çalışmasına göre ise, araştırmaya katılan üniversitelerde okuyan öğrencilerin %29'u son bir sene içerisinde partnerine fiziksel şiddet uygulamıştır. Araştırma yapılan üniversitelerde şiddet görülme oranları %17 ile %45 arasındaki değerler olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda oranların yüksek olduğu üniversitelerde 2,5 kat daha fazla flört şiddetine rastlanmıştır. Martins vd. (2014) aktardığına göre, Portekiz'de 18-23 yaş arasındaki üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalar birçok öğrencinin son bir yıl içerisinde kız ya da erkek arkadaşları tarafından en az bir kez tacize uğradığını göstermiştir. Yayınlanan FBI raporlarına göre, cinayet sonucu ölen kadınların %20'si 15-24 yaş grubundadır. Bu ölen her üç kadından birinin failinin partnerleri veya eşleri olduğu saptanmıştır (Levy, 1993, akt. Smith & Donnelly, 2000).

Ülkemizde Kocacık ve Doğan 'ın (2006) 583 katılımcı ile Sivas'ta yapmış olduğu çalışmaya göre katılanların %52'sinin aile içi şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Çalışmada en fazla maruz kalınan şiddet türünün sözel şiddet olduğu görülmektedir. Flört şiddeti gören kadınların %75'inin erken yaşam dönemlerinde de ailesinden şiddet gördüğü tespit edilmiştir. Tüm bu bulguların yanında partnerinden şiddet gören kadın katılımcılar, partnerlerinin de geçmiş istismar yaşantılarının bulunduğunu ve şiddet içeren programlar izlediklerini belirtmiştir. İftar ve Güler'in (2020), flört şiddetine yönelik üniversite öğrencilerin tutum ve davranışlarını araştırdıkları çalışmaya çoğunluğu 20-22 yaş aralığında bulunan 645 birey katılmıştır. Öğrencilerin %51'inin flört ilişkisi olduğu ve ilişkisi olanların %53'ünün flört şiddeti yaşadığı belirlenmiştir. İlişkisi olan öğrencilerin %52'si de partnerine şiddet uyguladığını doğrulamıştır. Alan Dikmen, Dereli Yılmaz ve Özaydın'ın (2018), flört ilişkisi olan 500 kadın üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin %88'inin duygusal şiddete, %22'sinin sözel şiddete, %21'nin ekonomik şiddete, %16'sının fiziksel şiddete ve %7'sinin cinsel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Hatipoğlu'nun (2010), 400 öğrenci ile yaptığı çalışmada, çalışmaya katılan öğrencilerden mevcut bir flört ilişkisi olanların % 94'ünün önceki flört ilişkilerinde şiddete maruz kaldığı, tamamının mevcut ilişkilerinde de şiddete maruz kaldığı, flört ilişkisi bulunanlardan % 94'ünün önceki flört ilişkilerinde şiddet uyguladığı, % 99'unun mevcut flört ilişkisinde de şiddet uyguladığı belirlenmiştir.

Literatürde flört şiddeti ile ilgili önemli görülen noktalardan biri de flört şiddetinin maruz kalan bireyler üzerindeki etkileri olarak yer almaktadır. Şiddetin, flörtü tarafından şiddete maruz kalan bireylerin üzerinde hem kısa dönemli hem de uzun dönemli olumsuz yansımaları görülebilir. Partnerinden şiddet gören genç bireylerde depresyon, kaygı ile ilgili belirtiler, madde kullanımı, antisosyal davranışlar ve özkıym gibi bireyin ruh sağlığını etkileyen sorunlar daha yüksek oranlarda yaşanmaktadır (Akış vd., 2019). Aile içinde şiddete maruz kalan bireylerde farklı psikolojik rahatsızlıklara rastlanabilmektedir. Şiddet mağduru kadınlarda yaygın olarak görülen ruhsal problemler, çocuğa yönelik şiddet, madde kullanımı, intihara teşebbüs, travma sonrası stres bozukluğu ve depresyon olarak belirlenmiştir. Evlilik yaşı küçük olup şiddet gören kadınlar da ise daha çok psikosomatik sorunlar (hipokondriyazis, konversiyon bozukluğu vb.), dissosiasyon ile ilişkili bozukluklar görülebilmektedir (Işıloğlu 2006). DSÖ (2002), flört şiddetinin etkilerini farklı

başlıklar altında sınıflandırmıştır. Flört şiddeti, bireylerin fiziksel sağlığını, cinsel sağlığını ve üreme fonksiyonlarını, psikolojik sağlığını bozmakta ölüm riski taşıyan durumlara sebebiyet vermektedir. Fiziksel sağlık üzerindeki etkileri, karın bölgesine alınan yaralar, vücutta morarmalar ve izler, süregelen ağrı belirtileri, fibromiyalji, gözde oluşan yeti kaybı, fiziksel fonksiyonlarda azalma, kemiklerde kırılmalar, mide ve bağırsak rahatsızlıkları olarak belirlenmiştir. Flört şiddetinin cinsel sağlık üzerindeki etkileri, interfilite (kısırlık), düşük yapma, hamilelik ile ilgili istenmeyen durumlar, sağlıksız kürtaj, jinekolojik sorunlar, cinsel yollarla bulaşan hastalıklara yakalanma ve cinsel işlev bozukluğudur. Psikolojik sonuçları ise oldukça geniştir. Madde kullanımı, depresyon, kaygı sorunları, yeme bozuklukları, düşük benlik saygısı, uyku bozuklukları, travma sonrası stres bozukluğu, fobiler, kendine zarar verme, riskli cinsel davranışlar sergileme gibi bireyin yaşamını olumsuz etkileyen probleme sebep olmaktadır. Bunun yanında flört şiddeti AIDS'e bağlı ölümlere, annelerin ölümlerine, cinayete ve intihara sebep olabilmektedir.

Doğanavşargil ve Vahip'in (2006), 100 psikiyatri hastası bireylerle yaptığı çalışma sonucunda farklı psikolojik sorunları olan bireylerin %62'sinin evliliğinde, %63'ünün ise çocukluğunda en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Katılımcıların %51'i bir ebeveyn olarak çocuklarına da fiziksel şiddet uygulamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin %62'sinin depresyon ve kaygı sorunları yaşadığı belirtilmiştir. Dikmen, Dereli Yılmaz ve Özaydın'ın (2018), flört ilişkisi olan 500 kadın üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada partnerinden sözel, duygusal, cinsel ve ekonomik şiddet gören kadınların anksiyete düzeyleri; partnerinden sözel, fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddet gören kadınların da umutsuzluk düzeyleri yüksek bulunmuştur. Üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalarda, şiddetli flört şiddetine maruz kalmanın daha fazla depresyon, anksiyete ve stres semptomlarına sebep olduğu belirlenmiştir (Choi, Wong & Fong, 2017). Bunun yanında duygusal/sözel şiddet yaşayan kadınların anksiyete düzeylerinin, psikolojik ve fiziksel şiddeti bir arada yaşayan kadınların ise öfke düzeylerinin karşılaştırılan diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Choi, Weston & Temple, 2017). Çalışmalardan da anlaşılabileceği üzere flört şiddetinin, bireyler üzerinde özellikle psikolojik sağlıklarında büyük etkileri bulunmaktadır.

2.1.2.4. Flört şiddetine yönelik tutum. Tutumlar, kişiler, konular veya nesnelere ilişkin inançlara, öğretilere, değerlere ve isteklere biçim verir. Bunun yanında davranışların ortaya çıkma, değişim ve kestirim süreçlerinde etkili olur (Crisp, 2015). Şiddete ilişkin tutumlar diğer bir ifade ile kişinin şiddeti onaylama seviyesi, kişinin romantik ilişkilerinde şiddet uygulamasıyla oldukça ilişkilidir (O'Keefe, 2005; Toplu Demirtaş vd., 2017; Doe, 2000; Straus, 2004). Flört şiddetine yönelik tutum, flört şiddetinin önemli yordayıcılarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Gage & Hutchinson, 2006; Jewkes, Levin & Penn-Kekana, 2002). Nitekim Dibble ve Straus (1980), yaptıkları bir çalışmada katılımcıların %28'inin partnerine tokat atmanın gerektiğini, bunun normal veya iyi bir durum olduğunu düşündüklerini belirlemişlerdir. Şiddeti kabul eden bu katılımcıların üçte birinin partnerlerine fiziksel şiddet uyguladığı, partnerlerine tokat atmayı onaylamayan katılımcıların ise sadece %8'inin aile içi şiddet uyguladığı belirlenmiştir. Straus (2004), gerçekleştirdiği Uluslararası Flört Şiddeti Araştırmasında fiziksel saldırganlığı hoş gören üniversite öğrencilerinin yüzdesi arttıkça partnerine saldıran öğrencilerin yüzdesinin de arttığını belirlemiştir. Üç kuşak yetişkin kadının çocukluk çağı travmaları ile şiddete yönelik tutumlarının incelendiği bir tez çalışmasında, şiddete yönelik tutumun, çocukluk çağı duygusal istismarı ve fiziksel ihmali ile pozitif, cinsel istismarla negatif yönde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Fiziksel ihmalin, şiddete yönelik tutumun yordayıcısı olduğu ve %17.6'lık kısmını açıkladığı belirlenmiştir.

1. Kuşak ve 2. Kuşak aile içinde fiziksel şiddete maruz kalanların, şiddete tanık olanlara kıyasla kendi kurdukları ailede daha fazla şiddet uyguladığı belirlenmiştir (Cohen, 2019). Benzer şekilde başka bir çalışmada da ebeveynler arasında şiddete maruz kalmanın fiziksel ve psikolojik flört şiddeti ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet fark etmeden ebeveynler arasındaki şiddete maruz kalma flört şiddetini tahmin etmede önemli bir değişkendir. Şiddeti kabul eden tutumlar da bu ilişkiyi kısmen açıklamakta ve nesiller arası şiddetin aktarımını ortaya koymaktadır (Temple vd., 2013). Flört şiddetini kabul eden tutumlara sahip kişilerin, ilişkide partnerini suiistimal ettiği (O'Keefe, 1997), özellikle erkeklerin ilerleyen dönemlerde flört şiddeti uygulama ihtimallerinin daha yüksek olduğu ortaya koyulmuştur (Bookwala, Frieze, Smith & Ryan, 1992; Sugarman & Hotaling, 1989). Yapılan çalışmalar incelendiğinde flört şiddetine ilişkin tutumların flört şiddeti davranışlarını yordadığı görülmektedir. Buradan hareketle özellikle üniversite öğrencilerinin flört şiddetine

yönelik tutumlarının anlaşılması, erken müdahale, sağlıklı ilişki kurma ve devam ettirme becerileri bakımından önem arz etmektedir (Sezer, 2008). Bu alanda çalışan bazı araştırmacıların da benzer şekilde flört şiddetini önleme programlarının etkili olabilmesi için flört şiddetine yönelik tutumun belirlenmesinin önemli olduğunu öne sürmektedir (Abrahams, Jewkes, Laubscher & Hoffman 2006; Fincham, Cui, Braithwaite & Pasley 2008).

2.1.3. Kuramlara göre flört şiddeti.

2.1.3.1. Sosyal öğrenme kuramı. Sosyal Öğrenme Teorisine göre insan bir çaresi olmadan sadece kendi içsel güçleriyle veya çevrenin etkisiyle yaşamını sürdürmemektedir. İnsanın psikolojik işleyişinin davranışlar, davranışların kontrolü ve bunların devamlı olarak süren etkileşimiyle, doğrudan deneyimlenen yaşantılar veya diğerlerinin davranışlarını gözleyerek olduğu ortaya koyulmuştur (Bandura, 1971). Çoğu davranışın oluşmasında, yerleşmesinde, kişinin erken yaşlarda anne-babası ile olan etkileşiminin yeri önemlidir (Shorey vd., 2008). Çocuğun ebeveynleri veya bakım vereni öğrenme yaşantılarının kaynağıdır. Çocuğun evde şiddet gibi bir yaşantıyı gözlemlemesi, saldırganlığın kullanımının hangi anlarda uygun olduğuna ilişkin zihninde bir yer edinmesine neden olur (Corvo & Carpenter, 2000).

Sosyal Öğrenme Teorisinin en önemli araştırmacılarından O’Leary ailesinden şiddet gören veya şiddete tanık olan kişilerin kişilerarası ilişkilerde tedirgin eden ve zorlayan bir tarzı öğrendiklerini ifade etmiştir ve nesiller arası aktarım hipotezi ile uyduğu için flört şiddeti araştırmalarında baskın olarak yer aldığını belirtmiştir (O’Leary 1988). Cinsiyet rolleri öğrenilirken kişiler, erken yaşlarında ebeveynlerini rol model alırlar. Kişinin kendisiyle aynı cinsiyette olan ve örnek aldığı ebeveyninin şiddet uygulaması veya şiddete maruz kalması, model alma yoluyla kişinin bu davranışları öğrenmesine ve flört şiddetini benimsemesine önemli düzeyde etki edebilmektedir (O’Keefe 1997, Jennings, Park, Tomsich, Gover & Akers, 2011).

Kişinin doğrudan veya dolaylı bir şekilde maruz kaldığı şiddet içerikli davranışların, bu davranışları destekleyen tutumların bulunduğu ortam şiddet içeren bir sosyal öğrenme ortamıdır. Şiddet içeren sosyal öğrenme ortamı, tokat atma, tekmeleme, boğma, silah kullanma, ısırma, vurma, itme, bir şey fırlatma, tehdit etme gibi

davranışlardan birini içeren bir ortamdır. Bu ortamda bulunan kişi, gereksinimlerini karşılamak amacıyla bu davranışları, ipuçlarını yorumlayabilir, genelleyebilir (Williams, 1989). Aile içerisinde saldırganlığa şahit olmak, saldırgan davranışların yakın ilişkilerde uygun bir tepki olduğunu öğretir (Kalmuss, 1984; Skuja & Halford, 2004). Williams'a göre (1989) kişinin var olan yaşantılarından farklı olarak daha önce şiddete maruz kalması kişiyi partnerinin tehdit edici kabul ettiği davranışlarına karşı daha duyarlı bir duruma getirmektedir. Çocukken kazanılan yaşantılar, ebeveynlerinin davranışlarına benzemekte ve çocuk için önemli olan diğerlerine tepkide bulunurken şiddete başvurma ihtimalini arttıracaktır. Çocuk hangi davranışlara ne tepki vereceğinin yanında partnerinin davranışının sebep olduğu duygu çeşitlerini de öğrenecektir. Örneğin, akşam yemeğini geç hazırlamak gibi stres veren bir durum yaşandıktan sonra ebeveynlerinin parasal konular için kavga ettiğini gören bir çocuk, verilen tepkinin yemeğin geç hazırlanmasıyla ilişkili olduğunu içselleştirir. Yetişkinliğinde de yemeğin geç hazırlanmasını stresli bir durum olarak görecektir. Buradan sosyal öğrenme teorisinde yer alan uyarıcı ve tepki bağlantısının güçlendirildiği anlaşılmaktadır. Bu şekilde çocuğun yetiştiği devamlı fakat belirsiz bir sosyal çevre, gelecekteki şiddet içeren davranışları için model ve bağlantı sağlamaktadır (Williams, 1989).

Şiddetin olumlu pekiştirilmesi durumunda kişiler yakın ilişkilerinde şiddet uygulayabilir ve saldırganlık eğilimlerine sahip olabilmektedir (Bell, 2008). Bunun yanı sıra bazı araştırmacılar, şiddet davranışlarının doğrudan pekiştirmenin davranışın sürmesi açısından gerekli olmadığını ileri sürmektedir. Şiddet davranışlarının olumlu veya olumsuz sonuçlarına tanık olmak da kişinin gelecekte şiddet davranışları sergileyip sergilemeyeceğini belirlemek açısından yeterli olabilir (Riggs & O'Leary, 1989). Diğer bir ifade ile sosyal öğrenmede taklitten fazlası bulunmaktadır. Kişi, şiddet içerikli davranışların kompleks senaryolarını gözlem yaparak içselleştirir. Böylelikle bazı durumlarda şiddeti onaylayan tutumlar geliştirir. Bunun yanında şiddetin nesiller arası devamlılığına karşın, ailede şiddete maruz kalan yüksek riskli kişilerin şiddet içerikli davranışlara katılımı zamana ve romantik partnere göre değişiklik gösterebilmektedir (Capaldi, Shortt, & Crosby, 2003).

2.1.3.2. Bağlanma kuramı. Yaşamın erken dönemlerinde deneyimlenen ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişki, kişinin diğer insanlara ve olaylar karşısında davranma şeklini belirlemektedir (Bowlby, 1970). Bebeklik dönemindeki bağlanma stilleri arasındaki farklılıkların görülme sebebi bebeğin anne-babasıyla kurduğu etkileşimle oluşan kendilik ve diğerine yönelik “içsel işleyen modeller”dir. İçsel modeller ikiye ayrılmaktadır: Kendilik modeli ve başkaları modeli. Kendilik modeli, kişinin kendini doğrulamak için diğerlerine duygusal bağımlılık yaşaması ve bu bağlılığın derecesiyle karakterize edilir. Başkaları modeli ise diğerlerinin var oluşu hakkındaki beklentileri ile karakterize edilmektedir (Bowlby, 2010). Kişinin bu beklentileri geleceğindeki ilişkilerine taşınır ve erken dönem bağlanma yaşantıları ilişkilerinin işleyişini etkiler (Applegate & Shapiro, 2005; Wallin, 2007). Mary Ainsworth, bağlanma stillerini üç farklı kategoriye ayırmıştır: güvenli, kaygıya dirençli ve kaygıdan kaçınan (sırasıyla güvenli, endişeli ve kaçınan olarak da anılır). Endişeli ve kaçınan tarzların her ikisi de birincil bakıcıya güvensiz bağlılığın göstergesidir (Wallin, 2007). Yapılan çalışmalar, çocukluktan yetişkinliğe kadar bağlanma tarzlarının süreklilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Fakat bu tarzlar yeni ilişkiler ve deneyimlerle değişebilir (Feeney, 1999; Wallin, 2007). Yetişkinler de fiziksel ve psikolojik güvenliğini artırmak amacıyla belirli bağlanma figürleriyle yakınlık, temas kurma ve sürdürme eğilimine sahiptir. Bağlanma ihtiyacı tehdit altında olan bir kişi, panikler ve yeniden bağlanma figürüyle yakınlık kurmaya çalışır. Bağlanma davranışları yetişkinlerde de bebeklerle benzer şekilde içsel çalışan modeller ile düzenlenir. Bu modeller yetişkinin kişilerarası ilişkilerindeki deneyimleriyle oluşmaktadır (Sperling & Berman, 1994).

Literatürde birçok yetişkin bağlanma modeli ortaya koyulmuştur (Bartholomew, 1990; Brennan, Clark, & Shaver, 1998; Hazan & Shaver, 1987). Bowlby’nin teorik görüşünden ortaya çıkan Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından önerilen dört kategorili model yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu modele göre bağlanmada iki temel boyut bulunmaktadır: Pozitif/negatif benlik imajı ve pozitif/negatif başkası imajı. Bu, her biri bir bağlanma stilini tanımlayan dört kategoriden oluşan bir model oluşturur: güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu. Saplantılı ve korkulu bağlanma, yüksek bağlanma kaygısı veya olumsuz bir benlik modeline bağlı terk edilme ve reddedilme korkusu ile karakterize edilir. Korkulu ve kayıtsız bağlanma, yüksek

düzeyde bağlanmadan kaçınma veya olumsuz bir durumla ilgili yakınlık ve yakınlıktan rahatsızlık duyma ile karakterize edilir (Corcoran & Mallinckrodt, 2000).

Bebek araştırmalarındaki başlıca bağlanma stillerinin romantik aşkta da var olduğu belirlenmiştir (Mikulincer & Shaver, 2007). Romantik ilişkiler bir bağlanma süreci olarak ele alınmaktadır (Hazan & Shaver, 1987). Hazan ve Shaver (1987), kişilerin sahip oldukları bağlanma stillerine göre kendilerini, romantik ilişkilerini algılama ve yaşama biçiminin, kendilik değerlerinin, partnerine olan güven duygularının farklılık gösterdiğini ifade etmişlerdir. Güvenli bağlanan bireyler sağlıklı eş seçimi yapmakta, daha tutarlı ve duyarlı çocuk yetiştirmektedir. Bu kişiler ilişkilerini güvenilir, mutlu, dost canlısı olarak adlandırmaktadır. Güvenli bağlanan bireyler aksine tutarsız, tepkisiz veya müdahale eden bir bakım alma sonucu güvensiz bağlanma gelişen bireyler sağlıksız romantik ilişkiler yaşamaktadırlar. Bu kişiler romantik ilişkilerini yakın olmaktan korkmak, kıskançlık ve duygusal anlamda çalkantılı olma şeklinde adlandırmaktadır (Hazan & Shaver, 1987).

Bağlanma teorisi romantik ilişkiler içinde yaşanan şiddeti, ilişkide partnerlerden birinin ilişkiyi sonlandırma gibi kişiye acı veren davranışı sonucunda verilmiş abartılı bir protesto tepkisi olarak görmektedir. Burada şiddet davranışları, partnerin ilişkiyi sonlandırmasını, ilişkiye verilen hasarı önleme ve partnerin cesaretini kırma anlamını taşımaktadır (Mikulincer & Shaver, 2011). Romantik ilişkilerde yaşanan istismar ve şiddet davranışlarında güvensiz bağlanma stillerinin rolü bulunmaktadır. Güvensiz bağlanan bireyler, problem çözme ve çatışma yönetimi becerilerinin yeterli seviyede olmamasından kaynaklı olarak romantik ilişkilerinde partnerine baskı, tehdit, hakaret içeren davranışlarda bulunmaktadır. Bu davranışlar çatışmaların şiddetini arttırmakta ve saldırganlık ve şiddet davranışları haline gelmektedir (Mikulincer & Shaver, 2007; Shi, 2003). Kaçınmacı bağlanan kişiler, ilişkilerinde bir çatışma yaşadıklarında tartışmadan kaçınma ve etkili olmayan problem çözme becerilerini kullanma eğilimi göstermektedir. Bu kişiler kendilerini duygusal acıdan koruma ve partnerleriyle daha yakın bir iletişim kurmama amacıyla çatışma esnasında partnerine baskı kurmaya çalışmaktadırlar (Ergin ve Dağ, 2013; Shi, 2003). Kaygılı bağlananlar ise partnerini mutlu etmek için çatışmalarda kendilerini feda etme, sorun karşısında olumsuz ve etkisiz problem çözme yöntemlerini kullanma eğiliminde olurlar. Bu kişiler partnerlerine hala ulaşabileceğinden emin olmak amacıyla partnerlerine üzerinde baskı

kurmaya çalışmaktadırlar (Ergin ve Dağ, 2013; Shi, 2003). Güvenli bağlananlar kişiler romantik ilişkilerinde daha uzlaşmaya açık, etkili problem çözme becerilerine sahiptirler (Shi, 2003). Nitekim bağlanma tarzları ve flört şiddetinin incelendiği 70 çiftle gerçekleştirilen bir çalışmada kadınlarda kaygılı bağlanmanın hem erkek hem de kadın şiddeti ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda kaçınmacı bağlanmaya sahip erkekler ve kaygılı bağlanmaya sahip kadınların yanlış eşleşmesinin de şiddetle ilişkili olduğu belirlenmiştir (Domas, Pearson, Elgin & McKinley, 2008). Bağlanma stilleri, cinsel ve psikolojik istismar ve çatışma çözme stratejilerinin incelendiği başka bir çalışmada da kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerinin her iki mağduriyet biçimiyle de doğrudan ilişkili olduğu, yıkıcı çatışma çözme stratejileri aracılığıyla kaygılı bağlanmadan flört şiddeti mağduriyetine dolaylı bir yol olduğu belirlendi. Spesifik olarak, kaygılı bağlanan katılımcılar, kendileri ve partnerleri tarafından daha yüksek bir çatışma katılımı kullandıklarını bildirdiler (Bonache vd., 2019).

2.1.3.3. Feminist kuram. Feminist teori kadın-erkek arasındaki cinsiyet farklarının incelenmesi ile gelişmeye başlamış, cinsiyet eşitsizliği fikri yeni tartışmalar ortaya çıkarmıştır. Feminist teoride amaç kadına yönelik şiddetin ortaya çıkarılması ve çözülmesidir. Feminist teoride kadınların benzer, farklı, bağlantılı yönleri, başa çıkma stratejileri ve yaşadıkları olayları araştırmaktadır (Gardner, 2009). Toplumsal güç eşitsizliğini ve kadının değersizleştirilmesini toplumsal cinsiyet rolleriyle bağdaştıran feminist teori, tüm bu durumların romantik ilişkilerde olumsuz etkilere yol açtığını belirtmektedir (Wekerle & Wolfe, 1999). Feminist teoriyi benimseyen birçok araştırmacı flört şiddetinin temel sebebini ataerkil bir toplumda ortaya çıkan cinsiyetçilik ve kadın eşitsizliği olduğunu ifade etmektedir (Dobash & Dobash, 1977). Nitekim Dobash ve Dobash (1979) çoğu çalışmada flört şiddetini açıklarken yer verilen çalışmasında partneri istismar etmenin erkek egemenliğinden kaynaklandığını temel önerme olarak belirtmişlerdir. Diğer bir ifade ile partneri tarafından kadına fiziksel olarak şiddet uygulanması kontrol ve baskı altına almak değil, ataerkilliğin açık bir ifadesidir. Çocukluk döneminde kazanılan ve toplumun tanımlamış olduğu cinsiyet rolleri, erkeklerin kadınlar üzerindeki güç pozisyonlarını oluşturduğu varsayılmaktadır (Mihalic & Elliott, 1997; Yllo, 1985). Feminist bakış açısında birleşilen ortak nokta cinsiyet kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır. Feminist teoride

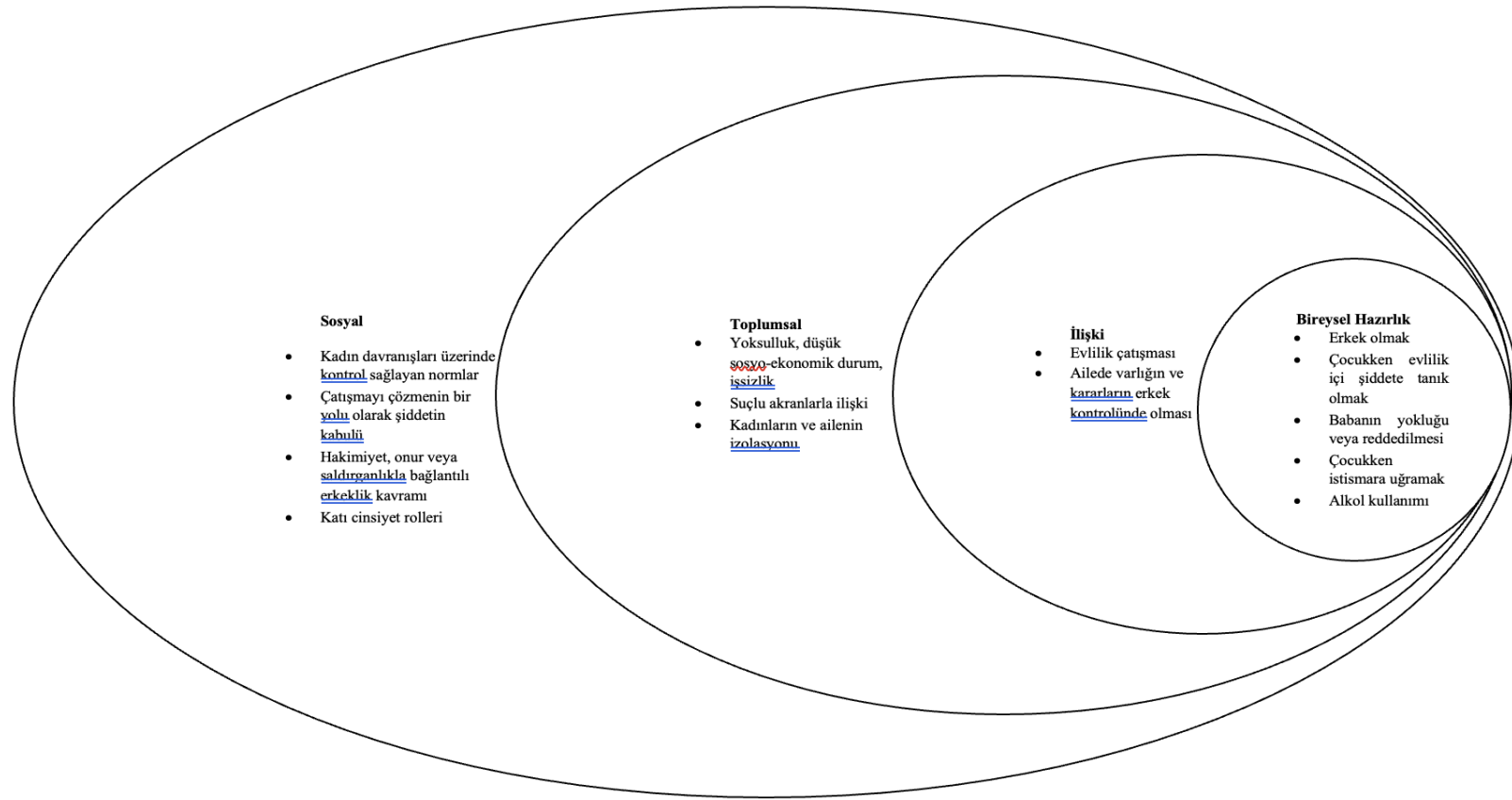
analizlerde cinsiyeti merkeze almamanın flört şiddetinin anlaşılmasını güçleştireceği varsayılmaktadır. Bu bakımdan flört şiddetinin temelinde toplumsal cinsiyet kavramı yatmaktadır (DeKeseredy & Dragiewicz, 2007; Johnson, 2006). Buna göre toplumda belirlenen cinsiyet rollerine uygun olarak erkeklerin korku, endişe ve sıkıntı gibi duygularını belli etmeden saldırgan, baskın, rekabetçi davranması beklenmektedir. Kadınların ise öfke gibi duygularını belli etmeden pasif, itaatkâr, işbirlikçi davranması beklenmektedir (Wekerle & Wolfe, 1999). Bu rolleri benimsemek romantik ilişkilerin yapısını etkilemekte kadınların şiddet görme ihtimallerini arttırmaktadır (Anderson, 2005). Bunun yanında Feminist teori flört şiddetini açıklarken sadece kadınları mağdur, erkekleri de fail olarak ifade etme eğilimindedir (Bell & Naugle 2008). Kadınların da flört şiddeti uyguladıklarını kabul etseler de şiddet davranışlarının daha çok kendini savunmak için gerçekleştirildiğini kabul etmektedir (Walker 1989, Bell & Naugle 2008).

2.1.3.4. Ekolojik model. Şiddet bireysel ve toplumsal özellikleri içinde barındırmaktadır. Bu sebeple karmaşık bir yapı olduğundan tanımını yapmak, ortaya koymak güçtür. Bu sebeple şiddetin doğasını anlamak, koruyucu tedbirleri almak için şiddetin nedenlerinin ve risk faktörlerinin anlaşılması gerekmektedir (Aküzüm ve Oral, 2015). Flört şiddetinde risk faktörlerini ortaya koyan ve literatürde en fazla kabul edilen model ekolojik modeldir (Bronfenbrenner, 1977). Ekolojik model flört şiddetini açıklamada kullanılan en yaygın kuramlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Dasgupta, 2001). Modelden çocuk istismarı ve ihmali (Belsky, 1980) ve flört şiddeti (Carlson, 1984; Dutton, 1994; Edleson & Tolman, 1992; Flake, 2005; Heise, 1998) gibi kavramları açıklarken faydalanılmıştır. Modele, çeşitli düzeylerdeki farklı faktörleri inceleyerek flört şiddeti için geniş bir perspektif sağlamasından dolayı DSÖ'nün (2002) "Şiddet ve Sağlık Üzerine Dünya Raporu"nda yer verilmiştir.

Ekolojik modelde davranışların bireylerin sosyal çevreleriyle etkileşimi sonucu biçimlendiği ifade edilmiştir. Davranışın gelişimi, sosyal organizasyonda farklı düzeylerin etkileşimi ile olur. Kişinin davranışını etkileyen ve şiddetin sürmesi, şiddetin onaylanmasına katkı sağlayacak faktörlerin anlaşılmasını sağlamaktadır (Dasgupta, 2001). Ekolojik modelde bahsedilen risk faktörleri sosyo-demografik, bireysel, durumsal ve bağlamsal faktörler olmak üzere dört gruba ayrılmıştır. (Kepir-

Savoly, Ulaş ve Demirtaş-Zorbaz, 2014). Kurama göre şiddet sadece biyolojik, sosyal, psikolojik veya çevresel etmenlerle açıklanamaz. Bu kuramlarla ilişkili olmakla birlikte sadece biriyle açıklanması mümkün değildir. Ekolojik kuramda bu kuramları da kapsayan iç içe geçmiş dört düzey bulunmaktadır. Bireysel düzey (biyolojik, psikolojik, demografik faktörler, madde kullanım öyküsü, şiddet tarihçesi gibi), ilişkisel düzey (aile, akrabalar ve arkadaşlarla ilişkiler), topluluk düzeyi (yaşanılan semt, okul yaşamı, sağlık sistemi gibi) ve toplumsal düzeydir (kültürel normlar, toplumsal cinsiyet algıları, adalet sistemi, refah modelleri gibi) (Nadir, 2016; Krug ve vd., 2002). Ekolojik modeldeki risk faktörlerinin etkileşimi Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. *Eş istismarı ile ilişkili faktörlerin ekolojik modeli* (Heise (1998). Violence against women: An integrated, ecological framework. *Violence Against Women*, 4, 262-290.)

Modelde yer alan bireysel faktörler, kişinin kişisel ve biyolojik özelliklerini içerir. Cinsiyet, yaş, sosyo-ekonomik durum, din, çocukluk çağında istismara uğrama ve ebeveynler arasında şiddet olaylarına tanık olma gibi gelişimsel yaşam deneyimleri, şiddeti onaylayan tutumlar, problem çözme ve iletişim becerileri eğitim, psikolojik sorunlar, kişilik bozuklukları ve madde kullanımı bu faktörler arasında sayılabilir (Kepir-Savoly vd., 2014; Krug vd., 2002; Lewis & Fremouw, 2001; Stith, Smith, Penn, Ward & Tritt, 2004; Dasgupta, 2001).

Şekil 3'te sunulan modelde yer alan ikinci düzey ise durumsal diğer bir ifade ile ilişkisel faktörleri içermektedir. Bu faktör kişinin yakın partner, arkadaşlar ve iş yeri durumlarını da kapsayan aileyi, kişinin yakın ilişkilerine ilişkin özellikleri içermektedir. Özellikle partnerler arasındaki ilişki özelliklerini içeren bu düzeydeki faktörler romantik ilişkinin uzun süreli olması, ilişkide yalıtılmış hissetmenin, algılanan güç farklılığının olması, düşük ilişki doyumu gibi değişkenleri barındırmaktadır (Krug vd., 2002; Yarkovsky, 2016; Collibee & Furman, 2016; Lewis & Fremouw, 2001; Novak & Furman, 2016; Straus, 2011; Dasgupta, 2001). İlişkisel faktörler, ilişkilerin şiddetin sürmesi veya şiddetin onaylanmasındaki katkısını açıklamamızı sağlar (Dasgupta, 2001).

Modelde yer alan üçüncü düzey topluluk seviyesindeki faktörleri diğer bir ifade ile okullar ve mahalleler gibi yakın ilişkileri içeren topluluk bağamlarının özelliklerini içermektedir (Krug vd., 2002). Bu düzeyde kişinin yaşadığı, ilişkiler geliştirdiği ve arkadaşlarıyla, okul arkadaşlarıyla ve iş arkadaşlarıyla etkileşimde bulunduğu topluluğun rolü araştırılır. Burada kişinin şiddet davranışlarını işlemeye ve sürdürmeye karşı savunmasızlığını arttıracak faktörler ele alınmaktadır (Dasgupta, 2001).

Modelde dördüncü ve son düzey ise sosyal/toplumsal faktörleri içermektedir ve Kişinin yaşadığı toplum ve kültürün yapıları ve sistemleri ile ilgilidir. Bu düzeyde şiddete yönelik kültürel normlar, tutumlar, bu normları ve eşitsizliği toplumda pekiştiren politikalar incelenmektedir (Krug vd., 2002; Dasgupta, 2001).

Modeldeki kesişen halkalar, düzeylerin birbiriyle olan karşılıklı ilişkisini ve bağımlılığını ifade etmektedir. Aynı zamanda, flört şiddetiyle başa çıkmak için, çeşitli seviyelerdeki çeşitli faktörlerin aynı anda dikkate alınması ve ele alınması gerektiğini

ortaya koymaktadır. Flört şiddeti ve kadına yönelik şiddetle mücadelede önleyici stratejilerin planlanması için tüm bu faktörlerin etkileşiminin anlaşılması gerekmektedir.

2.1.3.4.1. Risk faktörleri. Alanyazında flört şiddetinin çift yönlü doğası yoğun olarak ele alınmaktadır. Flört şiddetinde bir kişinin hem şiddeti yaşayan kurban rolünde olması hem de şiddeti uygulayan fail rolünde olması flört şiddetinin çift yönlü doğasını ifade etmektedir (Sharpe & Taylor, 1999). Yapılan çalışmalarda şiddet davranışları sergileyen kadınlar ve erkeklerin aynı zamanda şiddete maruz kaldığı; psikolojik şiddetin %90'ından fazlasının karşılıklı olarak gerçekleştiği belirlenmiştir (O'Keefe, 1997; Cyr, McDuff & Wright, 2006). Flört şiddeti için araştırılan risk faktörleri de her iki partnerin bağlamı ve demografisi ile ilişkilidir. Partnerlerin etkileşimi, ilişkisi, her bir partnerin özellikleri ve eylemleri flört şiddetinin oluşumunu ve sürmesini belirlemektedir (Capaldi, Knoble, Shortt & Kim 2012). Nitekim genç yetişkinlerdeki tek yönlü ve çift yönlü flört şiddetinde risk faktörlerini belirlemek amacıyla yapılan Ulusal Ergen Sağlığı Çalışmasının sonuçlarına göre katılımcıların yaklaşık %47'sinin bir tür flört şiddeti yaşadığı ve büyük bir kısmının karşılıklı olduğu belirlenmiştir. Çalışmada risk faktörleri incelendiğinde erkeklerde çocukluk döneminde cinsel istismara maruz kalmanın flört şiddetini uygulama ve çift yönlü flört şiddetiyle; çocukluk döneminde yaşanan ihmalin çift yönlü flört şiddeti ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Kadınlarda da erkeklerde de intihar girişimi öyküsü çift yönlü flört şiddetini öngörmüştür (Renner & Whitney, 2012).

Flört şiddeti için yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum, ırk / etnik köken, kültürleşme ve stres, mahalle ve toplum ve okul faktörleri risk faktörleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Flört şiddetinde ailesel risk faktörleri içinde ailede flört şiddetine maruz kalma, çocukluk dönemi istismar yaşantısı, ebeveynlik gibi faktörler öne çıkmaktadır (Capaldi vd., 2012). Çocukluk döneminde yaşanan istismarın birçok türünün mağdur olma, fail olma ve çift yönlü şiddet uygulama bakımından riskli olduğu belirlenmiştir (McMahon vd., 2015). Erkekler için çocuklukta cinsel istismarın, kadınlarda ise fiziksel istismarın flört esnasında çift yönlü şiddet açısından daha çok risk içerdiği belirtilmektedir (Kaukinen, Buchanan & Gover, 2015). Bunun yanında aile içerisinde flört şiddetine maruz kalma ile yetişkinlikte flört şiddeti uygulama arasında güçlü bir

ilişki olduğu belirlenmiştir. Çocuklukta yakın partner şiddetine tanık olan erkeklerin, yetişkinlikte bu tür eylemlerde bulunma olasılıkları daha yüksektir (Roberts, Gilman, Fitzmaurice, Decker & Koenen, 2010).

Flört şiddeti için diğer bir risk faktörü akranlar olarak ortaya koyulmuştur. Sapkın akranlara ilişki, sosyal ve duygusal destek akranlarla ilişkili risk faktörleri olarak belirlenmiştir (Capaldi vd., 2012). Yapılan boylamsal bir çalışmada 7-12. Sınıflarda, 7 yıl sonra cinsel ilişkileri bildiren erkeklerle çalışılmış, Geçtiğimiz yıl ortalama altı ila yedi kavgaya karışan çok sayıda arkadaşı (13'ten fazla) olan genç erkeklerde flört şiddeti uygulama olasılığı %37 olarak bulunmuştur. Bunun yanında aynı şiddet düzeylerine sahip daha az arkadaşı (6'dan az veya 6-13 arası) olan genç erkeklerin flört şiddeti uygulama olasılığının %5-7 arasında değiştiği gözlemlenmiştir (Ramirez, Paik, Sanchagrin & Heimer, 2012). Yapılan araştırmaların çoğu flört şiddetine maruz kalan kadınların düşük düzeyde sosyal desteğe sahip olduklarını göstermektedir (Barnett, Martinez & Keyson, 1996; Mitchell & Hodson, 1983; Nurius, Furrey & Berliner, 1992; Thompson vd., 2000).

Davranış sorunları/antisosyal davranış, madde kullanımı, benlik saygısı kişilik bozuklukları depresyon ve intihar girişimi gibi bireyin ruhsal durumuna ilişkin değişkenler flört şiddeti için psikolojik ve davranışsal risk faktörleri olarak görülmektedir (Capaldi vd., 2012). Özellikle depresyon, anksiyete ve travma sonrası stres bozukluğu gibi ruhsal bozukluklar olmak üzere ruh sağlığı ve flört şiddeti ilişkilendirilmiştir (Coker vd., 2002). Bunun yanında uyuşturucu ve alkol kullanımının da flört şiddeti ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Çünkü aşırı düzeyde esrar kullananlar flört şiddeti uygulama ve flört şiddetine maruz kalma riski altındadır (Stuart vd., 2008; Smith, Homish, Leonard & Cornelius, 2012). Nitekim Reingle ve diğerlerinin (2014) yaptığı bir çalışmaya, veriler toplanmadan 1 yıl önce romantik ilişkisi olan bireyler katılmış, esrar kullanım bozukluğuna sahip olmanın flört şiddeti mağduriyeti ve failliği ile güçlü bir şekilde ilişkili olduğu; Travma sonrası stres bozukluğunun tutarlı olarak tüm flört şiddeti türleri ile ilişkili olduğu; Depresyon, antisosyal kişilik bozukluğu ve mani ile flört şiddeti mağduru/failliği ile ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Capaldi vd. (2012), düşmanca özellikler, tutum ve inançları flört şiddetine yönelik bilişsel risk faktörleri olarak belirlemişlerdir. Benzer şekilde flört şiddeti alanında uzman olan O'Keefe de şiddet eylemlerini onaylayan veya haklı gören normlara sahip

olmayı flört şiddetine ilişkin risk faktörleri arasında saymıştır. Bunun yanında şiddet içeren ilişkilerde arkadaş olma, aile içi şiddete maruz kalma, madde kullanımı, geçmiş saldırgan davranışlar, topluluk şiddeti gibi faktörleri de flört şiddeti için risk faktörü olarak belirlemiştir (O'Keefe 2005).

Diğer yapılan çalışmalarda ise flört şiddetine ilişkin bireysel risk faktörler daha genç yaşta olma, kısa süreli ilişkiler yaşama, zihinsel olarak engeli bulunma, kısıtlı eğitim seviyesi, kronik bir hastalığı bulunma olarak; ilişkisel faktörler başka cinsel partnerlerin varlığı, kadınlara yönelik olumsuz tutumlar, kötü ebeveynlik becerileri, evlilik çatışmaları, yetersiz veya farklı eğitim düzeyleri olarak; topluluk faktörleri yüksek suç, yoksulluk ve işsizlik oranları, sosyal uyumun düşük olması, fırsat eşitsizliği, flört şiddeti mağdurlarına yönelik verilen sosyal hizmetlerin yetersiz olması olarak; sosyal faktörler ise flört şiddetinin kültürel olarak kabul edilmesi, boşanmaya karşı oluşturulan yasalar, cinsiyet eşitsizliği, kadınların değersizleştirilmesi, sosyal veya dini etkenler olarak belirlenmiştir (Cook & Bewley, 2008; Rezey, 2020).

2.1.3.4.2. Koruyucu faktörler. İstismarın farklı türlerine maruz kalmış kadınların da içerisinde olduğu bazı kişiler, birden daha fazla riskli durum yaşamalarına rağmen iyi işlev görürler, dayanıklılığa sahiplerdir. Flört şiddetine maruz kalan kadınların bu sağlımlıklarını arttırabilmek için Ekolojik Kurama göre bazı potansiyel koruyucu faktörler belirlenmiştir. Bireysel faktörler içerisinde maneviyat, ilişkisel faktörler içerisinde sosyal destek, topluluk veya kültürel faktörlerin içerisinde topluluk uyumu, etnik kimlik koruyucu faktörler olarak sayılabilir. Bu değişkenler çok düzeyli sağlamlık modelinin bileşenleri olup kişinin stresli olaylar karşısında sıkıntıya vereceği tepkileri etkileyebilmektedir (Howell, Thurston, Schwartz, Jamison & Hasselle, 2018). Sosyal destek, olumlu benlik saygısı, pozitif bir bakış açısını devam ettirme, öz yeterlilik, maneviyat, bilişsel değerlendirme stratejileri, sağlık, kontrol algısı ve baş etme stratejilerinin türü dayanıklılıkla ilişkili faktörler arasında gösterilmektedir (Benishek & Lopez, 1997; Valentine & Feinauer, 1993; Wheeler & Frank, 1988). Alan yazında flört şiddeti sonucu ortaya çıkan uyumsuz sağlık problemleri karşısında maneviyatın bir tampon görevi oluşturabileceğini ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır. Yick (2008), flört şiddeti mağduru olan kişilerin hayatta kalmak ve şiddete karşı koymak için manevi inançlarından güç aldıklarını

belirlemiştir. Drumm vd. de (2014) benzer şekilde flört şiddeti mağdurlarının Tanrı ile bireyselleştirilmiş ilişkilerini bir yaşam çizgisi olarak veya başka yerde bulamadıkları güvenilirliğe sahip bir ilişki olarak kullandıklarını belirlemişlerdir.

Koruyucu faktörlere ilişkin yapılan başka bir çalışmada psikolojik dayanıklılık, baş etme becerileri, sağlıklı kurulan ilişkiler, psikolojik iyi oluş, geçmişte şiddet uygulamamış olma, aile bağlılığı, yüksek düzeyde sosyal desteğin bulunması flört şiddetine ilişkin koruyucu faktörler olarak belirlenmiştir (Brown, 2004). Krauss, Wilson, Padrón ve Samuelson'a (2016) göre, flört şiddetine maruz kalan kadınlardan destekleyici bağlarını sürdürenlerin şiddet yaşantısının ardından şiddeti onaylayan olumsuz zihinsel sağlık sonuçlarını yaşama ihtimalleri daha azdır. Bunların yanında iyi bir eğitim düzeyine sahip olma, riski önceden tahmin edebilme becerisi topluluk aidiyeti, olumlu sosyal katılım, okul bağlılığı, geniş bir aileye ve olumlu ve destekleyici ebeveynlere sahip olma flört şiddetine ilişkin koruyucu faktörler arasında sayılmaktadır (Flake, 2005; Wolfe vd., 2009). Aile ile ilgili koruyucu faktörler göz önünde bulundurulduğunda kişinin ebeveynleriyle kuracağı bağ ve yakınlığın kişide öz değer duygusu geliştirerek istismar eden partnerlerle ilişki kurma veya bu tür bir ilişkiye göz yumma ihtimalini azaltacağı beklenmektedir (Alleyne-Green, Grinnell-Davis, Clark, Quinn, & Cryer-Coupet, 2014; Cleveland, Herrera & Stuewig, 2003). Açık iletişim, gencin eylemlerine ilişkin bilginin bulunması, etkili çatışma çözme, disiplin ve sınır koyma gibi yönleri içeren olumlu ebeveyn izlemesini de flört şiddeti riskini azalttığı belirlenmiştir (Leadbeater, Banister, Ellis, & Yeung, 2008; Vézina vd., 2011). Ebeveyn farkındalığı ve katılımı, istismar içeren bir ilişkide izolasyona karşı gençlere yardım sağlayabilir (Leadbeater vd., 2008).

2.1.4. Çocukluk çağı örselenme yaşantıları. Örselenme kavramı dilimizde istismar, kötü muamele, ezim gibi kavramlarla eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (Siyez, 2003). Bu çalışmada da çocuk istismarı ve ihmali (child abuse and neglect) çocukluk çağı örselenme yaşantıları olarak ifade edilmiştir. Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ilk olarak Kempe, Silverman, Steele, Droegemueller ve Silver (1985) tarafından kişinin anne-babasından veya bakım vereni tarafından fiziksel zarar görmesi olarak tanımlanmıştır. Bu tanımda cinsel ve duygusal istismar yer almamış olup yalnızca fiziksel istismar üzerinde durulmaktadır. Howe'e göre (2005) çocuk

istismar ve ihmali çocukların farklı biçimlerde zarara uğramasına veya hasta olmasına sebep olan her türlü fiziksel, duygusal, cinsel şiddet ve ihmal barındıran eylemleri içermektedir. Çocukluk çağı örselenme yaşantıları DSÖ'ye (2014) göre beş kategoride ele alınmaktadır: Fiziksel, cinsel ve duygusal istismar, ihmal ve sömürme.

Fiziksel istismar, elle veya nesneyle vurma, itme, sarsma, yakma ya da ısırma yoluyla 18 yaşın altındaki bir çocuğa ebeveyn veya bakım veren tarafından fiziksel olarak zarar verilmesi, yaralanması veya yaralanma riskinin oluşmasıdır (Kaplan, Pelcovitz & Labruna, 1999; Kaplan, 1996). Fiziksel istismar, eylemin şiddetine bağlı olarak ekimozlar, yumuşak doku zedelenmeleri, kaynar su haşlanmaları, yanıklar, ödem, kemik, eklem, beyin ve göz hasarları, iç organ hasarları, zehirlenme, gelişim geriliği gibi zararlarla hatta şiddetin arttığı durumlarda ölümle sonuçlanmaktadır (Bilir vd., 1991).

Duygusal istismar, çocuğun duygusal gelişiminin engellenmesi veya desteklenmemesi olarak ifade edilmektedir. Çocuğun kişiliğine yönelik hasar veren davranışlar, fiziksel olmayan cezalar, tehdit gibi yetişkinler tarafından sergilenen davranışlar duygusal istismar olarak tanımlanmaktadır (Taner ve Gökler, 2004). En yaygın karşılaşılan duygusal istismar eylemleri küfür, hakaret, tehdit, aşağılama içerikli sözel ifadeler kullanma, reddetme, sert bir şekilde tenkit etme, korkutma, alaycı davranma, katı ve otoriter davranma, bağımsızlığını engelleyecek biçimde korumacı tutumlar, kapasitesinin üzerinde sorumluluk verme, değersizleştirme, ayrımcılık gibi eylemlerdir (Finzi-Dottan & Karu, 2006; Bilim, 2012). Duygusal istismar, genellikle çocuğun yakın ilişkide olduğu, üzerinde tesiri bulunan kişiler tarafından uygulanır (Kara, Biçer ve Gökalp, 2004). Duygusal istismarın kişilik bozuklukları (Afifi vd., 2011); gelişimsel, eğitimsel ve sosyal problemler, yetişkin psikopatolojisi (Mersky & Topitzes, 2010); düşük benlik saygısı, kişilerarası ilişkiler kuramama (Mullen, Martin, Anderson, Romans & Herbison, 1996); depresif bozukluklar, uyuşturucu bağımlılığı, intihar girişimleri, cinsel yolla bulaşan hastalıklara yatkınlık ve riskli cinsel davranışlar (Norman vd., 2012) gibi kişinin yaşamında birçok olumsuz etkisi bulunmaktadır. Tüm bunların yanında duygusal istismar diğer istismar türlerini de kapsayan bir şemsiyeye benzemektedir. Çoğunlukla fiziksel ve/veya cinsel istismarla bir arada uygulanmaktadır (Polat, 2007).

Cinsel istismar, yetişkinin kendini tatmin edebilmek için çocuğu ya da genci cinsel olarak kötüye kullanması olarak ifade edilmektedir (Çelik ve Hocaoglu, 2018). Finkelhor ve Hotaling (1984) üç koşulu karşılayan davranışların cinsel istismar olarak adlandırılabilirliğini ifade etmiştir. Bu koşullardan birincisi eylemi gerçekleştiren ve maruz kalan arasında büyük bir yaş ve olgunlaşma farklılığının bulunmasıdır. İkinci koşul eylemi gerçekleştiren kişinin çocuğun bakımından sorumlu olması veya çocuğun üzerinde otorite kurabilecek bir konumda olmasıdır. Üçüncü ve son koşul ise eylemin çocuğa yönelik şiddet veya aldatma içermesidir. Cinsel istismar, teşhircilik, röntgencilik, cinsel organlara dokunma, pornografide kullanma, tecavüz gibi davranışların tümünü içermektedir (Akduman, Ruban, Akduman ve Korkusuz, 2005). Cinsel istismarın çocuğun yaşamında kısa ve uzun dönemde birçok olumsuz etkisi bulunmaktadır. Bunlardan biri zedelenmiş cinselliktir. Çocukluk döneminin hangi evresinde gerçekleştiği fark etmeksizin cinsel istismar çocuğun cinsel gelişimini olumsuz etkiler ve cinsel eylemlerin sapma göstermesine sebep olur. Bir diğer etki ise ihanete uğrama durumudur. Özellikle tanıdığı, güvendiği kişiler tarafından cinsel olarak istismar edilmek çocuğun güvenini kaybetmesine ve ihanete uğramış hissetmesine neden olur. Cinsel istismar çocukta yoğun bir çaresizlik hissine sebep olmaktadır. Çünkü çocuk maruz kaldığı duruma son verme, baş etme gibi konularda bedensel ve ruhsal bakımından yeterli değildir. Diğer bir olumsuz etki ise damgalanmadır. Çocuk cinsel istismar sonucu suçluluk duygularına kapılır, toplumdan gelen damgalayan tutumlardan kaynaklı olarak benlik algısı bozulur ve daha izole bir yaşama sürüklenir (Selvi, Özdemir, Atlı ve Kıran, 2011). Tüm bunların yanında cinsel istismar sonucunda alkol ve madde kötüye kullanımı, davranım ve cinsel davranış bozuklukları, çabuk tepki verme, yıkıcı davranışlar, yeme bozuklukları, travma sonrası stres bozukluğu, intihar düşünceleri, hafıza problemleri, disosyatif bozukluk, bilişsel hatalar ve depresyon gibi ruhsal sorunlar görülebilmektedir (Kendall-Tackett, Williams & Finkelhor, 1993; Eisenberg, Ackard & Resnick, 2007; Majer, Nater, Lin, Capuran & Reeves, 2010; Maniglio, 2011).

İhmal davranışları ise çocuğun bakım verenleri tarafından beslenme, tıbbi ihtiyaçlar, ebeveynler tarafından yönlendirilme, sosyal ve eğitsel ihtiyaçlarının giderilmemesi olarak adlandırılmaktadır (Aral ve Gürsoy, 2001). İstismarın hemen hemen her türünde bir eylem bulunmaktadır. İhmal de ise tam tersi olan eylemsizlik bulunmaktadır. İstismarda örseleyen durum eylem, ihmalde örseleyen durum çocuğun

ihtiyaç duyduğu eylemin olmamasıdır. Çocuğun fiziksel, duygusal ihtiyaçlarının farkında olmama, karşılamama, önemsememe, reddetme gibi durumları içeren (Bilim, 2012) ihmal, fiziksel, duygusal ve tıbbi olmak üzere üç farklı grupta ele alınmaktadır (Polat, 2007). 18 yaşından küçük bir bireyin beslenme, giydirme, hijyen ya da bakımının yetersiz olması sonucu zarar görmesi fiziksel ihmal olarak adlandırılmaktadır (Kaplan, 1996). Diğer türlere göre daha zor belirlenebilen duygusal ihmal ise ebeveynlerinin veya bakıcıları tarafından yeterli sevgi verilmemesi, duygusal destek görmemesi ve ilgi gösterilmemesidir (Kaplan vd., 1999). Tıbbi ihmalde, ekonomik şartların uygun olmasına çocuğun temel sağlık bakımı ihtiyacının karşılanmaması veya yetersiz olması durumu söz konusudur. Çocuğun hasta olması veya yaralanması durumunda zamanında hastaneye gitmemek, tedavi önerilerine uymamak, sağlık kontrollerinin zamanında yaptırılmaması, çocuğun aşılarının zamanında yaptırılması veya eksik olması tıbbi ihmal içeren eylemleri oluşturmaktadır (Polat, 2007). İhmale maruz kalan çocuklarda saldırganlık, duygusal ilişki kuramama, sosyal işlevselliğin bozulması, duygularını ifade edememe, düşük benlik saygısı, yeme bozuklukları, motor dil becerilerinde gerilik gibi durumlar ortaya çıkabilmektedir (Karadeniz, 2008; Olive, 2007; Taner ve Gökler, 2004).

Dünyada 2-4 yaş aralığında bulunan her 4 çocuktan 3'ü düzenli bir şekilde ebeveyn veya bakım verenleri tarafından fiziksel ceza veya psikolojik şiddet gördüğü; 0-17 yaşlarında çocukluk döneminde her 5 kadından biri ve her 13 erkekten birinin cinsel istismara maruz kaldığı; 20 yaşından küçük 120 milyon kız çocuğu ve genç kadının zorla cinsel ilişkiye maruz kaldığı belirlenmiştir (DSÖ, 2020). Çocuklar yeterli düzeyde gelişmiş bir benliğe sahip olmadıklarından örselenme yaşantılarıyla başa çıkamazlar. Bu sebeple çocukluk döneminde maruz kalınan örseleyen yaşantılar çocukların duygusal gelişimleri için bir risk faktörüdür (Marusak, Martin, Etkin & Thomason, 2015). Çocuklarda ve ergenlerde biyolojik, psikolojik ve sosyal işlevlerde azalmaya sebep olmaktadır. Psikopatolojik risk faktörüdür ve çocukların ve ergenlerin psikolojik işlevlerini olumsuz yönde etkilemektedir (Turner, Finkelhor & Ormrod, 2006; Arata, Langhinrichsen-Rohling, Bowers & Brien, 2007; Thornberry, Ireland & Smith, 2001; Rikhye vd., 2008).

Alanyazında yer alan araştırmadan hareketle çocukluk çağı örselenme yaşantılarına maruz kalmanın birçok olumsuz etkisi ve sonuçları bulunmaktadır. Çocukluk çağında

maruz kalınan şiddet yaşantısının flört şiddeti için de önemli bir risk faktörü olduğu bilinmektedir (Feiring, Rosenthal, & Taska, 2000). Büyürken aile içinde şiddete maruz kalan gençler şiddetin ilişkilerini sürdürme ve çatışma çözmek için bir yol olduğunu öğrenerek flört şiddeti barındıran ilişkiler kurma ihtimalleri yükselmektedir (Cicchetti & Howes, 1991; Wolfe vd., 1998). Flört şiddeti araştırmalarında çocukluk döneminde maruz kalınan istismar yaşantılarının partnerlerine yönelik tehdit edici davranış ve fiziksel istismar kullanımı için bir risk faktörü olduğu ortaya koyulmuştur (Wolfe, Scott & Wekerle, 2001). Çocuklukta cinsel istismara maruz kalmanın genç yetişkinlik döneminde erkekler için flört şiddetinin yordayıcısı olduğu bulunmuş, kadınlar içinse fiziksel istismar ve ihmal yaşantıları flört şiddeti uygulamayla ilişkilendirilmiştir (Fang & Corso, 2007). Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve flört şiddeti mağduriyeti arasında pozitif ilişki olduğu birçok araştırmada ortaya koyulmuştur (Fiorillo, Papa, & Follette, 2013; Jennings, Richards, Tomsich & Gover, 2015; Richards, Tillyer, & Wright, 2017). 18-97 yaş aralığındaki 1239 katılımcıdan oluşan bir çalışmada çocukluk çağı örselenme yaşantılarının yüksek düzeyde flört şiddeti mağduriyeti riski ile ilişkili olduğu belirlenmiştir (Yan & Karatzias, 2020) Bunun yanında çocuklukta yaşanan fiziksel istismar (Fiorillo Papa, & Follette, 2013), psikolojik istismar (Obasaju, Palin, Jacobs, Anderson & Kaslow, 2009), cinsel istismar (Jennings vd., 2015) ve ihmal (Villodas vd., 2012), flört şiddeti mağduriyeti için risk faktörleri olarak belirlenmiştir. Başka yapılan boylamsal bir çalışmada da çocukluk çağı örselenme öyküsü olan kadınlarda yeniden mağdur olma riskinin, olmayanlara kıyasla yaklaşık üç kat daha fazla olduğu bulunmuştur (Parks, Kim, Day, Garza, & Larkby, 2011).

2.1.5. Akılcı duygusal davranışçı terapi. Albert Ellis (1979) Akılcı Duygusal Davranışçı Terapinin (ADDT) kurucusudur. Bu kurama göre yaşanan duygusal rahatsızlıklar kişinin düşünce sistemindeki hatalardan kaynaklanmaktadır. Kişinin nasıl hissedeceğini doğrudan olaylar veya kişiler belirlemez. Kişinin iyi veya kötü hissetmesi, insan davranışının en önemli belirleyicilerinden olan bilişlerle ilişkilidir (Doyle, DiGiuse Dryden, & Backx, 2014). ADDT'nin temel felsefesi Epiktetos'un "İnsanları sorunlu yapan şey yaşadığı olaylar değil, o olay hakkındaki görüşleridir" sözüne dayanmaktadır (Dobson, 2010). ADDT'ye göre bilişler, duygu ve davranışların

farklı fonksiyonları yoktur, bunların bütünsel olduğu belirtilmektedir (Ellis & MacLaren, 2008). Ellis'e (1993) göre duygu, düşünce ve davranışlar birbirini etkilemekte ve değiştirmektedir. Duygu, düşünce ve davranışlar kişinin kendi kontrolündedir ve kişi davranışlarının kendi sorumluluğunda olduğunu kabul etmektedir. Terapide düşünceler değiştirilirse duygu ve davranışların da değişeceği varsayılmaktadır (Ellis, 1993).

ADDT'nin insan doğasına bakış açısı nötr olup insancıl ve varoluşsaldır. İnsanın içinde hem iyilik hem de kötülük bulunmaktadır. Kişinin yaşamında yaratıcılık ve kendini gerçekleştirme güdüsü bulunabileceği gibi bunları sınırlandıran ve engelleyen olumsuz motivasyonlar da bulunmaktadır (Ellis & Dryden, 2007; Sarı, 2008). ADDT'nin amacı kişiye etkili, mantıklı ve esnek diğer bir ifade ile akılcı bir biçimde yaşamında isteklerini karşılayabileceğini öğretmektir. Terapist, kişinin kişilik gelişiminde ve kişilik karmaşaları üzerinde etkili olan psikolojik, biyolojik değişimlerin gerçekleşmesini hedeflemektedir (Sharf, 2012). Bunun için de A-B-C modelinden yararlanmaktadır. A-B-C modelinde A olayları ve yaşantıları; B kişinin inançlarını, C de duygu, davranış ve bilişlere ilişkin sonuçları temsil etmektedir (Dobson, 2010). İnsanlar çoğunlukla C'nin nedenini (A) yani yaşanan olaylar olarak görmektedirler. Fakat ADDT de sonuçların kaynağı, yaşanan olaylar değil kişinin bu olaylar hakkındaki inanç sisteminde yer alan düşünceleridir (B). Terapi sürecinde kişinin inançlarına yani B aşamasına odaklanılmaktadır (Ellis & Dryden, 1997). ADDT'de düşünceler göz önünde bulundurulduğunda kişide hem akılcı hem de akılcı olmayan düşüncelerin var olduğu öne sürülmektedir. Diğer bir ifade ile kişi mantıklı olma ve mantıksız olma eğilimlerinin her ikisini de barındırmaktadır (Nelson-Jones, 1982). Bu araştırmada bireyin mantıksız olan yönünün diğer bir ifade ile akılcı olmayan inançlarının rolü araştırılmaktadır.

2.1.5.1. Akılcı olmayan inançlar. Akılcı olmayan inançlar, Bilişsel Davranışçı Terapiler ile açıklanmaktadır. Aeron Beck'e göre akılcı olmayan inançlar otomatik düşünceler olarak adlandırılır, birey bir durum yaşadığında zihnindeki şemalar aktif olur, bunun sonucunda da sabit düşünce kalıpları olan otomatik düşünceler ortaya çıkar (Beck, 1964). Albert Ellis'e göre ise akılcı olmayan inançlar bireyin kendisine veya diğerlerine ilişkin abartılı, katı ve değiştirilmesi güç olan inançlardır (Ellis, 1986).

ADDT'ye göre insanlar sosyal varlıklar olup yaşamlarında önemli olarak gördükleri amaçlar belirlemektedirler. Belirledikleri amaçları gerçekleştirmek için aktif bir çaba içerisinde olduklarında mutlu olabilecekleri varsayılmaktadır. Bireylerin bu amaçlara ulaşması önündeki engel olan düşünceler ise akılcı olmayan inançlar olarak ifade edilmektedir (Ellis & Dryden 1997). Akılcı olmayan inançlar, kişinin yaşadığı duygusal ve davranışsal problemlerin kaynağı olarak görülmektedir. Akılcı olmayan inançların aksine akılcı inançlar ise kişinin psikolojik sağlığının önemli bir göstergesidir. Akılcı inançlar, kişinin fonksiyonel bir şekilde düşündüğü, olaylara esnek bakabildiği anlamına gelmektedir (Kılıçarslan, 2006). Akılcı inançlar aşırılık içermezken fonksiyonel olup esneklik, gerçeklerle tutarlılık göstermektedir. Durumu kötüleştirmeyen inançlar, hayal kırıklığına karşı yüksek tolerans inançları, kendini kabul ve uygun tercihler inançları ADDT'de akılcı inançlar olarak ifade edilmektedir (Dryden & Branch, 2008). Akılcı inançlar ilk olarak bilişler yani kişinin istek, arzu, gereksinim, tercih ve beğenileri ile ilişkilidir. Kişiler gereksinimlerini hangi derecede karşılırsa o kadar doyum elde eder ve hayattan keyif alır. Gereksinimleri karşılanmayan kişi ise hoşnut olmama, sinirlilik gibi hoş gitmeyen duygular ortaya çıkar. Akılcı inançlar bu şekilde yaşam amaçlarına ulaşmanın önünde bir engel değildir. Akılcı olmayan inançlar ise "olmalı, olmak zorunda" gibi katı, keskin düşünceleri içerir ve yaşam amaçlarının önünde engel olan olumsuz duyguları barındırır (Ellis & Dryden 1997). ADDT'ye göre akılcı olmayan inançların 5 temel özelliği bulunmaktadır. Bu özellikler katı ya da uçta olması, psikolojik karmaşa sonucu ilişkilerin bozulmasına sebep olması, amaçlara ulaşmada engel olması, hatalı ve mantıksız olması olarak belirtilmektedir (Dryden, 2003).

ADDT'ye göre dört temel akılcı olmayan inanç bulunmaktadır: Katı istekler, felaketleştirme inancı, düşük tolerans gösterme inancı ve değersizleşme inancı. Katı istekler, kişinin gereksinimlerini katı bir şekilde bir zorunluluk, olmazsa olmaz olarak görmesini ve bu gereksinimlere ulaşmaya çalışmasını ifade etmektedir. Kişi bu isteklerine ulaşamadığında duygusal anlamda zarar görmektedir. Felaketleştirme inancı, kişinin katı istekleri yerine gelmediğinde bu durumu korkunç, dünyanın sonu gelmiş gibi düşünmesini içermektedir. İki bileşeni bulunmaktadır: Kötü durumu kabullenerek felaketleştirme ve beklenmeyen olumsuz durumu korkutucu görerek dünyanın sonu gelmiş gibi düşünme. Düşük tolerans gösterme inancında kişi katı isteklerini karşılayamadığında bunun katlanılmaz bir durum olduğunu düşünebilir. Bu

inanca sahip olan kişi başarıya ulaşamadığını kabul etmekte direnç göstermekte ve durumun hoş görülemez olduğuna inanmaktadır. Değersizleşme inancında ise kişinin katı isteklerine ulaşamaması sonucunda kendisini ve yaşam koşullarını değersizleştirme eğilimi ortaya çıkmaktadır (Dryden, 2003).

Doğın'a göre (1995) olumsuz duygu ve davranışlarla sonuçlanan akılcı olmayan düşünceler şu şekilde belirtilmiştir:

- Kişi herkes tarafından sevilmeli ve beğenilmelidir.
- Kişinin kendini faydalı ve başarılı olarak görmesi için faydalı ve başarılı olması gerekir.
- Olaylar istediğı gibi gitmediğinde kişi için bu bir felakettir.
- Kişi başkalarına bağımlı olmalıdır, güven duyduğu, danışabileceğı güçlü birine gereksinim duymaktadır.
- Bazı insanlar kötüdür, kötü olmalarından dolayı cezalandırılmaları gerekmektedir.
- Her sorunun her vakitte doğru olan tek bir çözümü bulunmaktadır.
- Zor durumlardan kaçmak onlarla baş etmekten daha kolaydır.
- Kişinin mutsuzluk üzerinde kontrolü yoktur, mutsuzluk dış faktörlerden kaynaklanmaktadır.
- Bugünü belirleyen kişinin geçmişte yaşadıkları ve geçmiş olaylardır.
- Kişi kendisi dışındaki bireylerin problem ve rahatsızlıkları için üzölmelidir.
- Tehlike içeren, korku uyandıran şeyler kaygıya sebep olur ve kaygının oluşumunun devamlı olarak engellenmesi gerekmektedir.

Bahsedilen tüm bu düşünceler ve akılcı olmayan inançlar çoğunlukla kişinin çevresel etkilere daha fazla açık olduğu çocukluk döneminde oluşur. Akılcı olmayan düşünceler aile, sosyal çevre ve kültür aracılığıyla çocuklukta aktarılmaktadır (Hamarta, Arslan, Saygın ve Özyeşil, 2009). Çocukluk döneminde gelişen akılcı olmayan inançların bireyin yaşamında birçok alanda önemli etkileri bulunduğu gibi kişinin romantik ilişkilerinde de yansımaları bulunmaktadır. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar diğeri bir ifade ile akılcı olmayan ilişki inançları, kişinin

romantik ilişkisi, kendisi ve partneri ile ilgili sahip olduğu katı, abartılmış, mantık dışı, güçlü ve fonksiyonel olmayan beklentileri, düşünceleridir (Sharp & Ganong, 2000; Tikdari Nejad & Moghadam, 2017). Romantik ilişkilere ilişkin inançlar, kişinin bir ilişkinin nasıl olacağına ilişkin düşüncelerini, ilişkiden beklentisini ve deneyimlenen olayları algılama şeklini içermektedir (Sullivan & Schwebel, 1995). Partnerler romantik ilişkinin başlangıcında romantik ilişkilere dair bazı inançlarla yola çıkarlar. İlişki inançlarının başlangıçta olduğu gibi bir ilişkisinin sürmesinde de oldukça önemli bir rolü bulunmaktadır (Friedman & Wishman, 1998). Sağlıklı bir ilişkide inançların gerçekçi ve rasyonel olması gerekliliği vurgulanmaktadır. İlişkideki inançların akılcı olması ilişkideki uyumu da olumlu yönde etkilemektedir (Gündoğdu vd., 2018; Sullivan & Schwebel, 1995). Bunun yanında duygusal ilişkilerde problemlerle karşılaşan bireylerin kendileri, partnerleri veya ilişkilerine ilişkin yaygın gerçekçi olmayan inançları olduğu ortaya koyulmuştur (Eidelson & Epstein, 1982). Akılcı olmayan inançları bulunan partnerler devamlı olarak partnerinin kişiliğinin değişmesi beklentisi içerisindedir (Romans ve Debord, 1995). Akılcı olmayan inançlara partneri ile ilgili aşırı beklentilere sahip olma, ilişkiyi ve partneri idealleştirme, tüm sosyal zamanı bir arada geçirme arzusu, partnerin zihnini okuma, partneri ile tüm gereksinimlerinin yerine geleceğini düşünme gibi eylemler örnek olarak verilebilir (Gizir, 2012).

Alanyazın incelendiğinde araştırmacıların romantik ilişkilerdeki akılcı olmayan inançlara ilişkin farklı açıklamaları olduğu görülmektedir. Eidelson ve Epstein'e göre (1982) romantik ilişkilerdeki işlevsel olmayan inançlar şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Anlaşmazlık yıkıcıdır.
2. Zihin okuma muhtemeldir.
3. Partnerler değişmez.
4. Cinsel mükemmeliyetçilik
5. Cinsiyetler arasında farklılıklar vardır.

Ellis, Sichel, Yeager, Dimattia ve DiGuiseppe' e (1989) göre ise romantik ilişkilerde 5 farklı akılcı olmayan inanç tanımlanmıştır:

1. Talepkarlık: İlişki ve partnerin doğasına ilişkin dogmatik zorunlulukları barındırmaktadır.

2. Muhtaçlık: İlişkide partnerlerin değerli olduklarını hissedebilmeleri için birbirlerinin sevgilerine gereksinim duyduğuna ilişkin düşüncelerdir.
3. Hoşgörüsüzlük: İlişkideki partnerlerin yaşadıkları sorunu aşamayacaklarına dair inançlarını ifade etmektedir. Partnerler yaşadıkları sorunlara dayanamayacaklarına kendilerini ikna ederler.
4. Korkunç Hale Getirme: İşler beklendiği gibi gitmediğinde hoşgörüsüz olmayı, partnerlerin beklenmeyen problemler karşısında tolerans gösteremeyen inançlarını içermektedir.
5. Değersizleştirme: İlişkide partnerlerin birbirilerine olan sevgilerinin kendi değerlerini yansıttığına ilişkin inançlarını içermektedir. Partnerin duyguları, kişinin kendinin sevebilirliğinin ve insani değerinin bir aynası olarak görülmektedir (Hamamcı, 2005).

Sarı ve Korkut Owen'a (2015) göre romantik ilişkilerde ADDT'ye dayalı akılcı olmayan inançlara ilişkin 6 bileşen bulunmaktadır:

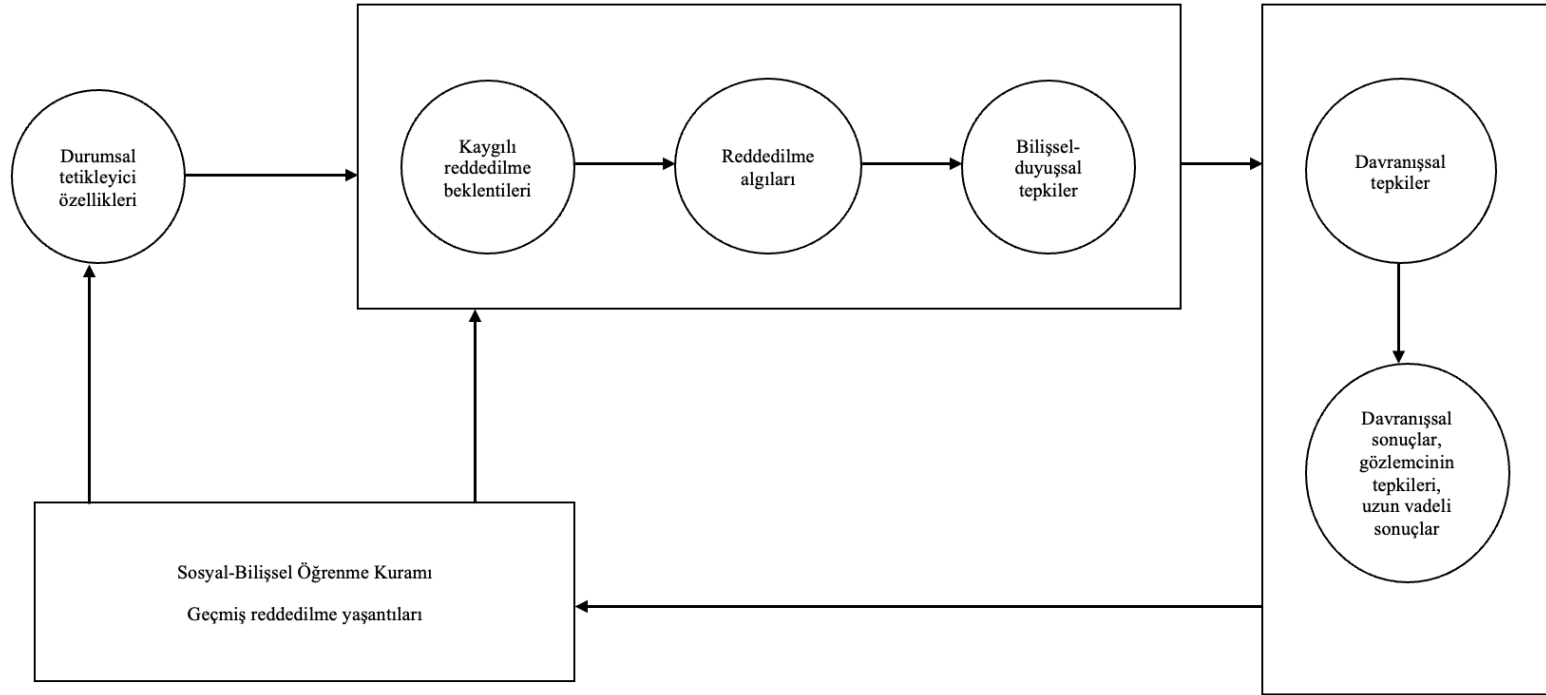
1. Aşırı beklenti: Partnerden yüksek, ulaşılamayan ve gerçekçi olmayan talepleri içermektedir.
2. Sosyal zaman kullanımı: Partnerin hemen hemen tüm vaktini bir arada geçirmesi gerektiğine ilişkin inançlar bulunmaktadır.
3. Zihin okuma: Partnerlerin birbirlerinin zihninden geçenleri bilmeleri gerektiğine ilişkin inançları barındırmaktadır.
4. Farklı düşünme: Partnerlerin birbirinden farklı düşünmemeleri gerektiğine dair inançları kapsar.
5. Fiziksel yakınlık: Fiziksel çekicilik ve fiziksel temas hakkında gerçekçi olmayan düşünceleri içermektedir.
6. Cinsiyet farklılıkları: İlişki içerisindeki problemlerin cinsiyet farklılığından kaynaklı olduğuna dair inançları içermektedir.

ADDT'ye göre partnerlerden birinin ya da her ikisinin partnerinden ya da ilişkiden beklentileri yeterli düzeyde karşılanmadığında doyumsuzluk yaşanır. Partnerlerden biri ya da her ikisi de bu doyumsuzluktan rahatsız olduğunda anlaşmazlıklar ortaya çıkmaktadır. Bu tarz durumlarda partnerler yapıcı iletişim yollarını kullanmak yerine kaygılı, kızgın, incinmiş, utanmış ya da suçluluk duyarlar. Sonuçta partnerler duygusal

olarak rahatsızlık yaşayarak anlaşmazlığı bir yenme yenilme yarışı haline getirebilmektedir (Ellis & Dryden 1997). Anlaşmazlıklar yapıcı bir şekilde çözülmediğinde de partnerlerin ilişki içerisinde şiddete başvurma olasılığı artabilir. Nitekim akılcı olmayan inançlar arttıkça bireylerin ilişki içerisinde şiddete maruz kalma olasılığının arttığı bilinmektedir (Vézina & Hébert, 2007).

2.1.6. Reddedilme duyarlılığı. Feldman ve Downey (1994) tarafından ortaya atılan reddedilme duyarlılığı, kişinin yaşamındaki önemli diğerlerinden reddedilmeyi kolayca algılaması, reddedilme durumunda endişelenerek aşırı tepki göstermesi olarak tanımlanmaktadır. Reddedilme duyarlılığı modeli, bağlanma, sosyal-bilişsel ve kişilerarası kuramlardan yola çıkarak geliştirilmiştir. Reddedilme duyarlılığının çocukluk döneminde kişinin duygusal gereksinimlerinin bakım veren kişiler veya yaşamındaki önemli olan diğer kişiler tarafından reddedilmesi sonucu geliştiği varsayılmaktadır (Downey, Bonica & Rincon, 1999; Levy, Ayduk & Downey, 2001). Çocukluk döneminde acı veren, sevgisiz ve mahrum hissettiren durumlar kaygılı bağlanma geliştirmede rol oynamaktadır. Çocuklukta deneyimlenen reddedilme yaşantıları sonucunda kişiler diğerlerinden kabul ve destek bekledikleri zaman reddedileceği düşüncesinin geliştirirler ve reddedilmeye dair kaygı duyarlar. Yaşamın erken yıllarında deneyimlenen reddedilme yaşantıları içselleştirilerek yetişkinlikte de kişinin yaşamında etkili olmaktadır (Downey & Feldman, 1996; Feldman & Downey, 1994).

Reddedilme duyarlılığı modeli geliştirildiğinden bu zamana kadar ampirik çalışmalarla desteklenmiştir. Yapılan araştırmalar sonucu reddedilme duyarlılığının ebeveynlerden ve akranlardan gelen reddedilmenin daha fazla reddedilme duyarlılığı ile ilişkili olduğunu (Downey, Khouri, & Feldman, 1997; Feldman & Downey, 1994); reddedilme duyarlılığının sosyal tehdidi belirlemek için daha düşük eşikle ilişkili olduğunu (Olsson, Carmona, Downey, Bolger & Ochsner, 2013); diğerlerinin belirsiz olan davranışlarında kasıtlı olarak reddi daha kolay algıladığını (Downey & Feldman, 1996); reddedilme duyarlılığının reddedilmeye ilişkin ipuçlarına karşı tepkiselliğin artmasıyla ilişkili olduğunu (Burklund, Eisenberger, & Lieberman, 2007; Downey vd., 2004) ortaya koymuştur. Reddedilme duyarlılığı modeli Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4. *Reddedilme duyarlılığı modeli* (Romero-Canyas, R., Downey, G., Berenson, K., Ayduk, O., & Kang, N. J. (2010). Rejection sensitivity and the rejection–hostility link in romantic relationships. *Journal of personality*, 78(1), 119-148.).

Şekildeki bağlantılar incelendiğinde reddedilme duyarlılığının farklı aşamalar içeren bir döngüde ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Kişiler, reddedilme ile belirli durum ve ipuçları arasında ilişki kurmayı öğrenmektedir. Öğrenilen ipuçları da kaygılı reddedilme beklentilerini etkileyen tetikleyicilere dönüşmektedir. Reddedilme duyarlılığına sahip olan kişiler, sosyal tehdit olarak gördükleri ipuçlarına özellikle dikkat ederler. Bu ipuçlarına tepki vermede daha düşük bir eşiğe sahip olduklarından daha yoğun duygusal tepkiler göstermektedirler. Tepkilerin sonucunda daha belirgin öfke ifadeleri ve saldırgan davranışlar ortaya çıkmaktadır. Tüm bunların sonucunda da kendi kendini gerçekleştiren kehanet haline gelen bir döngü oluşmaktadır. Diğer bir ifade ile kişinin korktuğu başına gelmektedir, yani reddedilme duyarlılığı döngüsü bir kez edinildiğinde sosyal reddedilme ile sonuçlanmaktadır (Pietrzak, Downey & Ayduk, 2005).

Şekil 4'te gösterilen kaygılı reddedilme beklentileri reddedilme modelinin temel bileşenidir. Reddedilme beklentilerine yol açan geçmiş yaşantılar, aile içi şiddete, duygusal ihmale, sert disiplin yöntemlerine maruz kalma, anne-babanın koşullu sevgisi gibi durumlardan oluşmaktadır (Downey, Bonica & Rincon, 1999; Downey, Khouri & Feldman, 1997; Feldman & Downey, 1994). Reddedilme beklentilerinin reddedilme algıları ile olan bağlantısı ise şu şekilde açıklanabilir: Kaygılı reddedilme beklentilerine sahip kişiler, diğerlerinin (örneğin soğukkanlı ve mesafeli olan yeni romantik partner) niyeti belli olmayan olumsuz davranışlarını daha kolay algılamaktadırlar. Kaygılı reddedilme beklentisi, kişinin reddedilme ipuçlarına karşı seçici olmasına ve reddedilmeye ilişkin ipuçlarını daha tehdit edici olarak algılamasına sebep olur (Downey & Feldman, 1996; Downey, Freitas, Michaelis & Khouri, 1998). Reddedilme ipuçlarına maruz kalındığında yüksek reddedilme duyarlılığına sahip olan kişiler, reddedilme duyarlılığı düşük olan kişilere kıyasla daha fazla reddedilme algılar ve aynı düzeyde algılanan reddedilmeye saldırganlık gibi daha yoğun olumsuz bilişsel-duygusal ve davranışsal tepkiler verirler (Ayduk, Downey, Testa, Yen & Shoda, 1999; Ayduk, Gyurak & Luerksen, 2008). Düşmanlık veya saldırganlık dönüşen tepkilerin sonucunda da gerçek reddedilme ortaya çıkarak kişinin reddedilme beklentilerinin artmasına neden olur (Romero-Canyas vd., 2010).

Yapılan başka bir çalışmada da reddedilme duyarlılığının 5 süreçte gerçekleştiği ortaya koyulmuştur: (1) önceki reddedilme deneyimleriyle reddedilme duyarlılığının oluşumu, (2) reddedilmenin olasılığı bulunduğu ortaya çıkan beklentiler ve reddedilme algıları, (3) bilişsel-duygusal (aşağılanma, hayal kırıklığı, öfke) algılanan reddedilmeye verilen tepkiler, (4) geri çekilme veya saldırganlık gibi davranışsal tepkiler ve (5) yanlış ve savunmacı reddedilme algılarına verilen tepkilerden kaynaklanan başkalarından reddedilmenin ortaya çıkması (Levy vd., 2001). Reddedilme duyarlılığı, kişinin korku ile hareket etmesi ve bunun sonucunda da diğerleri tarafından reddedilme ile sonuçlanan kendi kendini gerçekleştiren bir kehanete dönüşebilmektedir (Downey, Freitas, Michaelis, & Khouri, 1998).

Reddedilme duyarlılığı modelinden de anlaşılacağı üzere reddedilme duyarlılığı kişinin yaşamındaki önemli kişilerle olan ilişkilerini önemli ölçüde etkileyebilir. Kişinin yaşamında yer alan önemli kişilerden biri de romantik partneridir. Reddedilme duyarlılığı modelinde, kişilerin gerçek veya hayali reddedilme tehditlerine karşı öfke, düşmanlık ve kontrol edici davranış gibi bilişsel-duygusal ve davranışsal aşırı tepkilerle gösterdiği ortaya koyulmuştur (Downey & Feldman, 1996; Downey, Khouri & Feldman, 1997). Algılanan reddedilmeye karşı öfkeli, düşmanca ve kontrol edici bir tepki, reddedilmeyle başa çıkmanın, romantik ilişkide şiddet mağduru olmaya tahammül etmek gibi pasif yollarından ziyade, ilişkide şiddet uygulamak gibi aktif başa çıkma yollarına yol açabilir (Volz & Kerig, 2010). Bunun yanında reddedilme duyarlılığı yüksek olan kişilerin romantik ilişkilerinde daha hızlı bağlandığı ve yakınlık aradığı belirlenmiştir. Bu nedenle reddedilme duyarlılığı yüksek olan gençler, reddedilme duyarlılığı düşük olanlardan, istismarcı bir partnerle ilişkisini sürdürme konusunda daha istekli olabilir (Downey, Khouri & Feldman, 1997; Levy vd., 2001). Bir yandan yüksek reddedilme duyarlılığına sahip bireylerde reddedilme algılarının tetiklediği güçlü duygular, flört şiddetinin işlenmesinde katalizör görevi görebilir (Downey vd., 2000).

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmada incelenen flört şiddetine yönelik tutum ile çocukluk dönemi örselenme yaşantıları, reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiyi inceleyen ve reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançların aracılık

rolünü inceleyen çalışmalar ve sonuçları sırasıyla verilmiştir. Bu çalışmalar verilirken konu sırası izlenmiştir. Ayrıca her konu içerisinde verilen çalışmalar kendi içerisinde kronolojik sıra izlenerek verilmiştir. Bunun yanında her bir başlık altında öncelikli olarak flört şiddetine yönelik tutum ile ilgili yapılan çalışmalara, daha sonra ise doğrudan flört şiddetine maruziyeti veya uygulanmasını ele alan çalışmalara yer verilmiştir.

2.2.1. Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar. Türkiye’de ve yurtdışında flört şiddetine yönelik tutum ve çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile ilgili yapılan çalışmalar sunulmuştur.

Türk ve Tekin’in (2018) çocukluk çağı travmaları ile flört şiddeti arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında yaş ortalaması 21 olan 100 üniversite öğrencisi ile çalışmışlardır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre erkeğin kadına uyguladığı psikolojik flört şiddete yönelik tutum puanı arttıkça çocukluk çağı travmasının da arttığı belirlenmiştir. Aynı zamanda erkek katılımcıların çocukluk çağı travmaları kadınlara kıyasla daha yüksek olarak belirlenmiştir.

Karatay, Karatay, Gürarslan Baş ve Baş (2018), flört şiddeti tutum ve davranışlarını araştırdıkları çalışmalarında kredi yurtlar kurumunda kalan yaş ortalaması 22 olan 500 üniversite öğrencisi ile çalışmışlardır. Çalışmaya göre çocukluk döneminde şiddete doğrudan maruz kalan ya da aile içerisinde şiddete tanık olan öğrencilerin, flört ilişkilerinde şiddet kullanma olasılıklarının daha yüksek olduğu ortaya koyulmuştur. Öğrencilerin şiddetle ilgili tutumlarına bakıldığında kadınların farkındalığının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Özellikle ihmal etmek, alay etmek, takip etmek, sosyal yaşamı kısıtlamak, aldatmak, kıskanmak gibi ifadeler, erkekler tarafından daha az şiddet davranışı olarak değerlendirilmiştir.

Sarihan (2019) üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarının yaş, cinsiyet ve ilişki durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini; toplumsal cinsiyetçilik özellikleri ve çocukluk çağı travma yaşantılarının flört şiddetine yönelik tutumu yordayıp yordamadığını araştırmıştır. Araştırmada 1021 üniversite öğrencisi ile çalışmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre fiziksel ihmal, duygusal ihmal ile flört şiddetine yönelik tutumun alt boyutlarından olan genel şiddet arasında negatif

ve anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Çocukluk çağı travmaları alt boyutları olan fiziksel ihmal ve duygusal ihmal puanları arttıkça genel şiddete yönelik tutum azalmaktadır. Duygusal istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ile fiziksel şiddet arasında negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu; cinsel istismar ile fiziksel şiddet arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak çocukluk döneminde fiziksel şiddet yaşayan katılımcıların yaşamayanlara kıyasla flört şiddetine yönelik tutum puanlarında anlamlı bir yükselme olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye’de ve yurtdışında flört şiddetine doğrudan maruz kalma veya uygulama ve çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile ilgili yapılan çalışmalar sunulmuştur.

Bernard ve Bernard (1983), flört ilişkisi içerisinde olan bireylerin cinsiyet ve aile geçmişlerini de araştırdıkları çalışmalarında 461 üniversite öğrencisiyle çalışmışlardır. Çalışmanın bulgularına göre öğrencilerin %30’u partnerinden şiddet gördüğü; erkeklerin %15’inin partnerine şiddet uyguladığı belirlenmiştir. Şiddet uygulayan erkeklerin de yaklaşık %77’sinin geçmişte şiddet mağduru olan bireyler olduğu tespit edilmiştir. Partnerine şiddet gösteren 26 erkeğin 19’u geçmişte aile içi şiddete maruz kalmış ve ailede öğrendikleri aynı şiddet biçimlerini partnerlerine yansıtmıştır.

Wolfe vd. (2001) çocuk istismarı, ruh sağlığı sorunları ve flört şiddeti arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında Güneybatı Ontario’da bulunan 10 liseden seçilen 1419 ergen ile çalışmışlardır. Elde edilen bulgulara göre çocukluk döneminde istismara maruz kalan kız ergenlerde duygusal sıkıntı (öfke, depresyon ve kaygı gibi), travma sonrası stresle ilişkili semptomlar ve şiddet içeren ve içermeyen suç eylemlerinde bulundukları belirlenmiştir. Çocukluk döneminde istismara maruz kalan erkek ergenlerde ise daha az duygusal kargaşa ve suçlu davranış belirtileri olduğu belirlenmiş, ancak romantik partnerlerine karşı daha fazla istismarcı olma eğiliminde oldukları belirlenmiştir. Araştırmada kız ve erkek ergenlerde flört şiddeti açısından çocukluk çağında yaşanan travmalar önemli bir risk faktörü olarak belirlenmiştir.

Smith, White ve Holland (2003), çocukluk dönemindeki istismarın (yani, ebeveyn fiziksel istismarı, cinsel istismar ve ebeveynler arası şiddete tanık olma) liseden üniversiteye kadar var olan flört şiddetine etkisini araştırmıştır. Araştırmaya Kuzey Carolina Üniversitesinde okuyan 1569 kadın öğrenci katılmıştır. Çalışma boylamsal olup geriye yönelik çocukluk ve ergenlik dönemine ilişkin ve ileriye yönelik olarak

üniversitede 4 yıl boyunca veri toplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, ergenlik döneminde istismara maruz kalan kadınların üniversitede fiziksel ve cinsel şiddet mağduru olma olasılığının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

White ve Widom (2003) istismara uğrayan ve ihmal edilen çocukların genç yetişkinlik döneminde eşleştirilen bir kontrol grubuna kıyasla daha yüksek düzeyde flört şiddetini bildirip bildirmediğini; çocukluk döneminde yaşanan istismar ve flört şiddeti arasındaki ilişkide erken dönemdeki saldırgan davranış, yetişkin antisosyal kişilik bozukluğu, düşmanlık ve kadın ve erkeklerde içki içme sorununun aracılık etkisini araştırmışlardır. Araştırma grubu 12 yaşından önce çocuk istismarı ve/veya ihmali ile ilgili resmi kayıtları olan bireylerden ve yaklaşık 29 yaşında takip ve görüşme yapılan 961 kişiden oluşmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre istismara uğramış ve ihmal edilmiş çocuklar, partnerlerine vurma veya bir şeyler fırlatma, ilk önce vurma veya fırlatma ve bir kereden fazla ilk önce vurma veya fırlatma davranışları çocukluğunda istismar yaşamayanlara kıyasla daha yüksek orandadır. Antisosyal kişilik bozukluğu, düşmanlık ve alkol sorunlarının istismar/ihmalin erkekler ve kadınlar için flört şiddeti üzerindeki etkilerine aracılık ettiği belirlenmiştir.

Renner ve Whitney (2012) romantik ilişkilerde genç yetişkinler arasında yakın partner şiddeti için ortak ve benzersiz risk faktörlerini araştırmışlardır. Araştırma 18-27 yaş aralığındaki 10.187 genç yetişkinle gerçekleştirilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre katılımcıların yaklaşık % 47'sinin romantik ilişkilerde bir tür flört şiddeti yaşadığı ve bu şiddetin çift yönlü olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca erkekler için çocuklukta cinsel istismar, suç işleme ve çift yönlü flört şiddetinin ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında çocuklukta yaşanan ihmalin de çift yönlü flört şiddetinin ilişkili olduğu belirlenmiştir. Kadınlar için çocukluk çağı ihmalinin üç tür flört şiddetinin hepsiyle ilişkili olduğu; çocukluk çağı fiziksel istismarının flört şiddeti ile çift yönlü ilişkili olduğu saptanmıştır.

Widom, Czaja ve Dutton (2014) yaptıkları boylamsal çalışmada istismara uğramış ve ihmal edilmiş çocukları orta yetişkinliğe kadar takip ederek flört şiddeti mağduriyeti ve uygulama oranlarını incelemiştir. Araştırmada belgelenmiş fiziksel ve cinsel istismar ve/veya ihmal öyküsü olan 0-11 yaş aralığındaki 497 çocuk bu tür öyküleri olmayan 395 çocukla kıyaslanarak yetişkinlikte tekrar değerlendirilmiştir. Çocuk istismarı ve/veya ihmali geçmişlerini belgeleyen yetişkinlerin, çocuklukta

istismar/ihmal yaşantıları bulunmayan kontrol grubuna kıyasla yakın bir partner tarafından yaralanma şeklinde mağdur edilmelerinin yanında daha geniş bir yaralanma türü yaşadıklarını bildirme olasılıkları daha yüksek olarak bulunmuştur.

Mcclure ve Parmenter (2017) yakın partner şiddeti, çocukluk çağı travması, sürekli kaygı, depresyon ve kaygılı bağlanma arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmada Fairfield Üniversitesi'nde okuyan flört ilişkisi bulunan 254 lisans öğrencisiyle çalışmışlardır. Araştırmada hem flört şiddeti mağduriyeti hem de flört şiddeti uygulamanın çocukluk çağı travmasının dört türüyle de (fiziksel istismar/ihmal ve duygusal istismar/ihmal) önemli düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Li, Zhao ve Yu (2019) 56 çalışmayı araştırmaya dahil ederek yaptıkları meta-analiz çalışmasında çocukluk çağı istismarı ve flört şiddeti mağduriyeti arasındaki ilişkiyi ve cinsiyet ve medeni durumun aracı etkisini incelemişlerdir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre çocukluk çağı istismarı ve flört şiddeti arasında anlamlı bir ilişki olduğu; dört flört şiddeti tipinin de (çocukluk çağı fiziksel istismarı, psikolojik istismar, cinsel istismar ve ihmal) flört şiddeti mağduriyeti ile pozitif ilişkili olduğu belirlenmiştir. Çocukluk çağı istismarı ve flört şiddeti mağduriyeti arasındaki ilişkinin flört çiftler için evli olanlardan daha güçlü olduğu; erkekler ve kadınlar arasında ise anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Bilican Gökkaya ve Öztürk (2021) flört şiddeti uygulama/flört şiddetine maruz kalma ile çocukluktaki aile içi şiddet öyküsü (ebeveynler arasındaki şiddete tanıklık etmek, şiddete maruz kalmak, maruz kalınan şiddetin türü) arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. 792 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmanın bulgularına göre çocukluğunda aile içi şiddete tanıklık edenlerin, ilişkilerinde hem daha çok flört şiddeti uyguladığı hem de daha fazla maruz kaldığı belirlenmiştir. Çocukluğunda aile içi şiddete bizzat maruz kalma ile flört şiddeti uygulama arasında bir ilişki bulunmazken çocukken şiddet mağduru olanların, ilişkilerinde flört şiddetine daha sık maruz kaldığı tespit edilmiştir.

Alan yazın incelendiğinde çocukluk döneminde maruz kalınan tüm istismar ve ihmal türlerinin flört şiddeti ile pozitif yönde ilişkili olduğu görölmektedir. Çocukluk döneminde istismar ve ihmal yaşantılarına maruz kalan kişilerin flört şiddetini kabul eden tutumlara sahip olduğu, flört şiddetine maruz kalma ve uygulama olasılığının daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Flört şiddetine yönelik tutumların

şekillenmesinde çocukluk döneminde yaşanan örselenmenin yani ihmal ve istismar ve yaşantılarının önemli bir rolü olduğu anlaşılmaktadır.

2.2.2. Akılcı olmayan inançlar ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar.

Türkiye’de ve yurtdışında flört şiddetine yönelik tutum ve akılcı olmayan inançlar ile ilgili yapılan çalışmalar sunulmuştur.

Kepir-Savoly vd. (2014) üniversite öğrencilerinin flört şiddetini kabul etme düzeyleri ile akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışmaya 256 üniversite öğrencisi katılmıştır. Elde edilen bulgulara göre şiddet kabul düzeyleri ile akılcı olmayan inançlardan çaresizlik ve sevimlilik inancı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Sahan ve Cuhadaroglu (2022), üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde irrasyonel inançları ile flört şiddetine karşı tutumları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Maltepe Üniversitesi’nde eğitim gören 442 üniversite öğrencisiyle çalışılmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda romantik ilişkilerdeki akılcı olmayan inançlar ve flört şiddetine yönelik tutum arasında orta düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifade romantik ilişkilerde irrasyonel inançların artması, flört şiddetine karşı tutumu artırmaktadır.

Şenol, Albayrak ve Uluman Mert’in (2022) öğretmen adaylarının flört şiddetine ilişkin tutumlarını farklı değişkenlere göre araştırmışlardır. Araştırmada 290 öğretmen adayı ile çalışılmıştır. Araştırmaya göre öğretmen adaylarının flört şiddetine yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği, flört ilişki deneyimlerine ve yaşadığı flört deneyim süresine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Diğer bir bulgu olarak flört şiddetine ilişkin tutumlar ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında orta düzey, negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Türkiye’de ve yurtdışında flört şiddetine doğrudan maruz kalma veya uygulama ve akılcı olmayan inançlar ile ilgili yapılan çalışmalar sunulmuştur.

Metts ve Cupach (1990) 322 üniversite öğrencisinin katılımıyla romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ile problem çözme tepkileri ve ilişki doyumu arasında ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen verilere göre romantik ilişkilerde akılcı olmayan

düşünceler ile yıkıcı problem çözme tepkileri arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu, anlaşmazlığın ilişkiler için yıkıcı olduğunu ve partnerlerin değişmeyeceği düşüncesine sahip olan bireylerin ihmalkar ve ayrılmaya meyilli olduğu saptanmıştır. Bu tepkilere sahip bireylerin ilişki doyumlarının düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Follingstad vd. (1992) 210 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında, fiziksel şiddetin genç kurbanlarının, kıskançlığı ve sahiplenmeyi sevginin kanıtı olarak görme olasılığının yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Aynı zamanda fiziksel şiddet kurbanlarında kendilerini tamamen romantik partnerlerine vermeleri gerektiğine inanmanın da daha yüksek oranda görüldüğü belirlenmiştir.

Dye ve Eckhardt (2000) flört şiddetine başvuran faillerin flört şiddeti faili olmayanlara kıyasla öfke ve bilişsel çarpıtma ölçümleri bakımından farklılık gösterip göstermediğini araştırmışlardır. Çalışmaya katılan 95 erkek ve 152 kadın lisans öğrencisinin %27'si (24 erkek ve 43 kadın), geçen yıl şu anki partnerlerine karşı bir tür fiziksel saldırganlık uyguladıklarını bildirmişlerdir. Araştırmanın sonucunda şiddet yanlısı bireylerin, diğer katılımcılara kıyasla daha yüksek öfke çıkışı seviyesine ve daha düşük öfke kontrolü seviyesine sahip olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar, şiddet yanlısı bireylerin öfke duygularını ortaya çıktıklarında kontrol etmekte güçlük çektiklerini ve bunun da dışa yönelik öfke ifade biçimlerinin olasılığını artırabileceğini göstermektedir. Akılcı olmayan inançlar ve işlevsel olmayan tutumlara ilişkin bulgularda ise iki grup arasında farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Kaygusuz'un (2013) üniversite öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ve ilişkideki problem çözme davranışı arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasına 320 Eğitim Fakültesi öğrencisi katılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre çaresizlik inançları ile fiziksel ve duygusal istismar arasında pozitif yönde ilişki olduğu belirlenirken, çaresizlik inançları ile problem çözme arasında negatif yönde ilişki olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında yapılan regresyon analizi sonucunda da çaresizlik inançlarının duygusal istismarı pozitif yönde; problem çözmeyi negatif yönde yordadığı saptanmıştır. Benzer şekilde, seviemez olma inançları, fiziksel istismarı pozitif yönde yordamaktadır.

Gündoğdu vd. (2018), yetişkinlerde saldırganlığın belirleyicisi olarak romantik ilişkilerdeki irrasyonel inançları araştırdıkları çalışmaya 351 üniversite öğrencisi katılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre erkeklerin saldırganlık düzeyleri ile sosyal ve

serbest zaman aktivitelerine ilişkin irrasyonel beklentilerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yetişkinlerin saldırganlığını açıklarken cinsiyet, akılcı olmayan inançların alt boyutlarından farklı düşünme ve cinsiyet farklılıkları değişkenlerinin önemli bir belirleyicisi olduğu saptanmıştır.

Kemaloğlu (2021) 18–28 yaş arasındaki 243 üniversite öğrencinin katılımıyla yaptığı bir araştırmada romantik ilişkilerdeki duygusal istismar, bağımlılık ve kalıp yargılarının ilişkisini incelemiştir. Çalışma sonucunda romantik ilişki kalıp yargıları ve alt boyutları ile erkeğin baskın olması, kadının kabul ediciliği ve erkeğin girişkenliği arasında olumlu yönde anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Buna göre, romantik ilişki kalıp yargılarının duygusal istismarı yordadığı, romantik ilişki kalıp yargılarına sahip olmanın flört şiddetine sebep olabileceği anlaşılmaktadır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde romantik ilişkilerdeki akılcı olmayan inançlar ile flört şiddetine ilişkin tutumlar, flört şiddetine maruz kalma veya uygulamanın ilişkili olduğu görülmektedir. İlişkide akılcı olmayan inançlara sahip olan kişilerin daha fazla flört şiddetini onaylayan tutumlara sahip olduğu, flört şiddetine maruz kalma veya uygulama olasılıklarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Çalışmalardan kişinin romantik ilişkisinde sahip olduğu akılcı olmayan inançların, ilişkiyi olumsuz yönde etkilediği ve flört şiddetine ilişkin tutumlar üzerinde önemli bir rolünün olduğu anlaşılmaktadır.

2.2.3. Reddedilme duyarlılığı ve flört şiddeti ile ilgili araştırmalar.

Türkiye’de ve yurtdışında flört şiddetine yönelik tutum ve reddedilme duyarlılığı ile ilgili yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple sadece flört şiddetine doğrudan maruz kalma veya uygulama ve reddedilme duyarlılığı ile ilgili yapılan çalışmalar sunulmuştur.

Ayduk vd. (1999) kadınlarda düşmanlık, saldırganlık ve reddedilme duyarlılığını araştırmışlardır. Çalışma üç aşamada gerçekleşmiştir. İlk aşamada 121 kadın üniversite öğrencisiyle çalışılmış, sonuç olarak reddetme düşüncelerinin, reddetme beklentileri yüksek olan kadınlarda, reddetme beklentileri düşük olanlardan daha fazla düşmanca düşünceleri kolaylaştırdığı ortaya koyulmuştur. İkinci aşamada ise birinci aşamada çalışılan katılımcılardan oluşan 109 kadın üniversite öğrencisiyle çalışılmış, sonuç olarak reddetme beklentileri yüksek olan kadınların potansiyel bir partner

tarafından reddedildikten sonra, reddetme beklentileri düşük kadınlardan potansiyel partnerlerini daha az olumlu değerlendirdiği belirlenmiştir. Üçüncü aşama üniversitede okuyan 61 çiftin içerisinde kadın partnerlerle çalışılmış, sonuç olarak reddetme beklentileri yüksek olan kadınların, reddetme beklentileri düşük kadınlardan, romantik partnerleriyle yalnızca önceki gün reddedildiklerini hissettiklerinde bir çatışma bildirme olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Downey, Feldman ve Ayduk (2000), erkek üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılığı ile şiddet uygulama davranışları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmada 217 erkek üniversite öğrencisiyle çalışılmıştır. Araştırma sonucunda reddedilme duyarlılığı yüksek olan erkeklerin bağlanma biçimlerine göre iki farklı alternatif uyumsuz strateji kullandıklarını belirlemişlerdir. İlki “yakınlık arayışı yüksek reddedilme hassasiyetine sahip kişiler” olarak tanımlanmıştır, bu kişiler algılanan reddedilmeye fiziksel saldırganlıkla yanıt vermeye karşı savunmasız olabilir. Bu nedenle, yakınlık arayan yüksek düzeyde reddedilmeye duyarlı erkeklerin yakın partner şiddeti kullanma riski artmaktadır. Stratejilerden ikincisi ise "yakınlıktan kaçınma yüksek düzeyde reddedilme duyarlılığına sahip kişiler" olarak tanımlanmıştır, bu kişiler de yakın arkadaşlıklar ve ciddi romantik ilişkiler gibi takdire bağlı yakın ilişkilere daha az katılım göstererek kendilerini reddedilmekten korumaya çalışabilirler.

Purdie & Downey (2000) ekonomik olarak dezavantajlı 154 azınlık ortaokullu kız öğrencinin katılımıyla boylamsal bir çalışma yapmıştır. Çalışmada reddedilme duyarlılığı yüksek, yaşlılarından ve hayatlarındaki önemli yetişkinlerden kabul görmeyen ergen kız öğrencilerin, romantik ilişkilerini ne olursa olsun sürdürmek için eşleri tarafından yönetilme ve şiddete maruz kalma olasılıklarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışmaya göre romantik ilişkilerini korumak için, yüksek reddedilme duyarlılığına sahip kızlar, mağdur olma veya diğer olumsuz sonuçları artırma risklerini artıracak şekilde davranabilmektedirler.

Brendgen, Vitaro, Tremblay ve Wanner (2002), yaptıkları çalışmada 336 erkek çocuktan 12 yaşında ve 16-17 yaşlarında veri toplamışlardır. Araştırmada ebeveynlerin ve akranların suçlulukla ilgili bağlamlarda ve flört ilişkilerinde erkeklerin şiddet davranışları üzerindeki etkisi, arabuluculuk etkisi, bu bağlantıların altında yatan süreçler ve bu süreçlerin suçlulukla ilgili şiddet ve flört şiddeti için aynı

şekilde çalışıp çalışmadığı incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre ebeveynler ve akranlar tarafından düşmanca muamele ve reddedilmenin yanı sıra saldırgan arkadaşlarla bağlantının hem suçlulukla ilgili hem de flörtle ilgili bağlamlarda daha sonra şiddet içeren davranış riskini artırabileceği belirlenmiştir.

Ayduk, Gyurak ve Luerksen (2008) 129 üniversite öğrencisi ile yaptıkları araştırmada katılımcıların partnerlerinden ret yanıtı aldıkları varsayılan bir deneysel manipölasyon yapılmıştır. Ardından katılımcılara varsayılan partnerin baharatlı yiyecekleri sevmediği söylenmiş, tat envanteri dağıtılmıştır. Katılımcılara partnere istediği miktarda acı sos verebileceği de iletilmiştir. Çalışmada verilen acı sos miktarı davranışsal saldırganlık şeklinde anlamlandırılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre ret yanıtı alan kişilerde reddedilme duyarlılığı daha yüksek düzeyde olanlar varsayılan partnerine daha fazla miktarda acı sos vermiştir. Çalışmanın sonucunda yüksek düzeyde reddedilme duyarlılığına sahip olan bireylerin ret yanıtı aldıklarında, reddedilme duyarlılığı düşük olan bireylere oranla daha fazla saldırganlık içeren davranışlar sergiledikleri ortaya çıkmıştır.

Gallagher ve Bentley (2010), 92 ergen romantik çiftte reddedilme duyarlılığı ile hem ilişki doyumu hem de saldırganlığın sürdürülmesi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bir video hatırlama prosedürü kullanılarak, çiftlerin bir problem çözme görevi sırasında kendilerinin ve eşlerinin davranışlarına ilişkin derecelendirmelerinin, reddedilme duyarlılığı ile uyumsuz ilişki sonuçları arasındaki bağlantılara aracılık edip etmediği araştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre reddedilme duyarlılığı puanları, daha yüksek saldırganlık seviyeleri ve daha düşük ilişki doyumu ile ilişkili olarak bulunmuştur. Diğer bir ifade ile erkek ergenlerin reddedilme duyarlılığının daha yüksek saldırganlıkla ilişkili olduğu, kızların reddedilme duyarlılığının ise düşük ilişki doyumu ile ilişkili olduğu saptanmıştır.

Volz ve Kerig (2010), 176 ergenden oluşan bir çalışma grubunda ilişkisel güvensizlik, reddedilme duyarlılığı ve flört şiddeti uygulama ve mağduriyet arasındaki ilişkileri araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ilişkisel güvensizliğin reddedilme duyarlılığı ile flört şiddeti uygulama ve flört şiddeti mağduriyeti arasındaki ilişkide tam aracılık rolü olduğu belirlenmiştir. Ayrıca reddedilme duyarlılığının, öfkeli ve düşmanca tepkiler içerdiği için şiddete boyun eğen bir kurbandan çok, psikolojik flört saldırganlığının işlenmesiyle ilgili olabileceği vurgulanmıştır.

Hafen, Spilker, Chango, Marston & Allen (2014), 16-22 yaş arasındaki 180 ergenle tekrarlı ölçümlerle yaptıkları boylamsal çalışmada reddedilme duyarlılığındaki değişimi ortaya koymak, romantik ilişkilerin psikolojik (endişe ve kaçınma), eşitlik (göreceli güç) ve davranışsal (gözlenen olumsuzluk) yönleriyle birlikte romantik ilişki durumunu tahmin etmek amacıyla çalışma gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre 16 yaşında yüksek düzeyde reddedilme duyarlılığı olan bireylerin, 22 yaşında romantik bir partnere sahip olma olasılıkları daha düşük, kaygı ve kaçınmanın daha fazla olduğu belirlenmiştir. Ek olarak, geç ergenlik döneminde reddedilme duyarlılığı artan kadınların, yetişkin romantik ilişkilerinde boyun eğici bir model benimseme olasılığı daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum kadınları şiddete karşı savunmasız hale getirmektedir.

Murphy ve Russell (2018), reddedilme duyarlılığı, kıskançlık ve saldırganlık arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada 247 genç yetişkinden veri toplamıştır. Elde edilen verilere göre reddedilme duyarlılığı yüksek olan bireylerin, düşük reddedilme duyarlılığı olan bireylere göre daha yüksek düzeyde kıskançlık yaşama ve bunun sonucunda daha fazla saldırganlık eğilimi gösterme eğiliminde olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında reddedilme duyarlılığı ile saldırganlık arasındaki ilişkide kıskançlığın aracılık rolü olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile bireyin saldırganlık eğilimini, algılanan ret ipuçları ve buna bağlı olarak gelişen kıskançlığın yoğunluğunun belirlediği saptanmıştır.

Norona vd. (2018), 110 gencin 16 yaşından 23 yaşına kadar olan reddedilme duyarlılığındaki değişim ile ilişki katılımı, kalitesi ve ilişki stresi ile başa çıkma arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre reddedilme duyarlılığı çoğunlukla yetişkinliğe geçişte zamanla azalmaktadır. Bunun yanında 16 yaşındaki reddedilme duyarlılığı düzeyi, gençlerin 23 yaşına kadar romantik bir ilişki içinde olup olmadıklarını ve ilişkilerinin kalitesini öngörmektedir. Çalışmada ilişki kalitesinin belirleyicileri olarak ilişki kesinliği, gizleme, algılanan romantik partner desteği, ilişkideki gerginlik ve flört şiddeti araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda 16 yaşından 23 yaşına kadar reddedilme duyarlılığındaki değişikliklerin etkilerinin, 23 yaşında kişinin romantik ilişkilerinde daha fazla gerginlik ve daha fazla flört şiddeti olasılığı bulunduğu ortaya konulmuştur.

Gao, Assink, Liu, Chan ve Ip (2021), 1990-2018 yılları arasında yapılan 52 çalışmayı dahil ettikleri bir meta-analiz çalışması gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada reddedilme duyarlılığı ile saldırganlık ve şiddet mağduriyeti arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre reddedilme duyarlılığı ile saldırganlık arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu; reddedilme duyarlılığı ile mağduriyet arasında orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile reddedilme duyarlılığı yüksek kişilerin mağdur olma veya yaş ve cinsiyete bakılmaksızın saldırganlık gösterme açısından eğilimli olduğu ortaya konulmuştur.

Atay, 2021 yılındaki yüksek lisans tez çalışmasında 554 üniversite öğrencisinin katılımıyla reddedilme duyarlılığı, bağlanma stilleri ve öz şefkatin, psikolojik saldırganlığı yordama düzeyini araştırmıştır. Çalışmada cinsiyet, yaş ve ilişki süresi kontrol edildikten sonra toplanan verilerin sonucuna göre ilişki süresi, cinsiyet, kaygılı ve kaçınmalı bağlanma stilleri ve reddedilme duyarlılığı psikolojik flört saldırganlığına maruz kalmanın anlamlı yordayıcıları olarak belirlenmiştir. Tüm bu değişkenler toplam varyansın %19'unu açıklamıştır.

Inman ve London (2022), 410 üniversite öğrencinin katıldığı çalışmalarında reddedilme duyarlılığı, kendini susturma ve flört şiddeti arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre reddedilme duyarlılığının, kendi kendini susturma yoluyla flört şiddeti mağduriyetini öngördüğü belirlenmiştir. Bunun yanında reddedilme duyarlılığının, kendi kendini susturma yoluyla yakın partner şiddetinin işlenmesini de öngördüğü ortaya konulmuştur.

Mishra ve Allen (2023), 60 çalışmayı dahil ettikleri meta-analiz çalışmasında reddedilme duyarlılığının romantik ilişkilerin yönleriyle ilgili olup olmadığını araştırmıştır. Araştırmanın sonucuna göre reddedilmeye daha duyarlı bireylerin daha düşük düzeyde ilişki doyumu ve ilişki yakınlığı, daha düşük düzeyde algılanan partner memnuniyeti, daha yüksek yakın partner şiddeti (suç ve mağduriyet) olasılığı, daha yüksek düzeyde ilişki kaygısı, ilişki çatışması, daha yüksek düzeyde kıskançlık ve kendini susturma davranışlarına sahip olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında reddedilmeye duyarlı bireylerin riskli cinsel davranışlarda bulunma olasılıklarının daha yüksek olduğuna ve cinsel dürtüselliğe daha yatkın oldukları da ortaya konulmuştur.

İncelenen araştırmalara göre reddedilme duyarlılığı ile flört şiddetine maruz kalma veya uygulama ilişkilidir. Yüksek reddedilme duyarlılığı olan kişilerin saldırganlık içeren davranışlar sergileme eğilimi daha yüksektir. Yüksek reddedilme duyarlılığı bulunan kişiler romantik ilişkilerinde daha fazla şiddete maruz kalmakta ya da daha fazla şiddet uygulamaktadır. Çalışmalardan reddedilme duyarlılığının flört şiddeti üzerinde önemli bir etkisi olabileceği anlaşılmaktadır.

2.2.4. Akılcı olmayan inançların ve reddedilme duyarlılığının aracılık rolü ile ilgili araştırmalar. Türkiye’de ve yurt dışında yapılan flört şiddetiyle ilişkili olan akılcı olmayan inançların aracılık rolünün incelendiği araştırmalar sunulmuştur. Alan yazın incelendiğinde çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve flört şiddeti arasındaki ilişkide akılcı olmayan inançların aracılık rolünü araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Reddedilme duyarlılığının aracılık rolünü araştıran ise sınırlı sayıda araştırma sunulmuştur.

Moretti, Bartolo, Craig, Slaney ve Odgers (2013) ebeveynler arası şiddete maruz kalmanın kızların romantik ilişkiler içinde şiddet uygulamaları üzerindeki etkisini değerlendirmiş ve bu ilişkiye kişilerarası reddedilmeye duyarlılık yoluyla aracılık edilip edilmediğini incelemiştir. Araştırma 139 kadın katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre anne yakın partner şiddetine maruz kalma, kızların ergenlik döneminde ve 5 yıl sonra genç erişkinlikte romantik partner saldırganlığını öngörmüştür. Bunun yanı sıra reddedilme duyarlılığı yüksek olan kızlar, ergenlik ve genç erişkinlikte romantik ilişkilerde saldırganlık riski altında olduğu belirlenmiş, reddedilme duyarlılığı ergenlikte flört şiddeti ile romantik partner saldırganlığı düzeyleri arasındaki ilişkiye aracılık ettiği belirlenmiştir.

Hipwell vd. (2014) 17 yaşında flört ilişkisi bulunan 475 kadın katılımcıyla gerçekleştirdikleri çalışmada kızların fiziksel flört şiddetine katılımının gelişimsel öncüleri olarak sert cezalandırma ve akran mağduriyetini ve reddedilme duyarlılığının varsayılan aracılık etkisini araştırmışlardır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre kızların yaklaşık % 10'u ilişkide fiziksel saldırganlığın önemli ölçüde işlendiğini veya mağduriyet yaşadığını bildirmiştir. Bunun yanında sert cezadaki (10-13 yaş arası) başlangıç düzeyi ve artışın ve akran mağduriyetindeki artışın (10-15 yaş) flört şiddeti

uygulamayı öngördüğü, ancak bu ilişkiye reddetme duyarlılığının aracılık etmediği belirlenmiştir.

Calvete, Fernández-González, Orue ve Little (2018), aile içi şiddete maruz kalma ile flört şiddeti arasındaki ilişkiye bilişsel ve duygusal şemaların aracılık edip etmediğini inceledikleri 3 yıllık boylamsal bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada 867 ergenden veri toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ikinci yılda kopukluk ve reddedilme şemaları, birinci yılda aile içi şiddete maruz kalma ile üçüncü yılda flört şiddeti arasındaki ilişkiye aracılık ettiği belirlenmiştir. Birinci yılda aile içi şiddete maruz kalma ve bozulmuş sınır şemaları, ikinci yılda flört şiddetini öngörmüştür.

İncelenen araştırmalara göre reddedilme duyarlılığının çocukluk örselenme yaşantıları ve flört şiddeti arasındaki ilişkide aracılık rolünün olabileceği görülmektedir. Çocukluk çağında örselenen bireylerin reddedilme duyarlılıkları daha yüksek olup flört şiddetine maruz kalma veya uygulama ile sonuçlanabilmektedir. Çalışmalardan çocuklukta örselenen bireylerin reddedilme duyarlılığının flört şiddeti üzerinde önemli bir etkisi olabileceği anlaşılmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi alt bölümleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2020). Değişkenler arasındaki nedensel ilişkiler yapısal eşitlik modeli ile incelenmiştir. Çalışmada çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile flört şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkide reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançların aracılık rolü incelenmektedir. Araştırmanın bağımsız değişkeni çocukluk çağı örselenme yaşantılarıdır. Bu değişken aynı zamanda dışsal (yordayıcı) değişken olarak ifade edilmektedir. Flört şiddetine yönelik tutum ise bağımlı değişkendir. Bağımlı değişken, içsel ve yordanan değişken olarak da adlandırılmaktadır. Reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançlar aracı değişkenler olarak belirlenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesi'nde farklı fakültelerde okuyan üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun (kolay ulaşılabilir) örnekleme yöntemi,

yakın ve ulaşılması kolay olan birimlerin örneklem olarak seçildiği yöntemdir. Bu örnekleme yönteminde katılımcıların gönüllü olması gerekmektedir. Hedeflenen katılımcı sayısına ulaşana kadar bu işleme devam edilir (Yıldırım ve Şen, 2019). Bu araştırmada 960 üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır.

Yapısal eşitlik modellemesi kullanılan araştırmalarda örneklem grubu büyüklüğü belirleme konusunda alanyazın incelendiğinde, 200-500 aralığının yeterli olarak kabul edildiği görülmektedir (Kline, 2023; Tabachnick & Fidell, 2019). Minimum düzeydeki örneklem büyüklüğü ise N:q oranı ile belirlenmektedir. N, örneklem büyüklüğünü ifade ederken q modeldeki parametre sayısını belirtmektedir. Minimum örneklem büyüklüğü için bu oranın 10 olması yeterlidir (Kline, 2023). Bu araştırmada önerilen modelin parametre sayısı 22 olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda bu araştırma için gerekli minimum örneklem büyüklüğü (N): $22 \times 10 = 220$ 'dir. Araştırmanın çalışma grubu 970 katılımcıdan oluşmaktadır. Buradan hareketle çalışma grubunun önerilen model için yeterli büyüklükte olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcılara ilişkin sosyodemografik özelliklerine ilişkin dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Dağılımı

Değişken		f	%
Cinsiyet	Kadın	637	66.4
	Erkek	323	33.6
Yaş	18	24	2.5
	19	84	8.8
	20	195	20.3
	21 ve üzeri	654	68.1
	Gazetecilik	23	2.4
Bölüm	İngilizce Öğretmenliği	102	10.6
	Halkla İlişkiler	82	8.5
	Türkçe Öğretmenliği	96	10
	Sınıf Öğretmenliği	142	14.8
	BESYO	75	7.8
	Psikolojik Danışma ve Rehberlik	161	16.8
	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	106	11
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	26	2.7
	Metalürji	2	.2
	Elektrik Mühendisliği	37	3.9
	Tarih	18	1.9
	Felsefe	22	2.3
	Matematik	4	.4
	İlahiyat	14	1.5
	Anestezi	4	.4
	Okul Öncesi Öğretmenliği	9	.9
	Ağız ve Diş Sağlığı	2	.2
	Mimarlık	2	.2
	Özel Eğitim Öğretmenliği	2	.2
	Psikoloji	8	.8

	Acil Yardım ve Afet Yönetimi	3	.3
	Muhasebe	3	.3
	İşletme	5	.5
	Dişçilik	1	.1
	Sosyoloji	1	.1
	Sosyal Hizmetler	3	.3
	Reklamcılık	1	.1
Sosyoekonomik durum	Düşük	144	15
	Orta	766	79.8
	Yüksek	44	4.6
Daha Önceki İlişki Durumu	Evet	558	58.1
	Hayır	401	41.8
Mevcut İlişki Durumu	Evet	371	38.6
	Hayır	586	61
İlişki Süresi	1-3 ay	97	10.1
	3-6 ay	47	4.9
	6-12 ay	71	7.4
	1 yıl ve üzeri	207	21.6
Madde kullanım durumu	Evet	286	29.8
	Hayır	670	69.8
Sigara	Evet	255	25.5
	Hayır	711	74.1
Alkol	Evet	152	15.8
	Hayır	804	83.8
Diğer	Evet	9	.9
	Hayır	947	98.6

Tablo 1'e göre katılımcıların %66'sı kadın %34'ü erkektir. Yaş gruplarına göre incelendiğinde ise katılımcıların %68'inin 21 ve üzeri yaş grubunda olduğu görülmektedir. Araştırmaya büyük çoğunluğun eğitim fakültesi bölümlerinden katılım sağladığı görülmektedir. Katılımcıların %10'u İngilizce öğretmenliği, %10'u Türkçe öğretmenliği, yaklaşık %15'i Sınıf öğretmenliği, yaklaşık %17'si Psikolojik danışma ve rehberlik, %11'i İlköğretim matematik öğretmenliği, yaklaşık %3'ü Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümlerinde okumaktadır. Tabloya göre katılımcıların %80'i sosyoekonomik durumunu orta olarak belirtmiştir. Katılımcıların romantik ilişki durumlarına ilişkin bilgilere bakıldığında %58'nin daha önce romantik bir ilişki yaşadığı görülmektedir. %39'unun ise mevcut bir romantik ilişkisi olduğu görülmektedir. Romantik ilişki süreleri incelendiğinde katılımcıların %21'inin 1 yıl ve üzeri süredir ilişki yaşadığını belirttikleri görülmektedir. Katılımcıların %30'u madde kullanma durumuna evet yanıtını vermiştir. Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların %26'sı sigara, %16'sı alkol kullanmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, İlişkilerde İnanç Envanteri ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.3.1. Kişisel bilgi formu. Kişisel bilgi formu katılımcılara ilişkin demografik bilgilerin elde edilmesi amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Formda cinsiyet, yaş, okudukları bölüm, sosyoekonomik durum, ilişki durumu, ilişki süresi, madde kullanım durumuna ilişkin sorular yer almaktadır. Bu form EK-1 'de yer almaktadır.

3.3.2. Flört şiddeti tutum ölçeği (FŞTÖ). Flört Şiddeti Tutum Ölçeği (FŞTÖ), Gönenç, Terzioğlu vd. (2016) tarafından gençlerin flört şiddetine yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek beşli likert tipindedir. Ölçekte yer alan flört şiddetine yönelik ifadeler, birey ifadeye tamamen katılıyorsa “5”, katılıyorsa “4”, kararsızsa “3”, katılmıyorsa “2”, kesinlikle katılmıyorsa “1” puan alacak şekilde puanlanmaktadır. Her bir ifade için en yüksek beş, en düşük bir puan alınabilmektedir. Ölçek puan ortalaması beşe yaklaştıkça bireyin flört şiddetine ilişkin tutumlarının flört şiddetini desteklemediği anlaşılmaktadır.

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek ve ölçek maddelerinin faktör yüklerinin hesaplanarak boyutlandırılması için 793 üniversite öğrencisinden toplanan verilerle açımlayıcı faktör analizi ve ‘varimaks’ eksen döndürme temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda FŞTÖ’nün, 28 madde ve beş alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Genel şiddet, fiziksel şiddet ve ekonomik şiddet beş maddeden, duygusal şiddet altı, cinsel şiddet ise yedi maddeden oluşmakta ve ölçeğin her bir alt boyutunu temsil etmektedir. Açımlayıcı faktör analizinde ortaya konulan yapının doğrulanması amacıyla 252 kişilik ikinci veri setinden yararlanılarak doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılarak Maximum Likelihood yönteminden yararlanılmıştır. Analizler sonucunda ölçeğin toplam varyansın %53.15’ini açıkladığı belirlenmiştir (Gönenç, Terzioğlu vd., 2016).

Ölçeğin güvenirliğini belirlemek için ise iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve test-tekrar test güvenirlik analizi yapılmıştır. FŞTÖ’nün Cronbach Alfa iç tutarlılık

katsayısı 0.91, alt ölçeklerin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları 0.72-0.85 olarak hesaplanmıştır. Test-tekrar test için ise 4 hafta ara ile ölçekler tekrardan uygulanmış, FŞTÖ ve alt boyutlarının puan ortalamaları açısından zamanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (Gönenç, Terzioğlu vd., 2016). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,788 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bu araştırmadaki yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçlarına göre model uyum indekslerinin kabul edilebilir değerler aralığında olduğu belirlenmiştir (CMIN/DF=4.81, GFI=.88, AGFI=.86, RMSEA=.06). Ölçeğe ilişkin örnek maddeler EK-2’de verilmiştir.

3.3.3. Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeği (CTQ). Bernstein vd. tarafından geliştirilen Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (CTQ), 20 yaş öncesi istismar ve ihmal yaşantılarını geriye dönük olarak değerlendirme amacıyla kullanılan öz bildirim dayalı bir ölçektir. Ölçeğin önceki hali 53 maddeden oluşmakta olup sonradan özgün yazar tarafından kısaltılmıştır. Ölçek, Şar, Öztürk ve İkikardeş (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Beşli likert tipinde olan CTQ’nun üç maddesi travma minimizasyonunu ölçmekte olup toplamda 28 maddeden oluşmaktadır. Birey, ölçekte yer alan maddelerdeki durumu ne sıklıkta yaşadığına ilişkin yanıtlar vermektedir. Ölçekte verilen hiçbir zaman yanıtı “1”, nadiren “2”, kimi zaman “3”, sık olarak “4”, çok sık “5” puan olarak puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan 125’tir.

CTQ’nun yapı geçerliğini test etmek için öncelikle açımlayıcı faktör analizinden faydalanılmıştır. Alt boyutlarını belirlemek amacıyla yapılan promaks rotasyonlu temel bileşen analiz sonucunda duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve cinsel istismar olmak üzere ölçeğin toplam 5 faktörden oluştuğu ve beş faktörün toplam varyansın %72,5’ini açıkladığı görülmektedir. Bu 5 faktör duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve cinsel istismar olarak adlandırılmıştır. Duygusal istismar alt boyutu beş maddeden, fiziksel istismar alt boyutu beş maddeden, fiziksel ihmal alt boyutu beş maddeden, duygusal ihmal alt boyutu beş maddeden, cinsel istismar alt boyutu beş maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin kesim noktaları incelendiğinde cinsel ve fiziksel istismar için beş puanın, fiziksel

ihmal ve duygusal istismar için yedi puanın, duygusal ihmal için ise on iki puanın aşılmasının pozitif bildirim olduğu belirtilmiştir. Toplam puan için kesim noktası 35 puan olarak belirlenmiştir. Geçerlik çalışmaları için ayrıca Çocukluk Çağı Kötüye Kullanım ve İhmal Soru Listesi (ÇÇKKİSL) kullanılarak travma öyküleri belirlenmiştir. Elde edilen grupların CTQ puanlarının birbirinden anlamlı düzeyde ayrıldığı belirlenmiştir. ÇÇKKİSL ile elde edilen derecelendirilmiş yanıtlarla da CTQ alt puanları arasında anlamlı korelasyon vardır. Bu katsayı fiziksel istismar için $r=.73$ ($p<0,001$) ve cinsel istismar için $r=0,62$ ($p<0,001$) düzeyindedir (Şar vd., 2012).

Ölçeğin güvenirlik çalışmaları için ise Cronbach alfa değerinden, test-tekrar test ve Gutmann yarım test katsayısından faydalanılmıştır. Cronbach alfa değeri 0,93 olarak Gutmann yarım test katsayısı ise 0,97 olarak bulunmuştur. CTQ toplam puanının iki hafta ara ile klinik olan ve olmayan denekler üzerinde yapılan test-tekrar testinde korelasyon katsayısı 0,90 olarak belirlenmiştir (Şar vd., 2012). Bu araştırma için ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,719 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin bu araştırmadaki yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan DFA sonuçlarına göre model uyum indekslerinin kabul edilebilir değerler aralığında olduğu belirlenmiştir (CMIN/DF=4, GFI=.91, AGFI=.89, RMSEA=.05). Ölçeğe ilişkin örnek maddeler EK-3'de verilmiştir.

3.3.4. Reddedilme duyarlılığı ölçeği (RDÖ). Reddedilme duyarlılığı ölçeği (RDÖ), reddedilme duyarlılığını ölçmek amacıyla Feldman (1996) tarafından geliştirilmiştir. Göncü Köse, Özen-Çıplak, Ulaşan Özgüle ve Sümer (2017) tarafından dilimize uyarlanmıştır. 18 maddeden oluşan ölçek kişinin reddedilmenin olası olduğu bazı varsayımsal sosyal durumları içerir. Ölçek altılı Likert tipinde olup katılımcıların karşılaştıkları durum karşısındaki kaygı derecelerini (örn., “Kişinin sizinle gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?”; 1 = hiç endişelenmem/kaygı duymam, 6 = çok endişelenip/kaygı duyarım) hem de bu durumda kabul edilme beklentilerini (örn., “Diğer kişinin benimle gelmeyi istemesini beklerdim.”; 1 = çok küçük ihtimalle, 6 = çok büyük ihtimalle) belirterek değerlendirilmektedir. Reddedilme duyarlılığı düzeyi, kabul edilme beklentisinin tersini temsil edecek şekilde önce ters kodlama yapılarak sonra da reddedilme kaygısı değerlendirmesiyle çarpılarak hesaplanmaktadır. Bu işlem her bir madde için yapıldıktan sonra tüm puanlar toplanıp 18’e bölünür. Böylece, 1-36 aralığı arasında değişebilen reddedilme duyarlılığı düzeyi puanı elde edilir.

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek ve ölçek maddelerinin faktör yüklerinin hesaplanarak boyutlandırılması için temel bileşenler Varimax açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Faktörlerin ve faktör sayısına ilişkin ölçütlerin incelemesi ilk faktörün baskın olduğunu ve tek faktörlü çözümün kavramsal olarak daha bütüncül bir yapıyı yansıttığını göstermiştir. Ayrıca “Cattell Scree testi” sonucu da baskın tek bir faktöre işaret etmektedir. Tek faktörlü çözüm sonuçlarında tek faktör toplam varyansın % 30.82’sini açıklamıştır. Ardından doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda model uyum indekslerinin kabul edilebilir aralıkta olduğu belirlenmiştir (Göncü Köse vd., 2017). [$\chi^2 (133, N = 308) = 283.15, p < .05, \chi^2 /sd = 2.13, GFI = .91, AGFI = .88, NNFI = .83, CFI = .86, RMSEA = .06$].

Ölçeğin güvenirlik çalışmaları için ölçüt geçerliliği incelenmiş, bağlanma boyutları (kaygılı ve kaçınmacı bağlanma), arkadaşlık kalitesi, sorumluluk atıfları ve özsaygı ile ilişkileri incelenmiştir. Yapılan analizler, reddedilme duyarlılığının kaygılı ve kaçınmacı bağlanma ile olumlu yönde ilişkili (sırasıyla, $r = .48, p < .001$ ve $r = .41, p < .001$), arkadaşlığın kalitesi ile olumsuz yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca ölçeğin iç tutarlılık Cronbach’s Alpha katsayısı .85 olarak bulunmuştur (Göncü Köse vd., 2017). Bu araştırmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,814 olarak belirlenmiştir.

Ölçeğin bu araştırmadaki yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan DFA sonuçlarına göre model uyum indekslerinin kabul edilebilir değerler aralığında olduğu belirlenmiştir (CMIN/DF=4.88, GFI=.92, AGFI=.90, RMSEA=.06). RDÖ'ye ilişkin örnek maddeler EK-4'de verilmiştir.

3.3.5. İlişkilerde inanç envanteri. İlişkilerde akılcı olmayan inançları ölçmek amacıyla Kalkan (2006) tarafından geliştirilmiştir. Beşli likert tipi olan envantere, cevaplayıcıların görüşlerini (1) Hiç katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen katılıyorum şeklinde derecelmeleri istenmektedir. Envanterden alınabilecek en yüksek puan 100, en düşük puan ise 20'dir. Envanterden alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin romantik ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlarının fazlalığını göstermektedir.

Ölçeğin geçerlik çalışmaları için faktör yapısını inceleyebilmek ve alt boyutlarını belirleyebilmek amacıyla varimax dik döndürme tekniği ile birlikte uygulanan Temel Bileşenler Analizi yapılmıştır. Analizin sonucuna göre, varyansın %38.37'sini açıklayan iki faktör belirlenmiştir. Bu varyansın %20,93 'ü birinci faktörden kaynaklanmakta olup on bir maddeden oluşmaktadır ve çaresizlik olarak isimlendirilmiştir. İkinci faktör ise toplam varyansın % 17.44 'ünü açıklayan dokuz maddeden oluşmaktadır ve "Sevilemezlik" olarak isimlendirilmiştir. Ayrıca ölçüt geçerliliği için İlişkilerde İnanç Envanteri ile Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği ve Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği puanları arasındaki korelasyon katsayısı incelenmiştir (Kalkan, 2006).

Güvenirlik düzeyini belirlemek için de Cronbach Alpha katsayısı, test- tekrar test güvenilirliği hesaplanmıştır. Envanterin iç tutarlık katsayısı 0,87 olarak bulunmuştur. Çaresizlik alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı 0,78; sevilemezlik alt boyutu için ise 0,80 olarak belirlenmiştir. Test-tekrar test güvenilirliği için iki uygulama puanları arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Elde edilen test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,74 ($p<.01$) 'dür (Kalkan, 2006). Bu araştırmada iç tutarlılık katsayısı 0,795 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bu araştırmadaki yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan DFA sonuçlarına göre model uyum indekslerinin kabul edilebilir değerler aralığında olduğu belirlenmiştir

(CMIN/DF=4.67, GFI=.92, AGFI=.89, RMSEA=.06). Ölçeğe ilişkin örnek maddeler EK-5’de verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin toplanması sürecinde öncelikle kullanılacak veri toplama araçlarının uygulanmasının etik açıdan uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu’na başvurulmuştur. Veri toplama araçlarının uygunluğuna ilişkin etik kurul raporu EK-6’da sunulmuştur. Ardından verilerin toplanması planlanan Gaziantep Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’nin Eğitim, Mimarlık ve Mühendislik, İlahiyat, Veterinerlik, Fen Edebiyat ve İletişim Fakülteleri’nden gerekli izinler alınmıştır. Veri toplama süreci hem online ortamda hem de fiziki olarak sınıflarda uygulanarak yürütülmüştür.

Veri toplama süreci tamamlandıktan sonra SPSS paket programına veri girişi yapılmıştır. Başlangıçta veri setinde toplam 1049 veri bulunmaktaydı. Uç verileri berirlmek amacıyla Mahalanobis uzaklığı hesaplanmıştır. Serbestlik derecesi 9 olan bir regresyon modeli için p değeri 0.01 düzeyinde Mahalanobis değeri 21,666’nın üzerindeki değerler uç değer olarak kabul edilerek 89 katılımcının verisi veri setinden çıkarılmıştır. Böylece 960 katılımcıdan elde edilen verilerle analizler yapılmıştır. Ardından veri setinde kayıp verilerin atanması için kayıp veri analizi yapılmıştır.

Araştırmada genç yetişkinlerin flört şiddetine yönelik tutumları ile çocukluk çağı örselenme yaşantıları arasındaki ilişkide reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançların aracılık rolünü belirlemek amacıyla iki aşamalı yapısal eşitlik modellemesinden yararlanılmıştır. Yapısal eşitlik modeli (YEM), gözlenebilen ve gözlenemeyen değişkenlerin nedensel ve ilişkisel modellerle açıklandığı, kuramsal bir temele dayanan çok değişkenli bir veri analizi yöntemidir (Sürücü, Şeşen & Maşlakçı, 2021). İki aşamalı yapısal eşitlik modellemesinde, ilk olarak ölçüm modeli test edilir. Örtük değişkenlerin birbirleri ile olan ilişkilerinin anlamlı olup olmadığı ve gözlenen değişkenlerin anlamlı olarak örtük değişkenleri temsil etme durumu belirlenmektedir. Ölçüm modelinin doğrulanmasının ardından yapısal model test edilir. Örtük değişkenler arasındaki ilişkilerin anlamlı olup olmadığı ve uyum iyiliği değerleri

belirlenmektedir (Kline, 2023). Yapısal eşitlik modellemesinin analizi için AMOS 22, verilerin hazırlanması, varsayımların test edilmesi ve alt problemlerin test edilmesi için SPSS 28 paket programından yararlanılmıştır.

İlk aşama olarak teorik modeli oluşturmak amacıyla literatür incelenmiştir. Ekolojik yaklaşıma göre şiddet davranışı sergileyen bireylerin bu davranışının sebepleri tek bir etmene bağlı olarak açıklanamaz. Bireyin gösterdiği şiddet, birbiri ile iç içe geçmiş olan bireysel, ilişkisel, sosyal, kültürel ve çevresel etmenlerin etkileşimi sonucu oluşmaktadır (DSÖ, 2002). Buradan yola çıkılarak flört şiddetinin de birçok faktörü içinde barındıran çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Yapısal eşitlik modellemesinde diğer yöntemlerin aksine sadece gözlenebilen değişkenleri değil, aynı modelde hem gözlenen hem de gözlenemeyen değişkenlerle işlem yapabilmektedir (Sürücü vd., 2021). Bu bağlamda flört şiddetinin çok değişkenli ve karmaşık yapısı göz önüne alındığında yapısal eşitlik modelinin araştırma için uygun bir analiz olacağı düşünülmüştür.

Teorik modelde yer alan ölçüm elemanlarından ilki, araştırmanın dışsal değişkeni çocukluk çağı örselenme yaşantılarıdır. Çocukluk örselenme yaşantıları örtük değişkenini, 5 gözlenen değişken (duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve cinsel istismar) temsil etmektedir. Reddedilme duyarlılığı örtük değişkenini tek bir gözlenen değişken (reddedilme duyarlılığı) temsil etmektedir. Akılcı olmayan inançlar örtük değişkenini ise iki gözlenen değişken (sevilemezlik ve çaresizlik) temsil etmektedir. Araştırmadaki içsel değişken olan flört şiddetine yönelik tutumu ise beş gözlenen değişken (genel şiddet, fiziksel şiddet, ekonomik şiddet, duygusal şiddet ve cinsel şiddet) temsil etmektedir. Ortaya koyulan teorik modelde çocukluk çağı örselenme yaşantılarının reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançlar aracı değişkenleriyle flört şiddeti üzerinde etkisinin olduğu kabul edilmektedir.

Yapısal eşitlik modellemesinde parametre kestirimi işlemine başlamadan önce modelin tanımlanması gerekmektedir. Modeldeki bazı parametrelerin tanımlı olmayışı tüm modelin tanımlanmamış olmasına yol açar. Bir modelin tanımlı olması için serbestlik derecesinin sifıra eşit olması ya da sıfırdan büyük olması yani pozitif olması gerekmektedir (Şen, 2020). Tanımlı bir modelde gözlenen ve örtük değişkenlerin de

ölçeklenmiş olması gerekmektedir. Bollen (1989)'e göre bir modelin tanımlanması için her faktör en az üç gösterge içermelidir. Araştırmada kurulan teorik model incelendiğinde reddedilme duyarlılığını tek gözlenen değişkenin, akılcı olmayan inançları ise iki gözlenen değişkenin temsil ettiği görülmektedir. Bu durumda serbestlik derecesi negatif değer olarak hesaplanmaktadır. Modelin tanımlanmış olması için madde parselleme (Item parceling) işlemi yapılarak her iki değişken yeniden ölçeklendirilmiştir. Madde parselleme, ölçekteki bazı maddelerin birleştirilmesi işlemidir. İki ya da daha çok maddeden orijinal madde puanlarının toplanması veya ortalamasının alınması ve bu parsel puanlarının, orijinal bağımsız madde yerine modelde örtük değişkenlerin yeni göstergeleri olarak kullanılması anlamına gelmektedir. Birleştirilecek maddelerin seçiminde farklı yollar izlenmektedir. Bunlardan biri içerik olarak birbirine benzer olan maddelerin birleştirilmesidir (Şen, 2020). Araştırmada birleştirme işlemi yaparken içerik olarak birbirine benzeyen maddeler seçilmiştir. Bu sayede faktör başına üç parsel oluşturularak tam tanımlanmış bir model elde edilmeye çalışılmıştır.

Teorik modelin test edilmesi için en çok olabilirlik (Maximum Likelihood:ML) kestirim yönteminden yararlanılmıştır. Maximum Likelihood yöntemini uygulamak için bazı varsayımlar bulunmaktadır. Bu bağlamda araştırmadaki veri setinin çok değişkenli normallik gösterdiği, verideki gözlemlerin bağımsız ve eşit olduğu, veri yapısının sürekli ve en az eşit aralıklı ölçek düzeyinde olduğu ve verinin en az 200 gözlem içerdiği ve tüm varsayımların karşılandığı belirlenmiştir. En sık raporlanan uyum indeksleri RMSEA ve CFI (Tabachnick & Fidell, 2019); SRMR (Hu ve Bentler, 1999); λ^2/df ve CFI ve $n>250$ olduğu durumlarda RMSEA ve SRMR (Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003) değerleri olarak görülmektedir. Buradan hareketle araştırmada ki-kare (λ^2), ki-karenin serbestlik derecesine bölünmesi (λ^2/df), AGFI (adjusted goodness of fit index-düzeltilmiş iyilik uyum indeksi), CFI (comparative fit index- karşılaştırmalı uyum indeksi), GFI (goodness of fit index-iyilik uyum indeksi), SRMR (standardized root mean square residual-standartlaştırılmış ortalama hataların karekökü) ve RMSEA (root mean square error of approximation-yaklaşık hataların ortalama karekökü) uyum iyiliği indeksleri kullanılmıştır. Tabachnik ve Fidell (2019), Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller (2003) ve Hu

ve Bentler (1999)'den yararlanarak oluşturulan uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir sınırları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Uyum İyiliği Değerlerinin Kabul Edilebilirlik Sınırları

Ölçüm	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2	-	-
χ^2 / sd	≤ 3	≤ 5
GFI / AGFI	≥ 0.90	0.89-0.85
CFI	≥ 0.95	0.90- 0.95
RMSEA	≤ 0.05	0.06-0.08
SRMR	≤ 0.05	≤ 0.10

Modelin test edilmesinden önce yapısal eşitlik modeli için gerekli varsayımların analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu analizler normal dağılım ve çoklu doğrusal bağlantıdır.

Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerleri kontrol edilmiştir (Kline, 2023). Yapısal eşitlik modeli kullanılırken kabul edilebilir çarpıklık değerleri -3 ile +3 arasındadır ve basıklık -10 ile +10 aralığında uygundur (Brown, 2006). Gözlenen değişkenlere ilişkin çarpıklık-basıklık değerleri Tablo3'te gösterilmektedir.

Tablo 3.

Gözlenen Değişkenlere İlişkin Çarpıklık-Basıklık Değerleri

Değişken	Çarpıklık	Basıklık
Çocukluk çağı duygusal istismarı	1.601	2.669
Çocukluk çağı fiziksel istismarı	3.300	10.948
Çocukluk çağı fiziksel ihmal	1.227	1.263
Çocukluk çağı duygusal ihmal	.759	.117
Çocukluk çağı cinsel istismarı	3.113	10.014
Genel şiddet	-1.947	3.599
Fiziksel şiddet	-2.185	3.583
Duygusal şiddet	-1.249	5.259
Ekonomik şiddet	-.389	1.082
Cinsel şiddet	-1.143	.111
Akılcı Olmayan İnançlar 1	.717	-.052
Akılcı Olmayan İnançlar 2	.124	.266

Akılcı Olmayan İnançlar 3	-.065	-.079
Reddedilme duyarlılığı 1	.483	.035
Reddedilme duyarlılığı 2	.231	-.345
Reddedilme duyarlılığı 3	.578	.484

Tablo incelendiğinde bu araştırmanın değişkenlerine ilişkin basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Bir diğer varsayım olan çoklu doğrusal bağlantı, değişkenlerin birbiriyle yüksek oranda ilişkili olup olmadığının belirlenmesidir. Değişkenler arasındaki ilişki .85 ya da daha üzerindeyse sorun olduğu söylenebilir (Şen, 2020). Çoklu doğrusal bağlantıyı incelemek amacıyla gözlenen değişkenlere ilişkin korelasyon katsayıları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Gözlenen Değişkenlere İlişkin Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.Çocukluk Çağı Duygusal İstismar	1															
2.Çocukluk Çağı Fiziksel İstismar	.481**	1														
3.Çocukluk Çağı Fiziksel İhmal	.313**	.362**	1													
4. Çocukluk Çağı Duygusal İhmal	.570**	.420**	.519**	1												
5. Çocukluk Çağı Cinsel İstismar	.247**	.280**	.251**	.172**	1											
6.Genel Şiddet	-.045	-.181**	-.283**	-.120**	-.119**	1										
7.Fiziksel Şiddet	-.100**	-.169**	-.214**	-.154**	-.098**	.616**	1									
8.Duygusal Şiddet	-.099**	-.117**	-.180**	-.126**	-.079*	.453**	.586**	1								
9.Ekonomik Şiddet	.035	-.048	-.101**	-.055	-.022	.222**	.247**	.221**	1							
10. Cinsel Şiddet	-.039	-.080*	-.204**	-.082*	-.068*	.376**	.324**	.280**	.225**	1						
11.Reddedilme Duyarlılığı 1	.045	.102**	.168**	.171**	.032	-.202**	-.139**	-.072*	-.033	-.090**	1					

12.Reddedilme Duyarlılığı 2	.130**	.083**	.127**	.183**	.060	-.142**	-.098**	-.025	-.059	-.052	.574**	1				
13.Reddedilme Duyarlılığı 3	.193**	.172**	.188**	.221**	.110**	-.191**	-.105**	-.028	-.080*	-.098**	.523**	.628**	1			
14.Akılcı Olmayan İnançlar 1	.151**	.140**	.306**	.218**	.136**	-.322**	-.342**	-.418**	-.234**	-.231**	.166**	.175**	.187**	1		
15. Akılcı Olmayan İnançlar 2	.130**	.060	.130**	.151**	.082*	-.097**	-.170**	-.240**	-.029	-.096**	.101**	.002	.091**	.395**	1	
16.Akılcı Olmayan İnançlar 3	.031	.037	.113**	.046	.048	-.063	-.125**	-.277**	-.136**	-.021	-.066*	-.039	-.022	.420**	.357**	1

Tabloda verilen değerler incelendiğinde korelasyon katsayılarının 0.021 ile 0.628 arasında değiştiği, değişkenler arasında 0.85'in üzerinde korelasyon katsayısı değeri bulunmadığı görülmektedir.

Korelasyon katsayısının yanı sıra VIF ve tolerans değerleri de çoklu doğrusal bağlantı için kontrol edilen diğer faktörlerdir (Kline, 2023). 5 ve 10'dan küçük olan VIF değerleri ile .10'dan büyük tolerans değeri problem olmadığını göstermektedir (Hair vd., 2010). Bu çalışmada ise VIF değerlerinin 1.06 ile 1.11, tolerans değerlerinin .89 ile .93 arasında değiştiği görülmüştür. Bu değerler bu çalışmada çoklu doğrusal bağlantı problemi olmadığını göstermektedir.

Flört şiddetine yönelik tutumun demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. t testinin ve ANOVA'nın yapılabilmesi için bazı varsayımların karşılanması gerekmektedir. Bu varsayımlara göre bağımlı değişkene ait ölçümler eşit aralıklı veya eşit oranlı ölçeğinde olmalı, veriler normal dağılmalı ve dağılımlara ait varyanslar eşit olmalıdır (Büyüköztürk, 2020). Buradan hareketle flört şiddetine yönelik tutum toplam puanının eşit oranlı ölçekte olduğu, flört şiddetine yönelik tutum toplam puanı için çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde -3 ve +3 değerleri arasında olup verilerin normal dağıldığı ve varyansların homojen olduğu belirlenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda araştırmanın verilerinin yapısal eşitlik modeli için uygun olduğu belirlenmiş, aynı zamanda verilerin t testi ve ANOVA testinin yapılması için de uygun olduğu belirlenerek analiz sonuçları bulgulara sunulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda sunulmuştur.

4.1. Modelde Yer Alan Gözlenen Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler

Araştırmada test edilen modelde yer alan gözlenen değişkenlere ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

Gözlenen Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler	$\bar{x}$	SS
Çocukluk çağı duygusal istismarı	1.44	.527
Çocukluk çağı fiziksel istismarı	1.11	.284
Çocukluk çağı fiziksel ihmal	1.37	.408
Çocukluk çağı duygusal ihmal	1.93	.758
Çocukluk çağı cinsel istismarı	1.13	.349
Genel şiddet	4.67	.541
Fiziksel şiddet	4.65	.576
Duygusal şiddet	4.41	.638
Ekonomik şiddet	3.56	.497
Cinsel şiddet	3.64	.425
*Akılcı Olmayan İnançlar 1	1.70	.630
**Akılcı Olmayan İnançlar 2	2.57	.610
***Akılcı Olmayan İnançlar 3	2.84	.638
****Reddedilme duyarlılığı 1	7.81	3.548
*****Reddedilme duyarlılığı 2	8.28	3.413
*****Reddedilme duyarlılığı 3	7.72	3.623

* Akılcı Olmayan İnançlar 1: Akılcı olmayan inançlarda parsel 1'i, **Akılcı Olmayan İnançlar 2: Akılcı olmayan inançlarda parsel 2'yi, ***Akılcı Olmayan İnançlar 3: Akılcı olmayan inançlarda parsel 3'ü, ****Reddedilme duyarlılığı 1: Reddedilme duyarlılığında parsel 1'i, *****Reddedilme duyarlılığı 2: Reddedilme duyarlılığında parsel 2'yi, *****Reddedilme duyarlılığı 3: Reddedilme duyarlılığında parsel 3'ü temsil etmektedir.

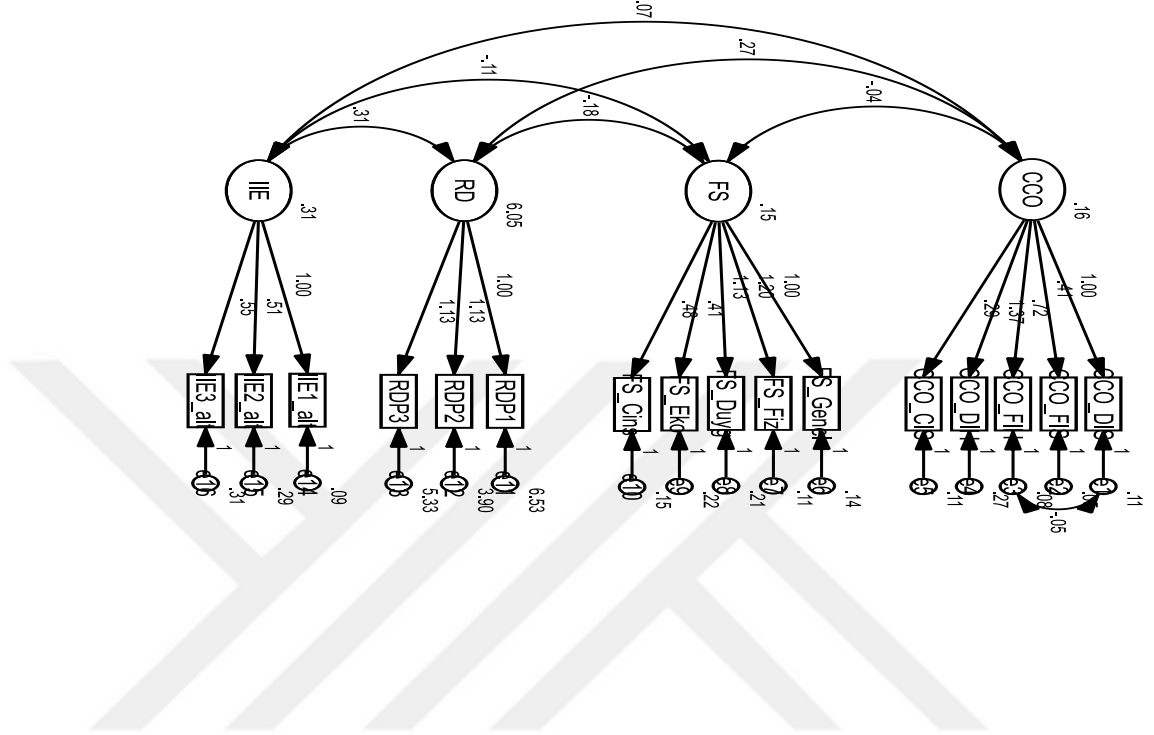
Tablo 5 incelendiğinde araştırmadaki katılımcıların verdikleri yanıtların ortalama değerleri 8.28 ile 1.11 arasında değişmektedir. Çocukluk çağı örselenme yaşantılarından alınan puanların ortalamaları incelendiğinde 1.93 ile en yüksek ortalama değerinin çocukluk çağı duygusal ihmali alt boyutunda olduğu görülmektedir. Flört şiddetine yönelik tutum puan ortalamaları incelendiğinde ise en düşük ortalamanın 3.56 ile ekonomik şiddet alt boyutu olduğu görülmektedir. Flört şiddetine yönelik tutumda ortalama değer 1'e yaklaşması şiddetin kabul edildiği anlamına gelmektedir. Buradan hareketle ekonomik şiddetin diğer alt boyutlara oranla daha fazla kabul edildiği görülmektedir. Akılcı olmayan inançlar ve reddedilme duyarlılığı değişkenleri için ortalama değerler incelendiğinde ise sırasıyla 2.57 ve 8.28 ile ikinci alt boyutlarının daha yüksek ortalama değerlere sahip olduğu görülmektedir.

4.2. Ölçüm Modeli

Araştırmada ilk aşama olarak ölçüm modeli test edilmiştir. Ölçüm modelinde Flört Şiddeti Tutum Ölçeğinin alt boyutlarından alınan ortalama puanlar gözlenen değişkenler olarak yerleştirilerek flört şiddetine yönelik tutum değişkenini; Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin alt boyutlarından alınan ortalama puanlar gözlenen

değişkenler olarak yerleştirilerek çocukluk çağı örselenme yaşantıları değişkenini; Reddedilme Duyarlılığı Ölçeğinin alt boyutlarından alınan ortalama puanlar gözlenen değişkenler olarak yerleştirilerek reddedilme duyarlılığı değişkenini; İlişkilerde İnanç Envanterinin alt boyutlarından alınan ortalama puanlar gözlenen değişkenler olarak yerleştirilerek romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar değişkeni olarak modelde yer almaktadır.

Ölçüm modeli test edilmeden önce modifikasyon indeksleri incelenmiştir. İndekslere dayalı olarak duygusal istismar ve fiziksel ihmal alt boyutlarının hata varyansları arasında kovaryans oku çizmenin modeli iyileştireceği belirlenmiştir. Modifikasyon işlemi yapılmadan önce modelin uyum iyiliği değerleri incelenmiş ki-kare /serbestlik derecesi ve CFI değerlerinin kabul edilebilir değerlerin üzerinde olduğu belirlenmiştir (CMIN/DF=5.49, GFI=.93, AGFI=.90, CFI=.89, RMSEA=.06). Modifikasyon işlemi yapıldıktan sonra belirlenen yapısal modele ait uyum iyiliği değerleri incelendiğinde ise değerlerin kabul edilebilir düzeyde olduğu ve modelin veri ile uyumlu çalıştığı anlaşılmaktadır (CMIN/DF=4.72, GFI=.94, AGFI=.91, CFI=.91, RMSEA=.06). Ölçüm modeline ilişkin faktör yükleri Şekil 5'te gösterilmiştir.

CCO: Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları, FS: Flört Şiddetine Yönelik Tutum, RD: Reddedilme Duyarlılığı, IIE: Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar, CCO_DIS: Çocukluk Çağı Duygusal İstismarı, CCO_FIS: Çocukluk Çağı Fiziksel İstismarı, CCO_FIH: Çocukluk Çağı Fiziksel İhmali, CCO_DIH: Çocukluk Çağı Duygusal İhmali, CCO_CIS: Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı, FS_Genel: Genel Şiddet, FS_Fiz: Fiziksel Şiddet, FS_Duyg: Duygusal Şiddet, FS_Eko: Ekonomik Şiddet, FS_Cins: Cinsel Şiddet, RDP1: Reddedilme Duyarlılığı 1, RDP2: Reddedilme Duyarlılığı 2, RDP3: Reddedilme Duyarlılığı 3, IIE1_alt: Akılcı Olmayan İnançlar 1, IE2_alt: Akılcı Olmayan İnançlar 2, IIE3_alt: Akılcı Olmayan İnançlar 3

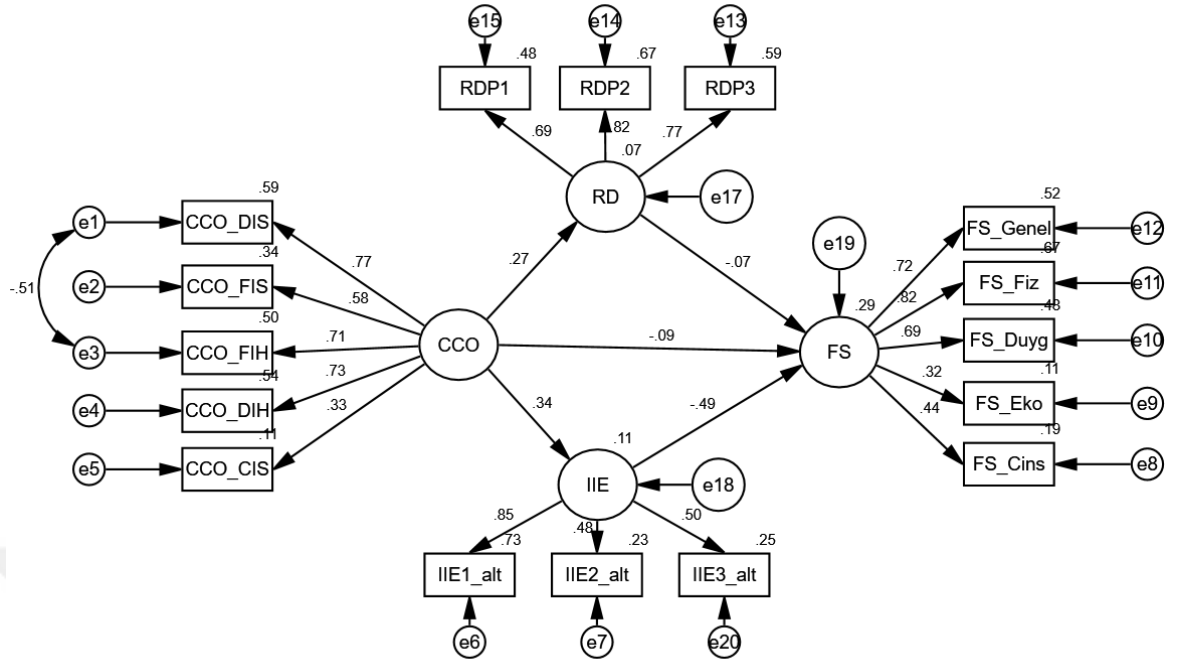
Şekil 5. Ölçüm modeline ait standardize faktör yükleri

Şekil 5'te görülen örtük değişkenler ve gözlenen değişkenler arasındaki tüm ilişkilerin anlamlı olduğu belirlenmiştir (**p <.001, *p <.005). Örtük değişkenler arasında en yüksek ilişkinin flört şiddetine yönelik tutum ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında olduğu görülmektedir ($r = -.52$). En düşük ilişkinin ise flört şiddetine yönelik tutum ve reddedilme duyarlılığı arasında olduğu görülmektedir ($r = -.19$). Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile flört şiddetine yönelik tutum arasında ise negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -.28$).

4.3. Yapısal Model

Ölçüm modelinin test edilmesinin ardından yapısal model test edilmiştir. Model test edilmeden önce modifikasyon indeksleri incelenmiştir. İndekslere dayalı olarak duygusal istismar ve fiziksel ihmal alt boyutlarının hata varyansları arasında kovaryans oku çizmenin modeli iyileştireceği belirlenmiştir. Kovaryans okunun hata varyansları arasında çizilmiş olması bu iki alt boyutun birbiriyle ilişki olduğunu göstermektedir. Bu ilişki ile ilgili literatür incelendiğinde çocukluk döneminde yaşanan istismar türlerinin birbirleriyle ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim 17.000 kişinin katıldığı retrospektif bir çalışmada çocuklukta cinsel istismar yaşayan kişilerin aynı zamanda psikolojik istismar ve fiziksel istismar yaşama eğiliminde oldukları belirlenmiştir (Dong, Anda, Dube, Giles & Felitti, 2003). Çocukluk çağı duygusal istismarı diğer tüm istismar formlarının altında yatan bir bileşen olarak görülmektedir (Wekerle vd., 2009).

Modifikasyon işlemi yapılmadan önce modelin uyum iyiliği değerleri incelenmiş ki-kare /serbestlik derecesi, RMSEA ve CFI değerlerinin kabul edilebilir değerlerin üzerinde olduğu belirlenmiştir (CMIN/DF=5.55, GFI=.93, AGFI=.90, CFI=.89, SRMR=.05, RMSEA=.069). Modifikasyon işlemi yapıldıktan sonra belirlenen yapısal modele ait uyum iyiliği değerleri incelendiğinde ise değerlerin kabul edilebilir düzeyde olduğu ve modelin veri ile uyumlu çalıştığı anlaşılmaktadır (CMIN/DF=4.80, GFI=.94, AGFI=.91, CFI=.91, SRMR=.05, RMSEA=.06). Yapısal modele ilişkin standardize edilmiş yol kat sayıları Şekil 6'da gösterilmiştir.

CCO: Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları, FS: Flört Şiddetine Yönelik Tutum, RD: Reddedilme Duyarlılığı, IIE: Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar, CCO_DIS: Çocukluk Çağı Duygusal İstismarı, CCO_FIS: Çocukluk Çağı Fiziksel İstismarı, CCO_FIH: Çocukluk Çağı Fiziksel İhmal, CCO_DIH: Çocukluk Çağı Duygusal İhmal, CCO_CIS: Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı, FS_Genel: Genel Şiddet, FS_Fiz: Fiziksel Şiddet, FS_Duyg: Duygusal Şiddet, FS_Eko: Ekonomik Şiddet, FS_Cins: Cinsel Şiddet, RDP1: Reddedilme Duyarlılığı 1, RDP2: Reddedilme Duyarlılığı 2, RDP3: Reddedilme Duyarlılığı 3, IIE1_alt: Akılcı Olmayan İnançlar 1, IIE2_alt: Akılcı Olmayan İnançlar 2, IIE3_alt: Akılcı Olmayan İnançlar 3

Şekil 6. Yapısal modele ait standardize edilmiş yol katsayıları

Şekil 6’da görülen çocukluk çağı örselenme yaşantılarından flört şiddetine giden yol anlamlı olarak bulunmuştur ($p < .05$). Şekil 2’de görüldüğü üzere çocukluk çağı örselenme yaşantılarının flört şiddetine yönelik tutum üzerindeki doğrudan etkisi $-.28$ ’dir. Şekil 6’da incelendiğinde ise bu etkinin $-.09$ ’a düştüğü görülmektedir. Buradan hareketle yapılan analiz sonucunda çocukluk çağı örselenme yaşantıları, flört şiddetine yönelik tutum, reddedilme duyarlılığı ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu; çocukluk çağı örselenme yaşantılarının flört şiddetini yordamasında reddedilme duyarlılığı ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların aracılık rolü olduğu belirlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda elde edilen doğrudan, dolaylı ve toplam etkiler Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6.

Modelde Yer Alan Değişkenler Arasındaki Doğrudan, Dolaylı ve Toplam (Standardize Edilmiş) Etkiler

Yordanan Değişkenler	Yordayıcı Değişkenler											
	Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları			Akılcı Olmayan İnançlar			Reddedilme Duyarlılığı			Flört Şiddetine Yönelik Tutum		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Akılcı Olmayan İnançlar	.338**	.000	.338	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
Reddedilme Duyarlılığı	.273**	.000	.273	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
Flört Şiddetine Yönelik Tutum	-.090	-.298**	-.274**	-.486**	-.185	-.486	-.074*	.000	-.074	.000	.000	.000

** p<.001, * p<.005, 1:Doğrudan Etkiler; 2:Dolaylı Etkiler; 3:Toplam etkiler

Tablo 6’da modelde test edilen değişkenler arasındaki etkilere ilişkin değerler yer almaktadır. Etki büyüklükleri değerlendirilirken .10’dan küçük olan değerler küçük etki; .30 ve üzeri değerler orta etki; .50 ve üzeri değerler ise yüksek etki olarak ifade edilmektedir (Kline, 2023). Doğrudan etkiler incelendiğinde çocukluk çağı örselenme yaşantıları, romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlara pozitif ve orta düzeyde etkide bulunmaktadır ($\beta=.33$; $p<.001$). Çocukluk çağı örselenme yaşantıları arttıkça romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar da artmaktadır. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların flört şiddetine yönelik tutuma doğrudan, negatif yönde ve orta düzeyde etkisi bulunmaktadır ($\beta=-.48$; $p<.001$). Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arttıkça flört şiddetine yönelik tutum da artmaktadır. Çocukluk çağı örselenme yaşantılarının reddedilme duyarlılığına doğrudan, anlamlı, pozitif ve küçük düzeyde etki etmektedir ($\beta=.27$; $p<.001$). Çocukluk çağı örselenme yaşantıları arttıkça reddedilme duyarlılığı artmaktadır. Reddedilme duyarlılığının flört şiddetine yönelik tutuma doğrudan, negatif yönde ve düşük düzeyde etkisi bulunmaktadır ($\beta=-.07$; $p<.005$). Reddedilme duyarlılığı arttıkça flört şiddetine yönelik tutum da artmaktadır. Toplam etkiler incelendiğinde çocukluk çağı örselenme yaşantılarının flört şiddetine negatif yönde ve düşük düzeyde etkisi olduğu görülmektedir ($\beta=-.27$; $p<.001$). Dolaylı etkiler incelendiğinde çocukluk çağı örselenme yaşantılarının reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançlar aracılığıyla flört şiddetine yönelik tutuma negatif yönde ve orta düzeyde etkisi olduğu görülmektedir ($\beta=-.29$; $p<.001$). Modele göre çocukluk

çağı örselenme yaşantıları ve flört şiddetine yönelik tutum arasında reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançların aracılık rolü bulunmaktadır.

Modelde açıklanan varyanslar incelendiğinde, akılcı olmayan inançların flört şiddetine yönelik tutumun yaklaşık %11'ini açıkladığı, reddedilme duyarlılığının flört şiddetine yönelik tutumun yaklaşık %8'ini açıkladığı belirlenmiştir. Test edilen modelin flört şiddetine yönelik tutum toplam varyansının yaklaşık %29'unu açıklamaktadır. Sonuç olarak genç yetişkinlerin flört şiddetine yönelik tutumları ile çocukluk çağı örselenme yaşantıları arasındaki ilişkide reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançların aracı rolü olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile çocukluk çağında örselenme yaşantılarına sahip olan bireylerin reddedilme duyarlılıkları arttıkça flört şiddetine yönelik tutumları artmaktadır. Bununla birlikte çocukluk çağında örselenme yaşantılarına sahip olan bireylerin romantik ilişkilerindeki akılcı olmayan inançları arttıkça flört şiddetine yönelik tutumları da artmaktadır.

4.4. Demografik Değişkenlerle İlgili Elde Edilen Bulgular

Flört şiddetine yönelik tutum puanlarının cinsiyete, yaşa, ilişki süresi ve madde kullanım durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.4.1. Flört şiddetine yönelik tutumun cinsiyete göre karşılaştırılması. Flört şiddetine yönelik tutumun cinsiyete göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla t testi yapılmış olup analize ilişkin sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7.

Flört Şiddetine Yönelik Tutumun Cinsiyete Göre Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
Flört Şiddetine	Kadın	637	4.25	.33	958	7.71	<.001
Yönelik Tutum	Erkek	323	4.06	.42			

Tablo 7 incelendiğinde flört şiddetine yönelik tutumun cinsiyete göre farklılaştığı görülmektedir. Ortalama puanlara bakıldığında farklılaşmanın erkekler lehine olduğu görülmektedir. Flört şiddetine yönelik tutum puan ortalamaları 5'e yaklaştıkça flört

şiddetini desteklemeyen tutumların olduğu belirlenmiştir. Buradan hareketle erkeklerin kadınlara kıyasla flört şiddetini daha fazla kabul ettiği anlaşılmaktadır.

4.4.2. Flört şiddetine yönelik tutumun yaşa göre karşılaştırılması. Flört şiddetine yönelik tutumun yaşa göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla tek yönlü ANOVA yapılmış olup analize ilişkin sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8.

Flört Şiddetine Yönelik Tutumun Yaşa Göre Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	Yaş	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	p
Flört Şiddetine Yönelik Tutum	18	24	4.06	.50	953	1.04	.373
	19	84	4.18	.34			
	20	195	4.17	.39			
	21 ve üzeri	654	4.19	.37			

*p<.05

Tablo 8’e göre yapılan analiz sonucunda flört şiddetine yönelik tutumun yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

4.4.3. Flört şiddetine yönelik tutumun ilişki süresine göre karşılaştırılması. Flört şiddetine yönelik tutumun ilişki süresine göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla tek yönlü ANOVA yapılmış olup analize ilişkin sonuçlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9.

Flört Şiddetine Yönelik Tutumun İlişki Süresine Göre Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Değişken	İlişki Süresi	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	p
Flört Şiddetine Yönelik Tutum	1-3 ay	97	4.24	.32	418	.507	.678
	3-6 ay	47	4.18	.39			
	6-12 ay	71	4.22	.27			
	1 yıl ve üzeri	207	4.19	.38			

*p<.05

Tablo 9'a göre yapılan analiz sonucunda flört şiddetine yönelik tutumun ilişki süresine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

4.4.4. Flört şiddetine yönelik tutumun madde kullanım durumuna göre karşılaştırılması. Flört şiddetine yönelik tutumun madde kullanım durumuna göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla t testi yapılmış olup analize ilişkin sonuçlar Tablo10'da verilmiştir.

Tablo 10.

Flört Şiddetine Yönelik Tutumun Madde Kullanım Durumuna Göre Puan Ortalamaları ve t Testi Sonuçları

Değişken	Madde Kullanım Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
Sigara							
Flört Şiddetine Yönelik Tutum	Var	245	4.14	.37	954	2.10	.036*
	Yok	711	4.20	.38			
Alkol							
Flört Şiddetine Yönelik Tutum	Var	152	4.17	.38	954	.700	.242
	Yok	804	4.19	.37			
Diğer							
Flört Şiddetine Yönelik Tutum	Var	9	4.17	.45	954	.116	.454
	Yok	947	4.19	.37			

*p< .05

Tablo 10'a göre yapılan analiz sonucunda flört şiddetine yönelik tutum alkol ve diğer madde kullanma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı; flört şiddetine yönelik tutumun sigara kullanma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu farklılık sigara kullananlar lehinedir. Diğer bir ifade ile sigara kullananlar kullanmayanlara kıyasla daha fazla flört şiddetini destekler tutumlara sahiptir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma soruları doğrultusunda elde edilen araştırma sonuçlarına ve bu sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

5.1.Sonuç ve Tartışma

1)Çocukluk çağı örselenme yaşantıları, reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançlar ile flört şiddetine yönelik tutum doğrudan anlamlı olarak ilişkili bulunmuştur. Çocukluk çağı örselenme yaşantıları, reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançlar ile flört şiddetine yönelik tutum arasında negatif yönlü ilişki olduğu belirlenmiştir. Flört şiddetine yönelik tutum için ölçekten alınan puan ortalamalarının düşmesi flörtte şiddetin kabul edildiği anlamına gelmektedir. Mevcut araştırmadan elde edilen sonuca göre çocukluk çağı örselenme yaşantıları, reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançlar arttıkça flört şiddetini kabul etme düzeyi de artmaktadır.

İlgili alan yazına göre hem genç yetişkinlerle hem de ergenlerle yapılmış çalışmalar incelendiğinde çocukluk çağı travmaları arttıkça flört şiddetine yönelik tutumun; flört şiddetine maruz kalma veya uygulamanın arttığı (Türk ve Tekin, 2018; Sarıhan, 2019; Wolfe vd., 2004; Dardis, Edwards, Kelley & Gidycz, 2013; Herrenkohl & Jung, 2016; Yount vd., 2014) görülmektedir. Bunun yanında alanyazında çocukluk çağı istismar yaşantıları ile flört şiddetinin ilişkili bulunmadığı çalışmalar da bulunmaktadır (Renner & Whitney, 2012; Sunday vd., 2011).

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre şiddet davranışı ve şiddeti destekleyen tutumlar model alma ve gözlem yoluyla öğrenilerek yaşama aktarılır (O'Leary, 1988; O'Keefe, 1997). Kişinin partnerine yönelik uyguladığı flört şiddetinin de geçmişte deneyimlenen şiddet yaşantılarının öğrenilerek yetişkin yaşamına aktarılmasıyla ortaya çıktığı varsayılmaktadır (Williams, 1989). Burada dikkat çeken iki önemli nokta bulunmaktadır: Bunlardan biri sadece şiddeti uygulamada değil, aynı zamanda flört şiddeti mağduru olmada ihmal ve istismar yaşantılarının rolünün bulunmasıdır.

Geçmişte yaşanan istismar, ihmal yaşantıları kişinin gelecekte flört şiddeti mağduru olmasıyla ilişkili olarak varsayılmaktadır (Wolfe vd., 2001; Sigelman, Berry & Wiles 1984; Gover, Kaukinen & Fox, 2008). Bu durumun kişinin yaşadığı travmatik yaşantıları tekrar tekrar deneyimleyerek önleme çabasından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Nitekim Van der Kolk (1989) travma yaşayan kişilerin bu travmayı yeniden oluşturma eğiliminde olduklarını ifade etmiştir. Bir diğer nokta geçmişte şiddet yaşantılarına doğrudan maruz kalanların yanı sıra şiddete tanık olanların gelecekte daha fazla şiddet uygulama ve şiddete maruz kalma olasılığının bulunmasıdır (Bilican Gökkaya ve Öztürk, 2021). Bu durum ise şiddete tanık olan kişinin, bir sorun çözme aracı olarak şiddeti içselleştirerek kabul etmesinden, şiddeti kabul eden tutumlar geliştirmesinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Nitekim yapılan çalışmalarda şiddete yönelik tutumların, kişinin şiddeti kabul edilebilir bulma derecesinin, kişinin romantik ilişkilerde kendi şiddet kullanımıyla güçlü bir şekilde ilişkili olduğu belirlenmiştir (O'Keefe, 2005; Toplu Demirtaş vd., 2017). Mevcut araştırmada elde edilen bulgu, çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının flört şiddeti için bir risk faktörü olduğu göz önüne alındığında önem kazanmaktadır. Çocukluk döneminde ihmal ve istismar deneyimi olan bireylerin romantik ilişkilerinde şiddet yaşantılarını yeniden deneyimlemesini önlemek adına desteklenmeleri gerekmektedir. Bu anlamda özellikle flört şiddeti için risk grubu sayılan genç yetişkinlerin flört şiddetini kabul eden tutumlarına ilişkin farkındalık kazandırılması gerektiği düşünülmektedir.

Yapılan çalışmalarda romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arttıkça flört şiddetine yönelik tutumun veya deneyimlerin arttığı (Kaygusuz, 2013; Kepir-Savoly vd., 2014; Sahan ve Cuhadaroglu, 2022; Follingstad vd., 1992; Dye & Eckhaardt, 2000; Bahadır-Yılmaz ve Şahin, 2021) görülmektedir. Mevcut araştırmanın literatür ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Akılcı Duygusal Davranışçı Terapi'ye göre akılcı olmayan inançlar katı, dirençli doğası gereği kişinin yaşamında hedeflerine ulaşmasını engellemekte kişilerarası ilişkilerini zorlaştırmaktadır (Dryden, 2003). Romantik ilişkide yer alan akılcı olmayan inançlar ilişkiyi birçok yönden olumsuz etkilemektedir. Nitekim akılcı olmayan inançlar ilişki doyumu (Topkaya, Şahin ve Mehel, 2023), kıskançlık (Deutsch, 2006), problem çözme (Kaygusuz, 2013) gibi değişkenlerle negatif yönde

ilişkili bulunmuştur. Buradan romantik ilişkilerdeki akılcı olmayan inançların ilişki dinamiklerini olumsuz anlamda etkilediği anlaşılmaktadır. Romantik ilişkideki akılcı olmayan inançlar ilişkide şiddetin oluşumuna ve sürmesine de zemin hazırlamaktadır (Vézina & Hébert, 2007). Kepir-Savoly vd. (2014) göre romantik ilişkide akılcı olmayan inançlara sahip olmak flört şiddetini kabul eden tutumları arttırmaktadır. Özellikle akılcı olmayan inançlara sahip olan kişilerin ilişkilerindeki şiddet davranışlarını kabul etmesi, tolere etmesi beklenebilir. İlişki içerisindeki sorunun çözülemeyeceği, bunun dayanılmaz olduğu ya da partnerin değişmeyeceği gibi işlevsiz inançlara sahip olan bireylerin ilişkilerinde sorunları çözmek için şiddete başvurabileceği veya kendine uygulanan şiddete boyun eğebileceği düşünülmektedir. Mevcut araştırmada romantik ilişkideki akılcı olmayan inançlar bir risk faktörü olarak değerlendirilmiştir. Bu inançların daha işlevsel hale getirilmesi, kişinin ilişkisindeki beklenti ve inançlarının gerçekçiliğine ilişkin farkındalık kazanmasıyla flört şiddetinin önlemesine katkı sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu anlamda romantik ilişkilerin en yaygın olduğu dönem olan üniversite döneminde gençler romantik ilişkilerin dinamikleriyle ilgili daha fazla desteklenmelidir.

Alanyazında yer alan farklı çalışmalara göre reddedilme duyarlılığı arttıkça flört şiddetine yönelik tutumun arttığı (Brendgen, Vitaro, Tremblay & Wanner, 2002; Volz & Kerig, 2010; Norona vd., 2018; Atay, 2021) görülmektedir. Mevcut araştırmanın literatür ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Reddedilme duyarlılığı bağlanma ile ilişkili bir kavram olup erken dönemden itibaren deneyimlenen reddedilme yaşantıları sonucu oluşmaktadır (Levy, Ayduk & Downey, 2001). Reddedilme duyarlılığı kişinin reddedilmekle ilgili endişe duymasıdır. Çocukluk döneminde edinilen bu endişe içselleştirilerek yetişkin yaşamına aktarılır (Downey & Feldman, 1996; Feldman & Downey, 1994). Çocukluk döneminde ebeveynlerle bağlanma ilişkileri kuran kişi yetişkin yaşamında romantik partneri, eşi ile bağlanma geliştirmektedir (Sperling & Berman, 1994; Hazan & Shaver, 1987). Diğer bir ifade ile reddedilmeye ilişkin kaygılar yetişkinlik döneminde romantik partnerlere yönelik olacaktır. Reddedilme duyarlılığı yüksek olan bireyler, düşük eşiklerinden dolayı reddedilmeye ilişkin ipuçlarına dikkat ederler. Mevcut geçmiş reddedilme yaşantılarının da etkisiyle ilişkilerinde reddedilmeyi beklerler, algıladıkları ipuçlarına da olumsuz duygusal ve davranışsal tepkiler verirler (Pietrzak,

Downey & Ayduk, 2005). Özellikle saldırganlık, öfke gibi duygularla ve bunlara yönelik davranışlarla sonuçlanan reddedilme duyarlılığı, kişinin ilişkisinde şiddete başvurmasına sebep olabilmektedir (Volz & Kerig, 2010). Nitekim Mishra ve Allen (2023), yaptıkları çalışmada reddedilmeye daha duyarlı bireylerin daha düşük düzeyde ilişki doyumu ve ilişki yakınlığı, daha düşük düzeyde algılanan partner memnuniyeti, daha yüksek yakın partner şiddeti (suç ve mağduriyet) olasılığı, daha yüksek düzeyde ilişki kaygısı gibi durumlar yaşadığını belirlemişlerdir. Reddedilmenin kişiye acı verdiği, bunun sonucunda da öfke duygusuyla hareket ederek ilişkinin sonlanmasını önlemek adına partnerine şiddet gösterebileceği düşünülmektedir. Bunun yanında reddedilme duyarlılığı yüksek olan bireylerin romantik ilişkilerinde şiddete maruz kalan mağdur durumunda olduğu da görülmektedir (Purdie & Downey, 2000). Diğer bir ifade ile çift yönlü flört şiddet ile ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Reddedilmekten kaygı duyan kişinin tıpkı kaygılı bağlanan bireyler gibi ilişkisini ve partnerini kaybetmemek adına şiddet dahil olmak üzere partnerinin olumsuz davranışlarını tolere edebileceği düşünülmektedir. Mevcut araştırmada reddedilme duyarlılığı flört şiddeti için bir risk faktörü olarak değerlendirilmiştir. Reddedilme duyarlılığına sahip olan bireylerin flört şiddetini kabul eden tutumlara sahip olabileceği beklenmektedir. Özellikle geçmişte ebeveynleri veya akranları tarafından reddedilmiş gençlerin flört şiddetini önlemek adına desteklenmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

2) Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile flört şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkide reddedilme duyarlılığının aracı rolü olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile çocukluk çağı örselenme yaşantıları reddedilme duyarlılığı aracılığıyla flört şiddetine yönelik tutumu yordamaktadır. Alanyazında reddedilme duyarlılığının aracılık rolünün incelendiği çalışmalar bulunmaktadır. Hipwell vd. (2013) kızların fiziksel flört şiddetine katılımının gelişimsel öncülleri olarak sert ceza ve akran mağduriyetini ve reddedilme duyarlılığının varsayılan aracılık etkisini incelemişlerdir. Sonuçlar bu ilişkiye reddedilme duyarlılığının aracılık etmediğini göstermiştir. Moretti vd. (2013) ebeveynler arası şiddete maruz kalmanın kızların romantik ilişkiler içinde şiddet uygulamaları üzerindeki etkisini değerlendirmiş ve bu ilişkiye reddedilme duyarlılığı yoluyla aracılık edilip edilmediğini incelemiştir. Reddedilme duyarlılığı yüksek olan kızların, ergenlik ve genç erişkinlikte romantik ilişkilerde saldırganlık riski altında olduğu; reddedilme duyarlılığının ergenlikte flört şiddeti ile romantik partner saldırganlığı düzeyleri arasındaki ilişkiye aracılık ettiği, ancak genç yetişkinlikte

aracılık etmediği belirlenmiştir. Edwards (2014), fiziksel ve cinsel istismarı kontrol ederek psikolojik kötü muamele ve saldırganlık arasında bir aracı olarak reddedilme duyarlılığını araştırmıştır ve bu ilişkide reddedilme duyarlılığının aracı olduğunu bulmuştur. Calvete vd. (2018), 3 yılda gerçekleştirdikleri boylamsal bir çalışmada aile içi şiddete maruz kalma ile flört şiddeti failliği arasındaki ilişkiye bilişsel ve duygusal şemaların aracılık edip etmediğini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda kopma ve reddedilme şemalarının, flört ilişkilerinde aile içi şiddetin şiddete dönüşebileceği bir mekanizma görevi gördüğü belirlenmiştir. Araştırmalar incelendiğinde bulgunun literatürdeki Moretti vd. (2013), Edwards (2014) ve Calvete vd. (2018) araştırmaları ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Nitekim çocukluk çağında örselenme yaşantılarına maruz kalan bireylerin reddedilme duyarlılıklarının arttığı görülmektedir (Downey, Khouri & Feldman, 1997). Yüksek düzeyde reddedilme duyarlılığına sahip olan bireylerin ise romantik ilişkisinde daha saldırgan davrandıkları belirlenmiştir (Galliher & Bentley, 2010). Reddedilme duyarlılığı modeline göre (Romero-Canyas vd., 2010) geçmişteki reddedilme yaşantıları (örneğin aile içi şiddete, duygusal ihmale, sert disiplin yöntemlerine maruz kalma) reddedilme duyarlılığının gelişmesine sebep olmaktadır. Reddedilmeye karşı uyarılan birey ise partnerine karşı daha saldırgan davranışlar sergilemektedir. Geçmişte örselenen bireylerin reddedilmeyi daha kolay algılayarak flört şiddetine maruz kalma, boyun eğme veya uygulama olasılığı yükselmektedir (Moretti vd., 2013; Inman & London, 2022). Bu bağlamda mevcut araştırmadan elde edilen bulgu genç yetişkinlerle ilgili alan yazına katkı sağlamaktadır. Elde edilen bulgu ile şiddetin nesiller arası aktarımında farklı risk faktörlerinin etkili olabileceği anlaşılmaktadır.

3) Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile flört şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkide akılcı olmayan inançların aracı rolü olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile çocukluk çağı örselenme yaşantıları akılcı olmayan inançlar aracılığıyla flört şiddetine yönelik tutumu yordamaktadır. Alan yazın incelendiğinde çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile flört şiddeti arasındaki ilişkide akılcı olmayan inançların aracı rolünün bir arada araştırıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak benzer sayılan bir çalışmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ve flört şiddeti arasındaki ilişkide romantik ilişkilerde irrasyonel inançların arabuluculuk rolünün araştırıldığı görülmektedir (Kaya, 2023). Jouriles vd. (2012), aile içi şiddetin kuşaklar arası aktarılmasını açıklamak için bilişsel ve duygusal yollar modeli önermektedir. Bu model, çeşitli

bilişsel süreçler (inançlar ve bilgi yapıları gibi) ile çeşitli duygusal süreçler (travma tepkileri, duygusal düzenleme, reddetme duyarlılığı gibi) arasındaki etkileşimleri dikkate almaktadır. İlişkide inançların işlevsiz olduğu durumlarda şiddet yaşantıları doğabilmektedir. Nitekim çocuklukta örselenme yaşantılarına sahip olan bireylerin daha fazla akılcı olmayan inançlara sahip olduğu belirlenmiştir (Gibb, 2002; Türkoğlu, 2013). Akılcı olmayan inançlara sahip olan kişilerin ise flört şiddetine daha fazla maruz kaldığı veya flört şiddeti uyguladığı görülmektedir (Kaygusuz, 2013). Romantik ilişkide partnere veya ilişkiye dair gerçekçi olmayan beklentilere sahip olmak bu beklentiler gerçekleşmediğinde anlaşmazlıklar ortaya çıkabilir. Bu anlaşmazlıklar yapıcı bir şekilde çözümlenmediğinde partnerlerin şiddete başvurma olasılığı artmaktadır (Vézina & Hébert, 2007). Buradan hareketle çocuklukta örselenen bireylerin flört şiddeti geliştirmesinde sahip oldukları akılcı olmayan inançlarının rolü olabileceği düşünülmüştür. Bu bağlamda özellikle geçmiş şiddet yaşantılarına sahip olan bireyler için şiddetin kuşaklar arası aktarımını önlemek adına işlevsiz inançların azaltılması önem arz etmektedir. Bunların yanında alan yazında bu bulguya yönelik sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Özellikle flört şiddetinde ilişki inançlarının rolü ile ilgili daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

4) Genç yetişkinlerde flört şiddetine yönelik tutum cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşma göstermiştir. Bu farklılaşma erkekler lehinedir. Diğer bir ifade ile erkekler kadınlara kıyasla flört şiddetini daha fazla kabul etmektedir. Alanyazında yer alan çalışmalarda flört şiddetine yönelik tutumun cinsiyete göre farklılaştığı (Aizenman & Georgette, 1988, akt. Set, 2020; Aslan vd., 2008; Lee, Reese-Weber & Kahn, 2014); erkeklerin flört şiddetinin kabul düzeylerinin kadınlardan yüksek olduğu (Altan-Sarikaya ve Çömez-İkican, 2019; Karabacak ve Kodan-Çetinkaya, 2015; Kepir-Savoly vd., 2014; Sezer ve Sumbas, 2018) görülmektedir. Şiddete karşı daha hoşgörülü olmak, özellikle erkekler arasında flört şiddeti uygulamasıyla ilişkili olarak ifade edilmiştir. (Bookwala vd., 1992; Stets & Pirog-Good, 1987; Sugarman & Hotaling, 1989). Flört şiddetini uygulama ve flört şiddetini kabul eden tutumlara sahip olma bakımından erkek olmanın risk faktörü olduğu ortaya konulmuş olsa da maruz kalmanın iki cinsiyet için de eşit olabileceğini belirten çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmalara göre kadınlar daha çok fiziksel ve cinsel istismara maruz kalırken erkekler duygusal ve psikolojik istismara daha çok maruz kalmaktadır (Harned, 2001; Mihçioğur ve Akın, 2015; Welland & Ribner, 2008). Flört şiddeti biyolojik cinsiyetten

ziyade kişilere toplum tarafından atfedilen cinsiyete özgü toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgilidir. Toplumsal cinsiyet, kadına ve erkeğe yüklenen rollerin ve sorumlulukların tümünü kapsayan kültürel ve psikolojik öğeler içeren bir alandır (Sarıhan, 2019). Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargıların flört şiddetine yönelik tutumlar ve flört şiddeti üzerinde önemli rolleri bulunmaktadır (Qu, Wang & Zhao 2018; Reyes, Foshee, Niolon, Reidy & Hall 2016; Reidy, Smith-Darden, Cortina, Kernsmith & Kernsmith 2015). Toplumsal cinsiyet rollerinin kişi üzerine yüklediği sorumluluklar kadın ve erkeklerin sosyal yaşamında kendini nasıl ifade ettiğini de belirlemektedir (King, Singh & Milner, 2019). Toplumsal cinsiyet rollerinde geleneksel ve eşitlikçi tutumlardan bahsedilmektedir. Flört şiddetinin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinden etkilendiği bilinmektedir. Bu roller öğrencilerin üniversite ortamındaki kadın-erkek ilişkilerindeki davranışlarını biçimlendirmektedir (Whittaker, Adler-Beader & Garneau, 2014). Literatürde, erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik kadın öğrencilere göre daha geleneksel tutum ve bakış açısına sahip olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Dinç ve Çalışkan, 2016; Reyes vd., 2016; Ünal, Tarhan, Çürükvelioğlu ve Köksal, 2017; You & Shin, 2020). Bu bakımdan mevcut araştırmadan elde edilen bulgu ile ilgili erkeklerin geleneksel rollere göre kendilerini ilişkilerinde daha güçlü, ilişkiyi kontrol etmesi gereken kişi olarak görüp gerektiğinde kontrolü sağlamak ve gücü elinde tutmak amacıyla şiddete başvurmayı uygun görebilecekleri düşünülmektedir. Bu sebeple flört şiddetini önlemek adına daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri geliştirme açısından gençler desteklenmelidir.

5) Genç yetişkinlerde flört şiddetine yönelik tutum yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşma göstermemiştir. Alan yazında bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunduğu gibi (İftar ve Güler, 2020; Dereli, 2023) farklılaşan çalışmalar da bulunmaktadır (Cinal, 2018; Stickley, Kislitsyna, Timofeeva & Vagerö, 2008; Aslan vd., 2008). Mevcut araştırmada ortalamalar arasında farklılaşma görülme de yaş arttıkça flört şiddetine yönelik tutum puan ortalamalarının arttığı görülmüştür. Diğer bir ifade ile flört şiddetini desteklemeyen yönde puanlarda artış görülmektedir. Flört şiddeti en yaygın, 16-30 yaşlar arasında ortaya çıkmakta ve çoğunlukla üniversite yıllarında yaşanmaktadır (Fidan ve Yeşil, 2018; Mihçioğur ve Akın, 2015). Bunun yanında flört şiddetini daha genç yaşlarda ergenlik döneminde de görüldüğü bilinmektedir (Martsolf, Colbert & Draucker, 2012; Jennings vd., 2017). Özellikle üniversite dönemini kapsayan 17-29 yaş arası flört şiddetinde riskli dönem olarak

varsayılmaktadır ve bu dönemde şiddet/istismar davranışlarının diğer dönemlere göre daha fazla görüldüğü fakat bu riskin 30 yaşından sonra azalmaya başladığı belirlenmiştir (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014). Aslan vd. (2008), çalışmalarında 24 ve üzeri yaş grubundaki öğrencilerin diğerlerine kıyasla geçmişteki ve mevcut flört ilişkilerinde daha fazla şiddete maruz kaldıkları ve şiddet uyguladıklarını belirlenmiştir. Crittenden, Policastro ve Eigenberg (2017) yaş ve flört şiddetine yönelik tutum arasında bir ilişki olduğunu saptamıştır. Bulguya göre yaşı daha ileri olan yetişkinlerin flört şiddetine karşı daha olumsuz bir tutum içinde oldukları ve flört şiddetini daha az destekledikleri belirlenmiştir. Bu çalışmaları destekleyen bir diğer araştırmada da yaşı ilerlemesi ile yakın ilişki istismarının azaldığı belirlenmiştir (Burazeri vd., 2005). Yaşın artmasıyla birlikte flört şiddetinin daha az desteklenmesi kişinin eğitim seviyesi artarak farkındalık kazanması, romantik ilişkilerde deneyim kazanarak problem çözme becerilerinin gelişmesi gibi durumlarla açıklanabilir. Mevcut araştırma bulgusunda yaş gruplarının birbirine çok yakın olması ve benzer eğitim seviyelerine sahip olmaları, daha küçük yaştaki gençlerin sayıca az olması gibi sebeplerden dolayı puanlar arasında farklılaşma olmadığı düşünülmektedir. Elde edilen bulguyla özellikle gençlerin risk grubu olmalarından dolayı sağlıklı romantik ilişkiler yaşamaları konusunda çok daha erken yaşlarda desteklenmelerinin önemi anlaşılmaktadır.

6) Genç yetişkinlerde flört şiddetine yönelik tutum ilişki süresine göre anlamlı düzeyde farklılaşma göstermemiştir. Mevcut araştırmayla benzer bulgular bulunduğu gibi (Şenol, Albayrak ve Uluman Mert, 2022; Baltalarlı, 2020) alanyazında yer alan çalışmalara göre flört şiddetine yönelik tutum ve ilişki süresi birbiriyle ilişkili olarak bulunmuştur (Cleveland vd., 2003; Thongpriwan, 2008; Kepir-Savoly vd., 2014). Alan yazında ilişki süresi arttıkça flört şiddetine maruz kalma veya uygulama olasılığının arttığını destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Cleveland vd., 2003; Leadbeater vd., 2017; Roberts, Auinger & Klein, 2006). Bunun yanında alanyazında ilişki süresi arttıkça flört şiddetine maruz kalma veya uygulama olasılığının azaldığı da belirlenmiştir (Cinal, 2018; Kepir-Savoly vd., 2014). Alanyazında birbirinden farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir, bu sebeple flört şiddetinde ilişki süresi ile ilişkisi hakkında daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

7) Genç yetişkinlerde flört şiddetine yönelik tutum madde kullanım durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşma göstermiştir. Bu farklılaşmanın sigara kullanımından kaynaklandığı belirlenmiştir. Sigara kullanan kişilerin flört şiddetini destekleyen yönde tutumlara sahip olduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde sigara kullanan öğrencilerin flört şiddetine maruz kalma/uygulama olasılığının daha fazla olduğu ve flört şiddetini destekler tutumlara sahip oldukları anlaşılmaktadır (Turhan, İnandı, Cahit ve Akoğlu, 2011; Altuner, Engin, Gürer, Akyay ve Akgül 2009; Temple vd., 2016; Gover, 2004; Açıkgoz vd., 2018). Mevcut araştırma bulgularının alan yazınla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Çalışmaların çoğu, flört şiddeti mağduriyeti yaşayan kadınlar arasında sigara içme riskinin artmasına odaklanmıştır. Bulgular, flört şiddeti mağduru kadınların %70'inin sigara içtiğini göstermektedir (Crane, Hawes & Weinberger, 2013; Jun, Rich-Edwards, Boynton-Jarrett, & Wright, 2008). Sigara içmek, yoksunluk, duygusal düzensizlik veya travmatik olaylar sonucu oluşan olumsuz etkiyle başa çıkma yolu olarak belirlenmiştir (Baker, Piper, McCarthy, Majeskie & Fiore, 2004). Araştırmacılar özellikle sigarayı ilişki stresi ve flört şiddeti için uyumsuz bir başa çıkma mekanizması olarak tanımlamaktadır (Scott-Storey, Wuest & Ford-Gilboe, 2009). Alkol ve uyuşturucu madde kullanımı ile flört şiddeti ilişkisi de sigara içme ilişkisiyle benzerlik göstermektedir. 18-30 yaş arası kadınlarla yapılan bir çalışmada devam eden ilişkilerde, kadınların sert uyuşturucu kullanımı, önümüzdeki 12 ay boyunca yakın partner şiddeti yaşama ihtimalinin artmasıyla ilişkilendirilmiştir. Hem esrar hem de sert uyuşturucu kullanımı, yeni ilişkilerde şiddete maruz kalma olasılığının artmasıyla da ilişkili olarak bulunmuştur (Testa, Livingston & Leonard, 2003). Chase, Treboux, ve O'Leary (2002), alkol ve ilaç kullanımı ile flört şiddetinin görülme sıklığının artması arasında ilişki bulunduğunu belirlemişlerdi. Chase vd. (2002) yapmış olduğu başka bir çalışmada alkol kullanan kadınların aile içi şiddete maruz kalma riskleri genel popülasyondaki diğer kadınlara oranla üç ile beş kat daha fazla olarak bulunmuştur. Stuart vd. de (2008) marihuana kullanımının tüm yaş gruplarında, flört şiddeti ile ilişkisi olduğunu belirlemişlerdir. Lipsky, Caetano, Field, & Larkin, 2005), partnerin alkol kullanımını ve ağır içme davranışını flört şiddeti için bir risk faktörü olarak belirlemişlerdir. Yapılan çalışmalardan anlaşılacağı üzere alkol ve uyuşturucu kullanımı özellikle flört şiddeti mağduriyetinde önemli bir risk faktörüdür. Aynı zamanda yaşanan şiddet ile de sağlıksız bir başa çıkma rolünü üstleniyor olabilir. Mevcut araştırmada alkol ve diğer

madde kullanımında bir farklılaşma görülmemekle beraber alkol ve diğer türde maddeler kullanan kişilerin kullanmayanlara kıyasla flört şiddetine yönelik tutum puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmüştür. Diğer bir ifade ile alkol ve diğer tür madde kullanan bireyler daha yüksek flört şiddetini destekleyen yönde ortalamalara sahiptir. Bu bulgu ile gençlerin yaşadıkları ilişki problemlerinde daha sağlıklı baş etme yöntemlerini öğrenmelerini ve kullanmaları açısından desteklenmeleri önem kazanmaktadır.

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırmacılara yönelik öneriler.

- 1) Flört şiddetine yönelik tutumları içeren bu modelin özellikle romantik ilişki içerisinde olan bireyler için tekrarlanması anlamlı olacağı düşünülmektedir. Araştırmanın çalışma grubunu romantik ilişki içerisinde olan/olmayan genç yetişkinler oluşturmaktadır. Romantik bir ilişki içerisinde olan bireyler için modelin geçerliliği test edilebilir.
- 2) Araştırmada flört şiddetine yönelik tutumun yaşa göre değişip değişmediği incelenmiştir. Çalışma grubu genç yetişkinlerden oluşmaktadır. Ülkemizde flört şiddetine ilişkin yapılan çalışmaların büyük oranda üniversite öğrencileri üzerine odaklandığı görülmektedir. Yurt dışında ergenlerle yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Gelecek çalışmalar için ülkemizde ergenlerin flört şiddetine yönelik tutumlarını ortaya koyan, mevcut durumu görmeyi sağlayan çalışmalar yapılmalıdır. Bu sayede flört şiddetine ilişkin önleme çalışmaları çok daha erken dönemlerde başlanarak daha etkili gerçekleştirilebilir.
- 3) Araştırmada flört şiddetine yönelik tutumla ilişkili olan bireysel risk faktörleri (çocukluk çağı örselenme yaşantıları, akılcı olmayan inançlar ve reddedilme duyarlılığı) test edilmiş ve akılcı olmayan inançlar ve reddedilme duyarlılığının aracılık rolü doğrulanmıştır. Yapılacak araştırmalarda ekolojik modelin diğer katmanları olan ilişkisel, toplumsal veya sosyal faktörlerin (toplumsal cinsiyet rolleri, problem çözme becerileri, sosyo-ekonomik durum vb.) bir arada bulunduğu daha karmaşık modelleme çalışmaları yapılabilir.

4) Yapılan araştırma yapısal bir modelin ortaya konduğu nicel bir araştırmadır. Flört şiddetini konu alan daha derinlemesine araştırmayı sağlayan farklı araştırma yöntemleriyle (nitel yöntemler, deneysel yöntemler) çalışmalar yapılabilir. Özellikle farklı kuramsal yaklaşımlarla oluşturulan önleme programlarının test edildiği deneysel çalışmalar tasarlanabilir.

5.2.2.Uygulayıcılara yönelik öneriler.

1) Araştırmada çocukluk çağında örselenme yaşantıları bulunan bireylerin flört şiddetine yönelik tutumları üzerinde reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançlarının rolü olduğu belirlenmiştir. Bu risk faktörlerini azaltmaya yönelik özellikle evlilik hazırlığında olan çiftler için belediyeler veya farklı kurumlar (örneğin üniversitelerin Rehberlik Araştırma Merkezleri, Kadın Sorunları Araştırma Merkezleri) aracılığıyla verilen Evlilik Hazırlık Programları tasarlanabilir. Evlenmeden önce flört şiddeti için risk faktörü sayılabilecek unsurlara ilişkin bireylere farkındalık kazandırılabilir. Mevcut var olan programlar da bu yönde yenilenebilir.

2) Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve flört şiddetine yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Şiddetin aile kurumunda nesilden nesile aktarımını önlemek amacıyla çocukluk çağı örselenme yaşantılarına maruz kalan bireyler bireysel psikolojik danışma hizmetiyle desteklenmelidir.

3)Akılcı olmayan inançlar hem doğrudan hem de dolaylı olarak flört şiddetine yönelik tutumlarla ilişkili olarak belirlenmiştir. Gençlerin romantik ilişkilerinde daha gerçekçi beklentilere sahip olması, sağlıklı romantik ilişkiler kurmaları için farkındalık çalışmaları (seminer, konferans, atölyeler) yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Abrahams, N., Jewkes, R., Laubscher, R., & Hoffman, M. (2006). Intimate partner violence: Prevalence and risk factors for men in Cape Town, South Africa. *Violence and victims*, 21(2), 247-264.
- Açıkgöz, B., Açıkgöz, B., Karakoyun, A. R., Yüksel, N. A., Akca, F., Akca, A. S. D. ve Ayoğlu, F. N. (2018). Tıp fakültesi 5. ve 6. sınıf öğrencilerinde flört şiddetinin değerlendirilmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, 10(2), 168-174.
- Afifi, T. O., Mather, A., Boman, J., Fleisher, W., Enns, M. W., MacMillan, H., & Sareen, J. (2011). Childhood adversity and personality disorders: results from a nationally representative population-based study. *Journal of psychiatric research*, 45(6), 814-822.
- Akcan, G. (2020). Flört şiddeti: Psikopatolojik bir değerlendirme. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 72-87.
- Akduman, G. G., Ruban, C., Akduman, B. ve Korkusuz, İ. (2005). Çocuk ve cinsel istismar. *Adli Psikiyatri Dergisi*, 3(1), 9-14.
- Akış, N., Haşıl Korkmaz, N., Taneri, P.E., Özkaya, G. ve Güney, E. (2019). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti sıklığı ve etkileyen etmenler. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*, 4(3), 294-300.
- Akuzum, C. ve Oral, B. (2015). Yönetici ve öğretmen görüşleri açısından okullarda görülen en yaygın şiddet olayları, nedenleri ve çözüm önerileri. *EKEV Akademi Dergisi*, 19(61), 1-30.
- Alleyne-Green, B., Grinnell-Davis, C., Clark, T. T., Quinn, C. R., & Cryer-Coupet, Q. R. (2016). Father involvement, dating violence, and sexual risk behaviors among a national sample of adolescent females. *Journal of interpersonal violence*, 31(5), 810-830.
- Altuner, D., Engin, N., Gürer, C., Akyay, İ. ve Akgül, A. (2009). Madde kullanımı ve suç ilişkisi: kesitsel bir araştırma. *Tıp Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 87-94.
- Amanor-Boadu, Y., Stith, S. M., Miller, M. S., Cook, J., Allen, L., & Gorzek, M. (2011). Impact of dating violence on male and female college students. *Partner Abuse*, 2(3), 323-343.

- Anderson, K. L. (2005). Theorizing gender in intimate partner violence research. *Sex roles*, 52, 853-865.
- Applegate, J. S., & Shapiro, J. R. (2005). *Neurobiology for clinical social work*. New York: WW Norton & Company.
- Aral, N. ve Gürsoy, F. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151(5), 27-54.
- Arata, C. M., Langhinrichsen-Rohling, J., Bowers, D., & O' Brien, N. (2007). Differential correlates of multi-type maltreatment among urban youth. *Child Abuse & Neglect*, 31, 393-415.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American psychologist*, 55(5), 469-480.
- Arriaga, X. B., & Foshee, V. A. (2004). Adolescent dating violence: Do adolescents follow in their friends', or their parents', footsteps? *Journal of interpersonal violence*, 19(2), 162-184.
- Arslan, D. (1998). *Aile içinde kadına yönelen şiddet ve İstanbul kadın misafirhanesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. (2008). Ankara'da iki hemşirelik yüksekokulunun birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması (Teknik Rapor). Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara.
- ASPB. (2014). Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü.
- Atak, H., ve Taştan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 520-546.
- Atakay, C. (2014). Romantik yakın ilişkilerde şiddetin öncülleri. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 2(03), 1-9.
- Atay, Ş. (2021). *Psychological aggression among dating university students: the prediction of attachment styles, rejection sensitivity, and self-compassion* (Unpublished Master's

- thesis). Middle East Technical University The Department of Educational Sciences, Ankara.
- Aydın, O., ve İşmen, A. E. (2003). 18-25 yaş grubu erkeklerde çocukluk çağı örselenme yaşantısının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(7), 7-20.
- Ayduk, O., Downey, G., Testa, A., Yen, Y., & Shoda, Y. (1999). Does rejection elicit hostility in rejection sensitive women?. *Social Cognition*, 17(2), 245-271.
- Ayduk, Ö., Gyurak, A., & Luerksen, A. (2008). Individual differences in the rejection–aggression link in the hot sauce paradigm: The case of rejection sensitivity. *Journal of experimental social psychology*, 44(3), 775-782.
- Bahadır, Ş. (2006). *Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, çatışma çözme stratejileri ve olumsuz duygu durumunu düzenleme arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bahadır-Yılmaz, E., & Şahin, E. (2022). The effects of irrational romantic relationship beliefs and experiences in close relationships on dating violence of nursing and midwifery students. *Perspectives in psychiatric care*, 58(4), 1232-1238.
- Bailey, J. E., Kellermann, A. L., Somes, G. W., Banton, J. G., Rivara, F. P., & Rushforth, N. P. (1997). Risk factors for violent death of women in the home. *Archives of internal medicine*, 157(7), 777-782.
- Baker, T. B., Piper, M. E., McCarthy, D. E., Majeskie, M. R., & Fiore, M. C. (2004). Addiction motivation reformulated: an affective processing model of negative reinforcement. *Psychological review*, 111(1), 33-51.
- Baltarlı, N. (2020). *Flört şiddetinin şema terapi modelinde incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Şehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bandura, A. (1971). Vicarious and self-reinforcement processes. *The nature of reinforcement*, 228-278.
- Bandura, A. (1976). Social learning analysis of aggression. In E. Ribes-Inesta & A. Bandura (Eds.), *Analysis of delinquency and aggression* (p. 573-674). Lawrence Erlbaum.

- Barnett, O. W., Martinez, T. E., & Keyson, M. (1996). The relationship between violence, social support, and self-blame in battered women. *Journal of interpersonal violence*, 11(2), 221-233.
- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *Journal of Social and Personal relationships*, 7(2), 147-178.
- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *Journal of personality and social psychology*, 61(2), 226.
- Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2009). *Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet*. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Beck, A. T. (1964). Thinking and depression: II. Theory and therapy. *Archives of general psychiatry*, 10(6), 561-571.
- Bell, K. J. (2008). *Intimate partner violence on campus: A test of social learning theory* (Unpublished Doctoral dissertation). Indiana University of Pennsylvania, Indiana.
- Bell, K. M., & Naugle, A. E. (2008). Intimate partner violence theoretical considerations: Moving towards a contextual framework. *Clinical psychology review*, 28(7), 1096-1107.
- Belsky, J. (1980). Child maltreatment: an ecological integration. *American psychologist*, 35(4), 320-335.
- Benishek, L. A., & Lopez, F. G. (1997). Critical evaluation of hardiness theory: Gender differences, perception of life events, and neuroticism. *Work & Stress*, 11(1), 33-45.
- Bernard, M. L., & Bernard, J. L. (1983). Violent intimacy: The family as a model for love relationships. *Family Relations*, 32, 280-286.
- Beştav, F. G. (2007). *Romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bilican Gökkaya, V. (2011). Kadına yönelik ekonomik şiddet: Sivas ili (Cumhuriyet Üniversitesi) örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 3(3), 129-145.

- Bilican-Gökkaya, V. ve Öztürk, M. (2021). Çocukluktaki aile içi şiddet öyküsü ile flört şiddeti arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(4), 219-240.
- Bilim, G. (2012). *Çocukluk çağı örselenme yaşantıları: duygu düzenleme, kişiler arası tarz ve genel psikolojik sağlık açısından bir inceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bolger, K., E. & Patterson, C., J. (2001). Developmental pathways from child maltreatment to peer rejection. *Child development*, 72(2), 549-568.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables* (Vol. 210). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Bonache, H., Gonzalez-Mendez, R., & Krahé, B. (2019). Adult attachment styles, destructive conflict resolution, and the experience of intimate partner violence. *Journal of interpersonal violence*, 34(2), 287-309.
- Bonomi, A.E., Anderson, M.L., Nemeth, J., Rivara, F. & Buettner, C. (2013). History of dating violence and the association with late adolescent health. *BMC Public Health*, 13(1), 1-12.
- Bookwala, J., Frieze, I. H., Smith, C., & Ryan, K. (1992). Predictors of dating violence: A multivariate analysis. *Violence and victims*, 7(4), 297-311.
- Bowlby, J. (1970). Disruption of affectional bonds and its effects on behavior. *J Contemp Psychother* 2(2), 75–86.
- Bowlby, E. J. M. (2010). *Separation: Anxiety and anger: Attachment and loss Volume 2* (Vol. 2). New York: Random House.
- Brehm, S. S., & Kassin, S. M. (1993). *Social psychology second edition*. Houghton: Mifflin and Company.
- Breiding, M., Basile, K. C., Smith, S. G., Black, M. C., & Mahendra, R. R. (2015). *Intimate partner violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements. Version 2.0*. Centers for Disease Control and Prevention, Atlanta.
- Brendgen, M., Vitaro, F., Tremblay, R. E., & Wanner, B. (2002). Parent and peer effects on delinquency-related violence and dating violence: A test of two mediational models. *Social Development*, 11(2), 225-244.

- Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 46–76). New York: The Guilford Press.
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American psychologist*, 32(7), 513.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York: Guilford Press.
- Butterworth, J., Smith, F. A., Hall, A. C., Migliore, A., Winsor, J., Domin, D., et al. (2012). StateData: The national report on employment services and outcomes. Boston, MA: University of Massachusetts Boston, Institute for Community Inclusion.
- Bulut, M., Aslan, R., ve Arslantaş, H. (2020). Kabul edilmemesi gereken toplumsal bir gerçek: Yakın partner şiddeti. *Sakarya Tıp Dergisi*, 10(2), 334-347.
- Burazeri, G., Roshi, E., Jewkes, R., Jordan, S., Bjegovic, V. & Laaser, U. (2005). Factors associated with spousal physical violence in Albania: Cross sectional study. *British Medical Journal*, 331, 197-201.
- Burklund, L. J., Eisenberger, N. I., & Lieberman, M. D. (2007). The face of rejection: rejection sensitivity moderates dorsal anterior cingulate activity to disapproving facial expressions. *Social neuroscience*, 2(3-4), 238-253.
- Calvete, E., Fernández-González, L., Orue, I., & Little, T. D. (2018). Exposure to family violence and dating violence perpetration in adolescents: Potential cognitive and emotional mechanisms. *Psychology of violence*, 8(1), 67-75.
- Campbell, J. C. (2002). Health consequences of intimate partner violence. *The lancet*, 359(9314), 1331-1336.
- Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W., & Kim, H. K. (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner abuse*, 3(2), 231-280.
- Capaldi, D. M., Shortt, J. W., & Crosby, L. (2003). Physical and psychological aggression in at-risk young couples: Stability and change in young adulthood. *Merrill-Palmer Quarterly* 1982, 1-27.
- Carlson, B. E. (1984). Causes and maintenance of domestic violence: An ecological analysis. *Social Service Review*, 58(4), 569-587.

- Carlson, B. E. (1987). Dating violence: A research review and comparison with spouse abuse. *Social Casework*, 68(1), 16-23.
- CDC, T. (2014). Data and statistics. *US Department of Health and Human Services, CDC Atlanta, GA*.
- Centers for Disease Control and Prevention. (2009). The social- ecological model: A framework for prevention. Retrieved from <http://www.cdc.gov/ViolencePrevention/overview/social-ecologicalmodel.html>.
- Cesur, G., Sayraç, N. ve Korkmaz, E. (2018). Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve sürekli kaygı arasındaki ilişkide bilinçli farkındalığın rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 33(81), 97-112.
- Chase, K. A., Treboux, D., & O'leary, K. D. (2002). Characteristics of high-risk adolescents' dating violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 17(1), 33-49.
- Choi, E. P., Wong, J. Y., & Fong, D. Y. (2017). Mental health and health-related quality of life of Chinese college students who were the victims of dating violence. *Quality of life research*, 26, 945-957.
- Choi, H. J., Weston, R., & Temple, J. R. (2017). A three-step latent class analysis to identify how different patterns of teen dating violence and psychosocial factors influence mental health. *Journal of youth and adolescence*, 46, 854-866.
- Cicchetti, D., & Howes, P. W. (1991). Developmental psychopathology in the context of the family: Illustrations from the study of child maltreatment. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 23(3), 257-281.
- Cinal, B. (2018). *Flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumun anksiyete ve depreyon düzeyleriyle ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cleveland, H. H., Herrera, V. M. ve Stuewig, J. (2003). Abusive males and abused females in adolescent relationships: Risk factor similarity and dissimilarity and the role of relationship seriousness. *Journal of Family Violence*, 18, 325-339.

- Cohen, Z. P. (2019). *Üç kuşak kadın yetişkinin çocukluk çağı travmaları, dissosiyasyon ve şiddete yönelik tutumları bakımından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Coker, A. L., Smith, P. H., Thompson, M. P., McKeown, R. E., Bethea, L., & Davis, K. E. (2002). Social support protects against the negative effects of partner violence on mental health. *Journal of women's health & gender-based medicine*, 11(5), 465-476.
- Collibee, C., & Furman, W. (2016). Chronic and acute relational risk factors for dating aggression in adolescence and young adulthood. *Journal of youth and adolescence*, 45, 763-776.
- Collins, A., Loots, L., Meyiwa, T., & Mistrey, D. (2009). Nobody's business: Proposals for reducing gender-based violence at a South African university. *Agenda*, 23(80), 33-41.
- Collins, W. A. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of research on adolescence*, 13(1), 1-24.
- Cook, J. & Bewley, S. (2008). Acknowledging a persistent truth: domestic violence in pregnancy. *J R Soc Med*, 101, 358-63.
- Corcoran, K. O. C., & Mallinckrodt, B. (2000). Adult attachment, self-efficacy, perspective taking, and conflict resolution. *Journal of Counseling & Development*, 78(4), 473-483.
- Cornelius, T. L., & Resseguie, N. (2007). Primary and secondary prevention programs for dating violence: A review of the literature. *Aggression and violent behavior*, 12(3), 364-375.
- Corvo, K., & Carpenter, E. H. (2000). Effects of parental substance abuse on current levels of domestic violence: A possible elaboration of intergenerational transmission processes. *Journal of family violence*, 15, 123-135.
- Crane, C. A., Hawes, S. W., & Weinberger, A. H. (2013). Intimate partner violence victimization and cigarette smoking: a meta-analytic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 14(4), 305-315.
- Creasey, G., Kershaw, K., & Boston, A. (1999). Conflict management with friends and romantic partners: The role of attachment and negative mood regulation expectancies. *Journal of youth and Adolescence*, 28(5), 523-543.

- Crisp, R. J. (2015). *Social psychology: A very short introduction*(Vol. 439). USA:Oxford University Press..
- Crittenden, C. A., PolICASTRO, C., & Eigenberg, H. M. (2017). Attitudes toward dating violence: How does sexual identity influence perceptions among college students? *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 26(7), 804-824.
- Cyr, M., McDuff, P., & Wright, J. (2006). Prevalence and predictors of dating violence among adolescent female victims of child sexual abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 21(8), 1000-1017.
- Çelik, F. G. H. ve Hocaoglu, Ç. (2018). Çocukluk çağı travmaları: bir gözden geçirme. *Sakarya Tıp Dergisi*, 8(4), 695-711.
- Dardis, C. M., Edwards, K. M., Kelley, E. L., & Gidycz, C. A. (2013). Dating violence perpetration: The predictive roles of maternally versus paternally perpetrated childhood abuse and subsequent dating violence attitudes and behaviors. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 22(1), 6-25.
- Dasgupta, S. D. (2001). Towards an understanding of women's use of non-lethal violence in intimate heterosexual relationships. In *Applied Research Forum, National Electronic Network on Violence Against Women*. 1-13.
- DeKeseredy, W. S., & Dragiewicz, M. (2007). Understanding the complexities of feminist perspectives on woman abuse: A commentary on Donald G. Dutton's Rethinking domestic violence. *Violence against women*, 13(8), 874-884.
- Demir, G., ve Biçer, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma durumları ve etkileyen faktörler. *Turkish Studies Social Sciences*, 12(13), 171-188.
- Demirtaş, A. (2004). *Yakın ilişkilerde kıskançlık (bireysel, ilişkisel ve durumsal değişkenler)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dereli, B. K. (2023). *Flört şiddetine yönelik tutumun algılanan ebeveyn tutumu ve algılanan ebeveyn çatışması ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Deutsch, C. J. (2006). *Relative mate value, irrational beliefs, and romantic jealousy* (Unpublished Doctoral Dissertation). Lakehead University, Canada.

- Devrim, S. B., ve Beydağ, K. D. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısının flört şiddeti tutumuna etkisi. *Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 413-423.
- Dibble, U., & Straus, M. A. (1980). Some social structure determinants of inconsistency between attitudes and behavior: The case of family violence. *Journal of Marriage and the Family*, 42(1), 71–80
- DiGiuseppe, R. A., DiGiuseppe, R., Doyle, K. A., Dryden, W., & Backx, W. (2013). *A practitioner's guide to rational-emotive behavior therapy*. Oxford: Oxford University Press.
- Dikmen, H. A., Özaydın, T., ve Dereli Yılmaz, S. (2018). Üniversitedeki kadın öğrencilerde yaşanan flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2), 170-176.
- Dinç, A., ve Çalışkan, C. (2016). The perspectives of university students on gender roles Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3671-3683.
- Djikanovic, B., Celik, H., Simic, S., Matejic, B., & Cucic, V. (2010). Health professionals' perceptions of intimate partner violence against women in Serbia: Opportunities and barriers for response improvement. *Patient education and counseling*, 80(1), 88-93.
- Dobash, R. E., & Dobash, R. (1979). *Violence against wives: A case against the patriarchy* (Vol. 15). New York: Free Press.
- Dobash, R., E., & Dobash, R., P., (1977). Wives: The appropriate victims of marital violence. *Victimology*, 2, 426–442.
- Dobson, K., (Ed.). (2010). *Handbook of Cognitive-Behavioral Therapies*. New York: Guilford Press.
- Doe, S. S. (2000). Cultural factors in child maltreatment and domestic violence in Korea. *Children and Youth Services Review*, 22(3-4), 231-236
- Doğan, R. (2014). Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu. *Ankara Barosu Dergisi*, (2), 135-154.
- Doğan, S. (1995). Akılcı-duygusal terapi: kuramsal bir inceleme. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 2(6), 29-36.

- Dong, M., Anda, R. F., Dube, S. R., Giles, W. H., & Felitti, V. J. (2003). The relationship of exposure to childhood sexual abuse to other forms of abuse, neglect, and household dysfunction during childhood. *Child abuse & neglect*, 27(6), 625-639.
- Dong, M., Giles, W., H., Felitti, V., J., Dube, S., R., Williams, J., E., Chapman, D., P., & Anda, R., F. (2004). Insights into causal pathways for ischemic heart disease: adverse childhood experiences study. *Circulation*, 110, 1761–1766.
- Doumas, D. M., Pearson, C. L., Elgin, J. E., & McKinley, L. L. (2008). Adult attachment as a risk factor for intimate partner violence: The “mispairing” of partners' attachment styles. *Journal of interpersonal violence*, 23(5), 616-634.
- Downey, G., & Feldman, S. I. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships. *Journal of personality and social psychology*, 70(6), 1327.
- Downey, G., Bonica, C., & Rincon, C. (1999). Rejection sensitivity and adolescent romantic relationships. *The development of romantic relationships in adolescence*, 148-174.
- Downey, G., Feldman, S., & Ayduk, O. (2000). Rejection sensitivity and male violence in romantic relationships. *Personal Relationships*, 7(1), 45-61.
- Downey, G., Freitas, A. L., Michaelis, B., & Khouri, H. (1998). The self-fulfilling prophecy in close relationships: rejection sensitivity and rejection by romantic partners. *Journal of personality and social psychology*, 75(2), 545-560.
- Downey, G., Irwin, L., Ramsay, M., & Ayduk, O. (2004). Rejection sensitivity and girls' aggression. In M. M. Moretti, C. L. Odgers, & M. A. Jackson (Eds.), *Girls and aggression: Contributing factors and intervention principles* (pp. 7–25). New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Downey, G., Khouri, H., & Feldman, S. I. (1997). Early interpersonal trauma and later adjustment: The mediational role of rejection sensitivity. In: Cicchetti D, Toth S, (Eds.). *Rochester symposium on developmental psychopathology, volume VIII: the effects of trauma on the developmental process* (p. 85–114). New York: University of Rochester Press.
- Drumm, R., Popescu, M., Cooper, L., Trecartin, S., Seifert, M., Foster, T., & Kilcher, C. (2014). “God just brought me through it”: Spiritual coping strategies for resilience

- among intimate partner violence survivors. *Clinical Social Work Journal*, 42, 385-394.
- Dryden, W. (2003). Introduction to the ABC theory of. *Rational Emotive Behaviour Therapy: Theoretical Developments*, 1.
- Dryden, W., & Branch, R. (2008). *Fundamentals of rational emotive behaviour therapy: A training handbook*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Duerksen, K. N., & Woodin, E. M. (2019). Technological intimate partner violence: Exploring technology-related perpetration factors and overlap with in-person intimate partner violence. *Computers in Human Behavior*, 98, 223-231.
- Dutton, D. G. (1994). Patriarchy and wife assault: The ecological fallacy. *Violence and victims*, 9(2), 167-182.
- Dye, M. L., & Eckhardt, C. I. (2000). Anger, irrational beliefs and dysfunctional attitudes in violent dating relationships. *Violence and Victims*, 15(3), 337–350.
- Edleson, J. L., & Tolman, R. M. (1992). *Intervention for men who batter: An ecological approach*. New York: Sage Publications.
- Edwards, A. A. R. (2014). *Youth reports of psychological maltreatment, social anxiety, and aggression: Evaluating rejection sensitivity as a mediator*. (Unpublished Doctoral Dissertations). Columbia University, New York.
- Eidelson, R. J., & Epstein, N. (1982). Cognition and relationship maladjustment: Development of a measure of dysfunctional relationship beliefs. *Journal of consulting and clinical psychology*, 50(5), 715-720.
- Eisenberg, M. E., Ackard, D. M., & Resnick, M. D. (2007). Protective factors and suicide risk in adolescents with a history of sexual abuse. *The Journal of pediatrics*, 151(5), 482-487.
- Ellis, A. (1979). The theory of rational-emotive therapy. In A. Ellis & J.M. Whiteley (Eds.), *Theoretical and empirical foundations of rational-emotive therapy* (pp. 33– 60). California: Brooks/Cole Publishing Company.
- Ellis, A. (1986). Rational-emotive therapy applied to relationship therapy. *Journal of Rational Emotive Therapy*, 4(1), 4-21.

- Ellis, A. (1993). Fundamentals of rational-emotive therapy for the 1990s. In W. Dryden & L.K. Hill (Eds.), *Innovations in rational-emotive therapy* (pp. 1–32). Newbury Park, Sage Publications.
- Ellis, A. (2003). Similarities and differences between rational emotive behavior therapy and cognitive therapy. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 17(3), 225-240.
- Ellis, A. & Dryden, W. (1997). *The practice of rational emotive behavior therapy*. Revised edition. New York: Springer.
- Ellis, A., & Dryden, W. (2007). *The practice of rational emotive behavior therapy*. New York: Springer publishing company.
- Ellis, A., & MacLaren, C. (2008). *Rational emotive behavior therapy: A therapist's guide*. Atascadero: Impact.
- Ellis, A., Sichel, J., Yeager, R., Dimattia, D., ve DiGuiseppe, R. (1989). *Rational emotive couples therapy*. New York: Pergmanon.
- Ergin, B. E. ve Dağ, İ. (2013). Kişilerarası problem çözme davranışları, yetişkinlerdeki bağlanma yönelimleri ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 14(1), 36-45.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity youth and crisis* (No. 7). New York: WW Norton & company.
- Fang, X., & Corso, P. S. (2007). Child maltreatment, youth violence, and intimate partner violence: Developmental relationships. *American journal of preventive medicine*, 33(4), 281-290.
- Feeney, J. A. (1999). Adult romantic attachment and couple relationships. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (pp. 355–377). The Guilford Press.
- Feiring, C., Rosenthal, S., & Taska, L. (2000). Stigmatization and the development of friendship and romantic relationships in adolescent victims of sexual abuse. *Child Maltreatment*, 5(4), 311-322.
- Feldman, S. S., & Gowen, L. K. (1998). Conflict negotiation tactics in romantic relationships in high school students. *Journal of youth and adolescence*, 27(6), 691-717.

- Feldman, S., & Downey, G. (1994). Rejection sensitivity as a mediator of the impact of childhood exposure to family violence on adult attachment behavior. *Development and Psychopathology*, 6, 231-247.
- Fernández-González, L., Calvete, E., Orue, I., & Echezarraga, A. (2018). The role of emotional intelligence in the maintenance of adolescent dating violence perpetration. *Personality and Individual Differences*, 127, 68-73.
- Fidan, F. ve Yeşil, Y. (2018). Nedenleri ve sonuçları itibariyle flört şiddeti. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilim Dergisi*, 4(1), 16-24.
- Fincham, F. D., Cui, M., Braithwaite, S., & Pasley, K. (2008). Attitudes toward intimate partner violence in dating relationships. *Psychological assessment*, 20(3), 260-269.
- Finkelhor, D., & Hotaling, G. T. (1984). Sexual abuse in the national incidence study of child abuse and neglect: An appraisal. *Child abuse & neglect*, 8(1), 23-32.
- Finley, L. L. (Ed.). (2011). *Encyclopedia of school crime and violence [2 volumes]*. Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Finzi-Dottan, R., & Karu, T. (2006). From emotional abuse in childhood to psychopathology in adulthood: A path mediated by immature defense mechanisms and self-esteem. *The Journal of nervous and mental disease*, 194(8), 616-621.
- Fiorillo, D., Papa, A., & Follette, V. M. (2013). The relationship between child physical abuse and victimization in dating relationships: The role of experiential avoidance. *Psychological trauma: theory, research, practice, and policy*, 5(6), 562-569.
- Flake, D. F. (2005). Individual, family, and community risk markers for domestic violence in Peru. *Violence against women*, 11(3), 353-373.
- Flake, D. F. (2005). Individual, family, and community risk markers for domestic violence in Peru. *Violence against women*, 11(3), 353-373.
- Flört (tarihsiz). Türk Dil Kurumu içinde. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Follingstad, D. R., Rutledge, L. L., Berg, B. J., Hause, E. S., & Polek, D. S. (1990). The role of emotional abuse in physically abusive relationships. *Journal of Family Violence*, 5, 107-120.

- Follingstad, D. R., Rutledge, L. L., McNeill-Harkins, K., & Polek, D. S. (1992). Factors related to physical violence in dating relationships. *Intimate violence: Interdisciplinary perspectives*, 11, 121-135.
- Forke, C. M., Myers, R. K., Catallozzi, M., & Schwarz, D. F. (2008). Relationship violence among female and male college undergraduate students. *Archives of pediatrics & adolescent medicine*, 162(7), 634-641.
- Friedman, M.A. & Whisman, M.A. (1998). Interpersonal Problem Behaviors Associated with Dysfunctional Attitudes. *Cognitive Therapy & Research*, 22, 149-160.
- Gabster, A., Hall, C. D. X., Pon, A. Y., Millender, E., & Pascale, J. M. (2023). Dating violence prevalence and risk factors among adolescents (14–19 years) in urban public schools in Panama. *The Lancet Regional Health-Americas*, 17(1800383), 1-10.
- Gage, A. J., & Hutchinson, P. L. (2006). Power, control, and intimate partner sexual violence in Haiti. *Archives of sexual behavior*, 35, 11-24.
- Galliher, R. V., & Bentley, C. G. (2010). Links between rejection sensitivity and adolescent romantic relationship functioning: The mediating role of problem-solving behaviors. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(6), 603-623.
- Gao, S., Assink, M., Liu, T., Chan, K. L., & Ip, P. (2021). Associations between rejection sensitivity, aggression, and victimization: A meta-analytic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(1), 125-135.
- Garcia-Moreno C et al. (2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. Geneva: World Health Organization.
- Gardner, C. V. (2009). *The a to z of feminist philosophy* (Vol. 64). Toronto: Scarecrow Press.
- Gibb, B. E. (2002). Childhood maltreatment and negative cognitive styles: A quantitative and qualitative review. *Clinical psychology review*, 22(2), 223-246.
- Gibb, B. E., Alloy, L. B., Abramson, L. Y., Rose, D. T., Whitehouse, W. G., Donovan, P., Hogan, Cronholm. J., & Tierney, S. (2001). History of childhood maltreatment, negative cognitive styles, and episodes of depression in adulthood. *Cognitive Therapy and Research*, 25(4), 425-446.

- Gizir, C. (2012). İlişki İnançları Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 37-45.
- Global Status Report on Violence Prevention. (2014). Geneva: World Health Organization.
- Goodnight, J. A., Bates, J. E., Holtzworth-Munroe, A., Pettit, G. S., Ballard, R. H., Iskander, J. M., ... & Lansford, J. E. (2017). Dispositional, demographic, and social predictors of trajectories of intimate partner aggression in early adulthood. *Journal of consulting and clinical psychology*, 85(10), 950.
- Gottman, J. M., & Krokoff, L. J. (1989). Marital interaction and satisfaction: a longitudinal view. *Journal of consulting and clinical psychology*, 57(1), 47.
- Gover, A. R. (2004). Risky lifestyles and dating violence: A theoretical test of violent victimization. *Journal of Criminal Justice*, 32(2), 171-180.
- Gover, A. R., Kaukinen, C., & Fox, K. A. (2008). The relationship between violence in the family of origin and dating violence among college students. *Journal of interpersonal violence*, 23(12), 1667-1693.
- Göncü-Köse, A., Özen-Çıplak, A., Ulaşan-Özgüle, E. T., ve Sümer, N. (2017). Adapting rejection sensitivity questionnaire into Turkish. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(11), 383-403.
- Gönenç İ. M., Terzioğlu F., Özdemir F., Güvenç G., Kök G., Yılmaz Sezer N. ve Demirtaş Hiçyılmaz B. (2016). Flört şiddeti tutum ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(4), 225-232.
- Green, J. L., Lowry, J. L., & Kopta, S. M. (2003). College students versus college counseling center clients: What are the differences? *Journal of College Student Psychotherapy*, 17(4), 25-37.
- Grest, C. V., Cederbaum, J. A., Lee, D. S., Choi, Y. J., Cho, H., Hong, S., ... & Lee, J. O. (2022). Cumulative violence exposure and alcohol use among college students: Adverse childhood experiences and dating violence. *Journal of interpersonal violence*, 37(1-2), 557-577.
- Gündoğdu, R., Yavuzer, Y., & Karatas, Z. (2018). Irrational Beliefs in Romantic Relationships as the Predictor of Aggression in Emerging Adulthood. *Journal of Education and Training Studies*, 6(3), 108-115.

- Hafen, C. A., Spilker, A., Chango, J., Marston, E. S., & Allen, J. P. (2014). To accept or reject? The impact of adolescent rejection sensitivity on early adult romantic relationships. *Journal of Research on Adolescence*, 24(1), 55-64.
- Hair, Joseph, F., William C., Black, Barry J., Babin, Roplh E. & Anderson. (2010). *Multivariate data analysis*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Halpern, C. T., Oslak, S. G., Young, M. L., Martin, S. L., & Kupper, L. L. (2001). Partner violence among adolescents in opposite-sex romantic relationships: Findings from the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *American journal of public health*, 91(10), 1679-1685.
- Hamarta, E., Arslan, C., Saygin, Y. ve Özyeşil, Z. (2009). Benlik saygısı ve akılcı olmayan inançlar bakımından üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yaklaşımlarının analizi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(18), 25-42.
- Harned, M. S. (2001). Abused women or abused men? An examination of the context and outcomes of dating violence. *Violence and victims*, 16(3), 269.
- Hatipoğlu, S. (2010). Başkent Üniversitesi öğrencilerinde flört şiddeti prevalansı anketi. *Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi Ankara*, 52(3).
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511-524.
- Heise, L. L. (1998). Violence against women: An integrated, ecological framework. *Violence against women*, 4(3), 262-290.
- Henton, J., Cate, R., Koval, J., Lloyd, S., & Christopher, S. (1983). Romance and violence in dating relationships. *Journal of family Issues*, 4(3), 467-482.
- Herrenkohl, T. I., & Jung, H. (2016). Effects of child abuse, adolescent violence, peer approval and pro-violence attitudes on intimate partner violence in adulthood. *Criminal behaviour and mental health*, 26(4), 304-314.
- Hipwell, A. E., Stepp, S. D., Xiong, S., Keenan, K., Blok- land, A., & Loeber, R. (2013). Parental punishment and peer victimization as developmental precursors to physical dating violence among girls. *Journal of Research on Adolescence*, 24, 65-79.

- House, J. S., Landis, K. R., & Umberson, D. (1988). Social relationships and health. *Science*, 241(4865), 540-545.
- Hovens, J., G., F., M., Wiersma, J., E., Giltay, E., J., Van Oppen, P., Spinhoven, P., Penninx, B., W., J., H., & Zitman, F., G. (2010). Childhood life events and childhood trauma in adult patients with depressive, anxiety and comorbid disorders vs. controls. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 122, 66–74.
- Howe, D. (2005). *Child abuse and neglect: Attachment, development and intervention*. London: Red Globe Press.
- Howell, K. H., Thurston, I. B., Schwartz, L. E., Jamison, L. E., & Hasselle, A. J. (2018). Protective factors associated with resilience in women exposed to intimate partner violence. *Psychology of violence*, 8(4), 438-447.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cut off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Inman, E. M., & London, B. (2022). Self-silencing mediates the relationship between rejection sensitivity and intimate partner violence. *Journal of interpersonal violence*, 37(13-14), 1-20.
- Intimate partner violence (n.d.). Cambridge Dictionary online. <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/intimate-partner-violence> adresinden erişilmiştir.
- Işık, M., Demircan, Ü. ve Gürhan, N. (2021). Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetinin Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(3), 465-477.
- Işılolu, B. (2006). *Anksiyete ve depresyon tanısı ile izlenen evli kadınlarda aile içi şiddetin sosyodemografik faktörleri, çift uyumu ve hastalıkla ilişkisi*. (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi). Bakırköy Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- İftar, M. & Güler, G. (2020). Attitudes and behaviors of university students towards dating violence. *International Anatolia Academic Online Journal Health Sciences*, 6(2), 151-167.

- Jennings, W. G., Park, M., Tomsich, E. A., Gover, A. R., & Akers, R. L. (2011). Assessing the overlap in dating violence perpetration and victimization among South Korean college students: The influence of social learning and self-control. *American Journal of Criminal Justice*, 36, 188-206.
- Jennings, W. G., Richards, T. N., Tomsich, E., & Gover, A. R. (2015). Investigating the role of child sexual abuse in intimate partner violence victimization and perpetration in young adulthood from a propensity score matching approach. *Journal of child sexual abuse*, 24(6), 659-681.
- Jennings, W., G., Okeem, C., Piquero, A., R., Sellers, C.S., Theobald D. & Farrington D.P. (2017). Dating and intimate partner violence among young persons ages 15-30: Evidence from a systematic review. *Aggression and violent behavior*, 33, 107-125.
- Jewkes, R., Levin, J., & Penn-Kekana, L. (2002). Risk factors for domestic violence: findings from a South African cross-sectional study. *Social science & medicine*, 55(9), 1603-1617.
- Johnson, M. P. (2006). Conflict and control: Gender symmetry and asymmetry in domestic violence. *Violence against women*, 12(11), 1003-1018.
- Jouriles, E. N., McDonald, R., Mueller, V., & Grych, J. H. (2012). Youth experiences of family violence and teen dating violence perpetration: Cognitive and emotional mediators. *Clinical child and family psychology review*, 15, 58-68.
- Jun, H. J., Rich-Edwards, J. W., Boynton-Jarrett, R., & Wright, R. J. (2008). Intimate partner violence and cigarette smoking: association between smoking risk and psychological abuse with and without co-occurrence of physical and sexual abuse. *American journal of public health*, 98(3), 527-535.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, (2022). <https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/kategori/veriler> adresinden erişilmiştir.
- Kalkan, M. (2006). İlişkilerde İnanç Envanteri'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 3(25), 45 – 54.
- Kalkan, M., ve Yalçın, İ. (2012). Evlilik öncesi dönem ve romantik ilişkiler. *Evlilik öncesi psikolojik danışma* (s. 9-21). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Kalmuss, D. (1984). The intergenerational transmission of marital aggression. *Journal of Marriage and The Family*, 46, 11-19.
- Kaplan, S. (1996). Physical abuse and neglect. In: Lewis M, ed. *Child and adolescent psychiatry. A comprehensive textbook* (p.1033-41). Baltimore, MA: Williams & Wilkins,
- Kaplan, S. J., Pelcovitz, D., & Labruna, V. (1999). Child and adolescent abuse and neglect research: A review of the past 10 years. Part I: Physical and emotional abuse and neglect. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 38(10), 1214-1222.
- Kara, B., Biçer, Ü. ve Gökalp, A. S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47(2), 140-51.
- Karabacak, A. ve Çetinkaya, S. K. (2015). Üniversite öğrencilerinin şiddet kabul düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 13-21.
- Karadeniz, S. (2008). *Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile psikolojik doğum sırası arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel irade algı çerçevesi ile bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademi.
- Karatay, M., Karatay, G., Gürarslan Baş, N. ve Baş, K., (2018). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. *STED*, 27(1), 62-71
- Karney, B. R., Beckett, M. K., Collins, R. L., & Shaw, R. (2007). *Adolescent romantic relationships as precursors of healthy adult marriages: A review of theory, research, and programs*. California: Rand Corporation.
- Kaukinen, C. (2014). Dating violence among college students: The risk and protective factors. *Trauma, violence, & abuse*, 15(4), 283-296.
- Kaukinen, C., Buchanan, L., & Gover, A. R. (2015). Child abuse and the experience of violence in college dating relationships: Examining the moderating effect of gender and race. *Journal of family violence*, 30, 1079-1092.

- Kaya, B. (2023). Dark Triad and Dating Violence: Mediating Role of Irrational Beliefs in Romantic Relationships. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 1-14.
- Kaygusuz, C. (2013). Irrational Beliefs and Abuse in University Students' Romantic Relations. *Eurasian Journal of Educational Research*, 51, 141-155.
- Kemaloğlu, S. (2021). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerindeki duygusal istismar, kişiler arası bağımlılık ve romantik ilişki kalıp yargıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kempe, C. H., Silverman, F. N., Steele, B. F., Droegemueller, W., & Silver, H. K. (1985). The battered-child syndrome. *Child Abuse & Neglect*, 9(2), 143-154.
- Kendall-Tackett, K. A., Williams, L. M., & Finkelhor, D. (1993). Impact of sexual abuse on children: a review and synthesis of recent empirical studies. *Psychological bulletin*, 113(1), 164.
- Kepir-Savoly, D. D., Ulaş, Ö. ve Demirtaş-Zorbaz, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeylerini etkileyen etmenler. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(42), 173-183.
- Keyes, K. M., Eaton, N. R., Krueger, R. F., McLaughlin, K. A., Wall, M. M., Grant, B. F. ve Hasin, D. S. (2012). Childhood maltreatment and the structure of common psychiatric disorders. *The British Journal of Psychiatry*, 200(2), 107-115.
- Kılıçarslan, F. (2006). *Çocuk ve aile sorunlarının terapi ile tedavisi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kılınçer, A.S. ve Tuzgöl Dost, M. (2014). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 160-172.
- Kim, J., & Cicchetti, D. (2010). Longitudinal pathways linking child maltreatment, emotion regulation, peer relations, and psychopathology. *Journal of child psychology and psychiatry*, 51(6), 706-716.
- King, T. L., Singh, A., & Milner, A. (2019). Associations between gender-role attitudes and mental health outcomes in a nationally representative sample of Australian adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 65(1), 72-78.

- Kline, Rex B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. London: Guilford publications.
- Kocacik, F., & Dogan, O. (2006). Domestic violence against women in Sivas, Turkey: survey study. *Croatian medical journal*, 47(5), 742-749.
- Koç, G. (2022). A study of femicide in Turkey from 2010 to 2017. *SAGE Open*, 12(3), 1-20.
- Kök, G., Karaman, S., Özer, E., Özbek, N., Kılıç Uçar, A. ve Güvenç, G. (2022). Bir grup üniversite öğrencisinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 9(2), 167-176.
- Krauss, L. A., Wilson, C. K., Padrón, E., & Samuelson, K. W. (2016). Maternal trauma and children's functioning: The role of kinship social support. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 25(4), 421-435.
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., & Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The lancet*, 360(9339), 1083-1088.
- Kültür, N. ve Özdere, M. (2018). Flört şiddeti eğitiminin, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutumlarına etkisi. *Social Science Development Journal*, 3(9), 123-136.
- Leadbeater, B. J., Banister, E. M., Ellis, W. E., & Yeung, R. (2008). Victimization and relational aggression in adolescent romantic relationships: The influence of parental and peer behaviors, and individual adjustment. *Journal of youth and adolescence*, 37, 359-372.
- Leadbeater, B. J., Sukhawathanakul, P., Holfeld, B., & Temple, J. R. (2017). The effects of continuities in parent and peer aggression on relational intimate partner violence in the transition to young adulthood. *Prevention science*, 18(3), 350-360.
- Leadbeater, B., Connolly, J., & Temple, J. R. (2018). Changing your status in a changing world: It is complicated! A developmental systems framework for understanding dating violence in adolescents and young adults. In *Adolescent Dating Violence* (pp. 3-23). Cambridge: Academic Press.

- Lee, M., Reese-Weber, M., & Kahn, J. H. (2014). Exposure to family violence and attachment styles as predictors of dating violence perpetration among men and women: A mediational model. *Journal of interpersonal violence*, 29(1), 20-43.
- Leen, E., Sorbring, E., Mawer, M., Holdsworth, E., Helsing, B., & Bowen, E. (2013). Prevalence, dynamic risk factors and the efficacy of primary interventions for adolescent dating violence: An international review. *Aggression and violent behavior*, 18(1), 159-174.
- Levy, S. R., Ayduk, O., & Downey, G. (2001). The role of rejection sensitivity in people's relationships with significant others and valued social groups. *Interpersonal rejection*, 10, 251-289.
- Lewis, S. F., & Fremouw, W. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Clinical psychology review*, 21(1), 105-127.
- Li, S., Zhao, F., & Yu, G. (2019). Childhood maltreatment and intimate partner violence victimization: A meta-analysis. *Child abuse & neglect*, 88, 212-224.
- Lipsky, S., Caetano, R., Field, C. A., & Larkin, G. L. (2005). Psychosocial and substance-use risk factors for intimate partner violence. *Drug and alcohol dependence*, 78(1), 39-47.
- Little, L., & Kaufman Kantor, G. (2002). Using ecological theory to understand intimate partner violence and child maltreatment. *Journal of community health nursing*, 19(3), 133-145.
- Luo, F., DeGue, S., & Le, V. D. (2022). Estimating from the payer perspective the implementation cost of Dating Matters: a comprehensive teen dating violence prevention model. *Journal of interpersonal violence*, 37(11-12), 1-24.
- Majer, M., Nater, U. M., Lin, J. M. S., Capuron, L., & Reeves, W. C. (2010). Association of childhood trauma with cognitive function in healthy adults: a pilot study. *BMC neurology*, 10, 1-10.
- Makepeace, J. M. (1981). Courtship violence among college students. *Family relations*, 97-102.
- Manchikanti Gómez, A. (2011). Testing the cycle of violence hypothesis: Child abuse and adolescent dating violence as predictors of intimate partner violence in young adulthood. *Youth & Society*, 43(1), 171-192.

- Maniglio, R. (2011). The role of child sexual abuse in the etiology of substance-related disorders. *Journal of addictive diseases*, 30(3), 216-228.
- Martino, S. C., Collins, R. L., & Ellickson, P. L. (2005). Cross-lagged relationships between substance use and intimate partner violence among a sample of young adult women. *Journal of studies on alcohol*, 66(1), 139-148.
- Martins, C., Gouveia, A., Chaves, M., Lourenço, R., Marques, S., & Santos, T. (2014). Dating violence and nursing student well-being. *Atención Primaria*, 46, 129-134.
- Martsof, D. S., Colbert, C., & Draucker, C. B. (2012). Adolescent dating violence prevention and intervention in a community setting: perspectives of young adults and professionals. *Qualitative Report*, 17 (99), 1-23.
- Marusak, H. A., Martin, K. R., Etkin, A., & Thomason, M. E. (2015). Childhood trauma exposure disrupts the automatic regulation of emotional processing. *Neuropsychopharmacology*, 40(5), 1250-1258.
- McClure, M. M., & Parmenter, M. (2017). Childhood trauma, trait anxiety, and anxious attachment as predictors of intimate partner violence in college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(23-24), 1-16.
- McMahon, K., Hoertel, N., Wall, M. M., Okuda, M., Limosin, F., & Blanco, C. (2015). Childhood maltreatment and risk of intimate partner violence: A national study. *Journal of psychiatric research*, 69, 42-49.
- Mersky, J. P., & Topitzes, J. (2010). Comparing early adult outcomes of maltreated and non-maltreated children: A prospective longitudinal investigation. *Children and Youth Services Review*, 32(8), 1086-1096.
- Metts, S., & Cupach, W. (1990). The influence of relationship beliefs and problem-solving responses on satisfaction in romantic relationships. *Human Communication Research*, 1, 170-185.
- Mihçioğur S, Akın A. (2015). Flört şiddeti - “Şiddet’li sevgi.” *Sağlık ve Toplum*, 25(2), 9-15.
- Mihalic, S., W. & Elliott, D. (1997) A social learning theory model of marital violence. *Journal of Family Violence*, 12, 21-47.

- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). Boosting attachment security to promote mental health, prosocial values, and inter-group tolerance. *Psychological inquiry*, 18(3), 139-156.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2011). Attachment, anger, and aggression. In P. R. Shaver & M. Mikulincer (Eds.), *Human aggression and violence: Causes, manifestations, and consequences* (pp. 241–257). Massachusetts: American Psychological Association.
- Miller, E., & McCaw, B. (2019). Intimate partner violence. *New England Journal of Medicine*, 380(9), 850-857.
- Mishra, M., & Allen, M. S. (2023). Rejection sensitivity and romantic relationships: A systematic review and meta-analysis. *Personality and Individual Differences*, 208(112186), 1-8
- Mitchell, R. E., & Hodson, C. A. (1983). Coping with domestic violence: Social support and psychological health among battered women. *American journal of community psychology*, 11(6), 629-654.
- Moretti, M. M., Bartolo, T., Craig, S., Slaney, K., & Odgers, C. (2013). Gender and the transmission of risk: A prospective study of adolescent girls exposed to maternal versus paternal interparental violence. *Journal of Research on Adolescence*, 24, 80–92.
- Mullen, P. E., Martin, J. L., Anderson, J. C., Romans, S. E., & Herbison, G. P. (1996). The long-term impact of the physical, emotional, and sexual abuse of children: A community study. *Child abuse & neglect*, 20(1), 7-21.
- Mumford, E. A., Liu, W., & Taylor, B. G. (2016). Parenting profiles and adolescent dating relationship abuse: Attitudes and experiences. *Journal of youth and adolescence*, 45, 959-972.
- Muñiz-Rivas, M., Vera, M., & Povedano-Díaz, A. (2019). Parental style, dating violence and gender. *International journal of environmental research and public health*, 16(15), 1-16.
- Murphy, A. M., & Russell, G. (2018). Rejection sensitivity, jealousy, and the relationship to interpersonal aggression. *Journal of interpersonal violence*, 33(13), 2118-2129.

- Murray, C. E., & Kardatzke, K. N. (2007). Dating violence among college students: key issues for college counselors, *Journal of College Counseling*, 10(1), 79-89.
- Nadir, U. (2016). *Şiddetin mağdurları ve tanıkları olarak kadınların aile içi şiddet deneyimleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Nelson-Jones, R. (1982). *The theory and practice of counselling psychology*. Holt: Rinehart and Winston.
- Nelson, S., Baldwin, N., & Taylor, J. (2012). Mental health problems and medically unexplained physical symptoms in adult survivors of childhood sexual abuse: an integrative literature review. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* 19, 211–220.
- Norman, R. E., Byambaa, M., De, R., Butchart, A., Scott, J., & Vos, T. (2012). The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and neglect: a systematic review and meta-analysis. *PLoS medicine*, 9(11), 1-31.
- Norona, J. C., Tregubenko, V., Boiangiu, S. B., Levy, G., Scharf, M., Welsh, D. P., & Shulman, S. (2018). Changes in rejection sensitivity across adolescence and emerging adulthood: Associations with relationship involvement, quality, and coping. *Journal of Adolescence*, 63, 96-106.
- Novak, J., & Furman, W. (2016). Partner violence during adolescence and young adulthood: Individual and relationship level risk factors. *Journal of youth and adolescence*, 45, 1849-1861.
- Nurius, P. S., Furrey, J., & Berliner, L. (1992). Coping capacity among women with abusive partners. *Violence and Victims*, 7(3), 229-243.
- O'Leary, K. D., Malone, J., & Tyree, A. (1994). Physical aggression in early marriage: preresultship and relationship effects. *Journal of consulting and clinical psychology*, 62(3), 594-602.
- O'Keefe, M. (1997). Predictors of Dating Violence Among High School Students. *Journal of Interpersonal Violence*, 12(4), 546–568.
- O'Keefe, M. (2005). Teen dating violence: A review of risk factors and prevention efforts. *National Electronic Network on violence against women*, 1, 1-5.

- O'Leary, K. D. (1988). Physical aggression between spouses: A social learning theory perspective. In *Handbook of family violence* (pp. 31-55). Boston, MA: Springer US.
- Obasaju, M. A., Palin, F. L., Jacobs, C., Anderson, P., & Kaslow, N. J. (2009). Won't you be my neighbor? Using an ecological approach to examine the impact of community on revictimization. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(1), 38-53.
- Ohnishi, M., Nakao, R., Shibayama, S., Matsuyama, Y., Oishi, K., & Miyahara, H. (2011). Knowledge, experience, and potential risks of dating violence among Japanese university students: a cross-sectional study. *BMC public health*, 11(1), 1-8.
- Olive, M. F. (2007). *Child abuse and stress disorders*. Infobase Publishing.
- Olsson, A., Carmona, S., Downey, G., Bolger, N., & Ochsner, K. N. (2013). Learning biases underlying individual differences in sensitivity to social rejection. *Emotion*, 13(4), 616.
- Owen, D.W. ve Korkut Owen, F. (2008). *Kadına yönelik aile içi şiddet*. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, Ankara: Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Özkan, A. ve Demir, Ü. (2002). Kadın istismarı. *Atatürk Üniversitesi. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 5(1):87-92.
- Öztürk Karakuş, H. (2016). Bir sosyal taciz türü olarak ısrarlı takip–stalking-sinema filmleri üzerinden bir değerlendirme. *Route Educational and Social Science Journal*, 5(3), 118-132.
- Öztürk, N. (2017). Ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesine dair kanunun getirdiği bazı yenilikler ve öneriler. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-32.
- Park, M. S., & Lee, J. Y. (2021). The effects of abandonment anxiety on psychological dating violence: The mediating effects of rejection sensitivity and relationship addiction. *The Journal of the Korea Contents Association*, 21(4), 248-261.
- Parks, S. E., Kim, K. H., Day, N. L., Garza, M. A., & Larkby, C. A. (2011). Lifetime self-reported victimization among low-income, urban women: The relationship between childhood maltreatment and adult violent victimization. *Journal of interpersonal violence*, 26(6), 1111-1128.

- Pereplechikova, F., & Kaufman, J. (2010). Emotional and behavioral sequelae of childhood maltreatment. *Current opinion in pediatrics*, 22(5), 610-615.
- Peterson, K., Sharps, P., Banyard, V., Powers, R. A., Kaukinen, C., Gross, D., ... & Campbell, J. (2018). An evaluation of two dating violence prevention programs on a college campus. *Journal of interpersonal violence*, 33(23), 3630-3655.
- Pietrzak, J., Downey, G., & Ayduk, O. (2005). Rejection Sensitivity as an Interpersonal Vulnerability. In M. W. Baldwin (Ed.), *Interpersonal cognition* (pp. 62–84). New York: The Guilford Press.
- Polat, O. (2007). *Tüm boyutlarıyla çocuk istismarı: Tanımlar I*. Ankara: Seçkin.
- Polat, O. (2016). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34.
- Purdie, V., & Downey, G. (2000). Rejection sensitivity and adolescent girls' vulnerability to relationship-centered difficulties. *Child maltreatment*, 5(4), 338-349.
- Qu, J., Wang, L., & Zhao, J. (2018). Correlates of attitudes toward dating violence among police cadets in China. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 62(16), 4888-4903.
- Rakovec-Felser, Z. (2014). Domestic violence and abuse in intimate relationship from public health perspective. *Health psychology research*, 2(3), 62-67.
- Ramirez, M., Paik, A., Sanchagrin, K., & Heimer, K. (2012). Violent peers, network centrality, and intimate partner violence perpetration by young men. *Journal of adolescent health*, 51(5), 503-509.
- Reidy, D. E., Smith-Darden, J. P., Cortina, K. S., Kernsmith, R. M., & Kernsmith, P. D. (2015). Masculine discrepancy stress, teen dating violence, and sexual violence perpetration among adolescent boys. *Journal of Adolescent Health*, 56(6), 619-624.
- Reingle, J. M., Jennings, W. G., Connell, N. M., Businelle, M. S., & Chartier, K. (2014). On the pervasiveness of event-specific alcohol use, general substance use, and mental health problems as risk factors for intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 29(16), 2951-2970.
- Renner, L. M., & Whitney, S. D. (2012). Risk factors for unidirectional and bidirectional intimate partner violence among young adults. *Child abuse & neglect*, 36(1), 40-52.

- Reyes, H. L. M., Foshee, V. A., Niolon, P. H., Reidy, D. E., & Hall, J. E. (2016). Gender role attitudes and male adolescent dating violence perpetration: Normative beliefs as moderators. *Journal of youth and adolescence, 45*, 350-360.
- Rezay, M. L. (2020). Separated women's risk for intimate partner violence: A multiyear analysis using the national crime victimization survey. *Journal of interpersonal violence, 35*(5-6), 1055-1080.
- Richards, T. N., Tillyer, M. S., & Wright, E. M. (2017). Intimate partner violence and the overlap of perpetration and victimization: Considering the influence of physical, sexual, and emotional abuse in childhood. *Child abuse & neglect, 67*, 240-248.
- Riggs, D. S., & O'Leary, K. D. (1989). A theoretical model of courtship aggression. In M. A. Pirog-Good & J. E. Stets (Eds.), *Violence in dating relationships: Emerging social issues* (pp. 53–71). Westport: Praeger Publishers.
- Rikhye, K., Tyrka, A. R., Kelly, Gagne. G. G., Mello, A. F., Mello, M. F., Price, L. H., & Carpenter, L. L. (2008). Interplay between childhood maltreatment, parental bonding, and gender effects: Impact on quality of life. *Child Abuse & Neglect, 32*, 19-34.
- Roberts, A. L., Gilman, S. E., Fitzmaurice, G., Decker, M. R., & Koenen, K. C. (2010). Witness of intimate partner violence in childhood and perpetration of intimate partner violence in adulthood. *Epidemiology (Cambridge, Mass.), 21*(6), 809-818.
- Roberts, T. A., Auinger, P., & Klein, J. D. (2006). Predictors of partner abuse in a nationally representative sample of adolescents involved in heterosexual dating relationships. *Violence and victims, 21*(1), 81-89.
- Romans, J. S., & DeBord, J. (1995). Development of the relationship beliefs questionnaire. *Psychological reports, 76*(3), 1248-1250.
- Romero-Canyas, R., Downey, G., Berenson, K., Ayduk, O., & Kang, N. J. (2010). Rejection sensitivity and the rejection–hostility link in romantic relationships. *Journal of personality, 78*(1), 119-148.
- Roscoe, B., & Benaske, N. (1985). Courtship violence experienced by abused wives: Similarities in patterns of abuse. *Family relations, 34*(3), 419-424.

- Rostami, L., Karimi, Z., Ardeh, A., & Gorabi, M. S. S. A. (2020). The effect of life skills training on irrational communication beliefs of men with experience of domestic violence. *Academic Journal of Psychological Studies*, 9(4), 140-148.
- Rothman, E. F. (2018). Theories on the causation of partner abuse perpetration. In *Adolescent dating violence* (pp. 25-51). Cambridge:Academic Press.
- Sahan, B., & Çuhadaroglu, A. (2022). Investigation of the relationship between irrational beliefs in romantic relationships and attitudes towards dating violence. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 14(1), 304-325.
- Sallis, J. F., Owen, N., & Fisher, E. B. (2008). Ecological Models of Health Behavior. In K. Glanz, B. K. Rimer, & K. Viswanath (Eds.), *Health Behavior and Health Education: Theory, Research, and Practice* (4th ed., pp. 465-486). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Saltzman, L. E., Fanslow, J. L., McMahon, P. M., & Shelley, G. A. (1999). Intimate partner violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements. Version 1.0. Centers for Disease Control and Prevention, Atlanta.
- Şar, V., Öztürk, E., ve İkikardes, E. (2012). Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri. Tıp Bilimleri Dergisi*, 32(4), 1054.
- Saraç, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordamada akılcı olmayan inançlar ve evlilik öncesi ilişki algılarının rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sardinha, L., Maheu-Giroux, M., Stöckl, H., Meyer, S. R., & García-Moreno, C. (2022). Global, regional, and national prevalence estimates of physical or sexual, or both, intimate partner violence against women in 2018. *The Lancet*, 399(10327), 803-813.
- Sarı, T. (2008). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sarı, T., ve Owen, F. K. (2015). Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ölçeğinin geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 12(1), 255-273.

- Sarıhan, B. (2019). *Üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin yordayıcıları olarak ve çocukluk çağı travma yaşantıları ve toplumsal cinsiyetçilik özellikleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara.
- Sarıkaya, N. A. ve İkican, T. Ç. (2019). Hemşirelik fakültesi öğrencilerinin romantik yakın ilişki şiddetini kabul etme düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(2), 114-120.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Scott-Storey, K., Wuest, J., & Ford-Gilboe, M. (2009). Intimate partner violence and cardiovascular risk: is there a link? *Journal of advanced nursing*, 65(10), 2186-2197.
- Selvi, Y., Özdemir, P. G., Atli, A., ve Kıran, S. G. (2011). Aile içi cinsel istismar sonrası zedelenmiş cinsellik: kompulsif cinsel davranışları olan bir olgu sunumu. *Düşünen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 24(1), 85-88.
- Set, Z. (2020). Dating violence: A review. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(4), 444-454.
- Sezer, Ö. (2008). Çiftler arası şiddeti kabul ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 1-15.
- Sezer, Ö., ve Sumbas, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabullerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 11(56).
- Sharf, R. S. (2012). *Theories of psychotherapy and counseling: Concepts and cases*, 5th Edition. Brooks/Cole: Belmont.
- Sharp, E. A., & Ganong, L. H. (2000). Raising awareness about marital expectations: Are unrealistic beliefs changed by integrative teaching? *Family relations*, 49(1), 71-76
- Sharpe, D., & Taylor, J. K. (1999). An examination of variables from a social-developmental model to explain physical and psychological dating violence. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 31(3), 165-175.

- Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2007). Adult Attachment Strategies and the Regulation of Emotion. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (pp. 446–465). New York: The Guilford Press.
- Shi, L. (2003). The association between adult attachment styles and conflict resolution in romantic relationships. *American Journal of Family Therapy*, 31(3), 143-157.
- Shorey, R. C., Cornelius, T. L., & Bell, K. M. (2008). A critical review of theoretical frameworks for dating violence: Comparing the dating and marital fields. *Aggression and violent behavior*, 13(3), 185-194.
- Sigelman, C. K., Berry, C. J. & Wiles, K. A. (1984). Violence in College Students' Dating Relationships 1. *Journal of Applied Social Psychology*, 14(6), 530-548.
- Sili, A. (2012). Lise öğrencilerinin saldırganlık eğilimleri üzerine sosyolojik bir değerlendirme: Erzurum Örneği. *EKEV Akademi Dergisi*, 16, 261-271.
- Siyez, D. M. (2003). *Duygusal istismara maruz kalan ve kalmayan ergenlerin benlik algıları ile depresyon ve kaygı düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Skuja, K., & Halford, W. K. (2004). Repeating the errors of our parents? Parental violence in men's family of origin and conflict management in dating couples. *Journal of interpersonal violence*, 19(6), 623-638.
- Krulewitch, C. J. (2012). Violence: a social and family problem. In C. Smith & F. Maurer (Eds.). *Community Health Nursing-Theory and Practice* (p.575-603). USA:Saunders Company.
- Smith, D. M., & Donnelly, J. (2000). Adolescent dating violence: A multi-systemic approach of enhancing awareness in educators, parents, and society. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 21(1), 53-64.
- Smith, P. H., Homish, G. G., Leonard, K. E., & Cornelius, J. R. (2012). Intimate partner violence and specific substance use disorders: findings from the National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions. *Psychology of Addictive Behaviors*, 26(2), 236.

- Smith, P. H., White, J. W., & Holland, L. J. (2003). A longitudinal perspective on dating violence among adolescent and college-age women. *American Journal of Public Health, 93*(7), 1104–1109.
- Smith, S. G., Zhang, X., Basile, K. C., Merrick, M. T., Wang, J., Kresnow, M. J., & Chen, J. (2018). The national intimate partner and sexual violence survey: 2015 data brief—updated release.
- Sousa, C. A. (1999). Teen dating violence: The hidden epidemic. *Fam. & Concil. Cts. Rev., 37*, 356-374.
- Sperling, M. B., & Berman, W. H. (Eds.). (1994). *Attachment in adults: Clinical and developmental perspectives*. New York: Guilford Press.
- Sprey, J. (2001). The case for marriage: Why married people are happier, healthier, and better off financially. *Journal of Marriage and Family, 63*(4), 1199-1207.
- Stickley, A., Kislitsyna, O., Timofeeva, I., & Vågerö, D. (2008). Attitudes toward intimate partner violence against women in Moscow, Russia. *Journal of Family Violence, 23*, 447-456.
- Stith, S. M., Smith, D. B., Penn, C. E., Ward, D. B., & Tritt, D. (2004). Intimate partner physical abuse perpetration and victimization risk factors: A meta-analytic review. *Aggression and violent behavior, 10*(1), 65-98.
- Stokols, D., Grzywacz, J. G., McMahan, S., & Phillips, K. (2003). Increasing the health promotive capacity of human environments. *American journal of health promotion, 18*(1), 4-13.
- Straus, M. A. (2004). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence against women, 10*(7), 790-811.
- Straus, M. A. (2011). Gender symmetry and mutuality in perpetration of clinical-level partner violence: Empirical evidence and implications for prevention and treatment. *Aggression and Violent Behavior, 16*(4), 279-288.
- Stuart, G. L., Temple, J. R., Follansbee, K. W., Bucossi, M. M., Hellmuth, J. C., & Moore, T. M. (2008). The role of drug use in a conceptual model of intimate partner violence in men and women arrested for domestic violence. *Psychology of Addictive Behaviors, 22*(1), 12–24

- Sugarman, D. B., & Hotaling, G. T. (1989). Dating violence: Prevalence, context, and risk markers. In M. A. Pirog-Good & J. E. Stets (Eds.), *Violence in dating relationships: Emerging social issues* (pp. 3–32). Westport: Praeger Publishers.
- Sullivan, B. F., & Schwebel, A. I. (1995). Relationship belief and expectations of satisfaction in marital relationships: Implications for family practitioners. *The Family Journal*, 3, (4), 298-305.
- Sunday, S., Kline, M., Labruna, V., Pelcovitz, D., Salzinger, S., & Kaplan, S. (2011). The role of adolescent physical abuse in adult intimate partner violence. *Journal of interpersonal violence*, 26(18), 3773-3789.
- Sürücü, L., Şeşen, H. ve Maşlakçı, A. (2021). SPSS. AMOS ve PROCESS Macro ile ilişkisel, aracı/düzenleyici ve yapısal eşitlik modellemesi (uygulamalı analizler).(1. Basım), Ankara: Detay Yayıncılık.
- Şen, S. (2020). *MPlus ile Yapısal Eşitlik Modellemesi*. Ankara: Nobel Akademi.
- Şenol, A., Albayrak, İ., ve Uluman, M. Flört şiddeti tutumlarının belirli değişkenler ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlara göre incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 113-131.
- Tabachnick, Barbara G., Linda S. Fidell. 2019. Using Multivariate Statistics. 7. bs. Boston: Pearson Education.
- Taner, Y., ve Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. *Acta Medica*, 35(2), 82-86.
- Tekin, A., ve Türk, B. (2018). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları ile flört şiddeti arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İçinde Turaz Akademi*, 85-91.
- Temple, J. R., Choi, H. J., Elmquist, J., Hecht, M., Miller-Day, M., Stuart, G. L., ... & Wolford-Clevenger, C. (2016). Psychological abuse, mental health, and acceptance of dating violence among adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 59(2), 197-202.
- Temple, J. R., Choi, H. J., Reuter, T., Wolfe, D., Taylor, C. A., Madigan, S., & Scott, L. E. (2018). Childhood corporal punishment and future perpetration of physical dating violence. *The Journal of pediatrics*, 194, 233-237.
- Temple, J. R., Shorey, R. C., Tortolero, S. R., Wolfe, D. A., & Stuart, G. L. (2013). Importance of gender and attitudes about violence in the relationship between exposure to

- interparental violence and the perpetration of teen dating violence. *Child abuse & neglect*, 37(5), 343-352.
- Testa, M., Livingston, J. A., & Leonard, K. E. (2003). Women's substance use and experiences of intimate partner violence: A longitudinal investigation among a community sample. *Addictive behaviors*, 28(9), 1649-1664.
- Thompson, M. P., Kaslow, N. J., Kingree, J. B., Rashid, A., Puett, R., Jacobs, D., & Matthews, A. (2000). Partner violence, social support, and distress among inner-city African American women. *American journal of community psychology*, 28, 127-143.
- Thompson, W. E. (1986). Courtship violence: Toward a conceptual understanding. *Youth & Society*, 18(2), 162-176.
- Thongpriwan, V. (2008). *Thai female adolescents' perceptions of dating violence*. (Unpublished Doctoral Dissertation). University of Illinois, Chicago.
- Thornberry, T. P., Ireland, T. O., & Smith, C. A. (2001). The importance of timing: The varying impact of childhood and adolescent maltreatment on multiple problem outcomes. *Development and psychopathology*, 13(4), 957-979.
- Thornberry, T., P., Ireland, T., O. & Smith, C., A. (2001). The importance of timing: the varying impact of childhood and adolescent maltreatment on multiple problem outcomes. *Development and Psychopathology*, 13, 957-979.
- Tikdari Nejad, A., & Khezri Moghadam, N. (2017). Relationship between irrational beliefs and marital conflicts in couples based on rational-emotive behavior therapy. *Journal of Patient Safety & Quality Improvement*, 5(2), 526-530.
- Tjaden, P., & Thoennes, N. (2000). Prevalence and consequences of male-to-female and female-to-male intimate partner violence as measured by the National Violence Against Women Survey. *Violence against women*, 6(2), 142-161.
- Topkaya, N., Şahin, E., & Mehel, F. (2023). Relationship-specific irrational beliefs and relationship satisfaction in intimate relationships. *Current Psychology*, 42(2), 1257-1269.
- Toplu Demirtaş, E., Hatipoğlu-Sümer, Z., & Fincham, F. D. (2017). Intimate partner violence in Turkey: The Turkish intimate partner violence attitude scale-revised. *Journal of Family Violence*, 32, 349-356.

- Toplu-Demirtaş, E., & Fincham, F. D. (2022). I don't have power, and I want more: Psychological, physical, and sexual dating violence perpetration among college students. *Journal of interpersonal violence*, 37(13-14), 1-30.
- Turhan, E., İnandı, T., Cahit, Ö. ve Akoğlu, S. (2011). Üniversite öğrencilerinde madde kullanımı, şiddet ve bazı psikolojik özellikler. *Turkish Journal of Public Health*, 9(1), 33-44
- Turner, H. A., Finkelhor, D., & Ormrod, R. (2006). The effect of lifetime victimization on the mental health of children and adolescents. *Social Science and Medicine*, 62, 13-27.
- Turner, H. A., Finkelhor, D., & Ormrod, R. (2006). The effect of lifetime victimization on the mental health of children and adolescents. *Social science & medicine*, 62(1), 13-27.
- Türk, B., Hamzaoğlu, N. ve Yayak, A. (2020). Flört şiddeti üzerine bir inceleme. *Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi*. 17(1),73-81
- Türkoğlu, A. S. (2013). *Depresif bozukluğu olan kadın hastalarda çocukluk çağı ruhsal travmaları ve fonksiyonel olmayan tutumlarla ilişkisi*. (Tıpta Uzmanlık Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Ünal, F., Tarhan, S. & Çürükvelioğlu, Köksal, E. (2017). The role of gender, grade, department and socialization of gender norms in predicting perception of gender. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 6(1), 227-236.
- Üstünel, A. Ö. (2020). Eşit, güvenli, özgür ilişki: Üniversite öğrencilerine yönelik bir flört şiddeti önleme programının etki değerlendirmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 23(45), 19-38.
- Vagi, K. J., Rothman, E. F., Latzman, N. E., Tharp, A. T., Hall, D. M., & Breiding, M. J. (2013). Beyond correlates: A review of risk and protective factors for adolescent dating violence perpetration. *Journal of youth and adolescence*, 42, 633-649.
- Vahip, I., & Doğanavşargil, O. (2006). Domestic violence and female patients. *Türk Psikiyatri Dergisi= Turkish Journal of Psychiatry*, 17(2), 107-114.
- Valentine, L., & Feinauer, L. L. (1993). Resilience factors associated with female survivors of childhood sexual abuse. *American Journal of Family Therapy*, 21(3), 216-224

- Van der Kolk, B. A. (1989). The compulsion to repeat the trauma: Re-enactment, revictimization, and masochism. *Psychiatric Clinics of North America*, 12(2), 389-411.
- Vézina, J. ve Hébert, M. (2007), Studies and implications for prevention risk factors for victimization in romantic relationships of young women: a review of empirical, *Trauma Violence Abuse*, 8(33), 32- 66.
- Vézina, J., Hébert, M., Poulin, F., Lavoie, F., Vitaro, F., & Tremblay, R. E. (2011). Risky lifestyle as a mediator of the relationship between deviant peer affiliation and dating violence victimization among adolescent girls. *Journal of youth and adolescence*, 40, 814-824.
- Villodas, M. T., Litrownik, A. J., Thompson, R., Roesch, S. C., English, D. J., Dubowitz, H., ... & Runyan, D. K. (2012). Changes in youth's experiences of child maltreatment across developmental periods in the LONGSCAN consortium. *Psychology of violence*, 2(4), 325-338.
- Volz, A. R., & Kerig, P. K. (2010). Relational dynamics associated with adolescent dating violence: The roles of rejection sensitivity and relational insecurity. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(6), 587-602.
- Walker, L. E. (1979). Battered women: A psychosociological study of domestic violence. *Psychology of Women Quarterly*, 4(1), 136–138.
- Walker, M. U. (2006). The cycle of violence. *Journal of Human Rights*, 5(1), 81-105.
- Wallin, D. J. (2007). *Attachment in psychotherapy*. New York: Guilford press.
- Watts, C., & Zimmerman, C. (2002). Violence against women: global scope and magnitude. *The lancet*, 359(9313), 1232-1237.
- Wekerle, C., & Wolfe, D. A. (1999). Dating violence in mid-adolescence: Theory, significance, and emerging prevention initiatives. *Clinical psychology review*, 19(4), 435-456.
- Wekerle, C., Leung, E., Wall, A. M., MacMillan, H., Boyle, M., Trocme, N., & Waechter, R. (2009). The contribution of childhood emotional abuse to teen dating violence among child protective services-involved youth. *Child abuse & neglect*, 33(1), 45-58.

- Welland, C. ve Ribner, N. (2008). *Healing from violence*. Latino men's journey to a new masculinity. New-York: Springer Publishing Company.
- Wheeler, R. J., & Frank, M. A. (1988). Identification of stress buffers. *Behavioral Medicine*, 14(2), 78-89.
- White, H. R., & Widom, C. S. (2003). Intimate partner violence among abused and neglected children in young adulthood: The mediating effects of early aggression, antisocial personality, hostility and alcohol problems. *Aggressive behavior: Official journal of the international society for research on aggression*, 29(4), 332-345.
- Whittaker, A., Adler-Baeder, F., & Garneau, C. (2014). The effects of relationship education on adolescent traditional gender role attitudes and dating violence acceptance. *Journal of Human Sciences and Extension*, 2(3), 59-69.
- Widom, C. S., Czaja, S., & Dutton, M. A. (2014). Child abuse and neglect and intimate partner violence victimization and perpetration: A prospective investigation. *Child abuse & neglect*, 38(4), 650-663.
- Wolfe, D. A., Crooks, C., Jaffe, P., Chiodo, D., Hughes, R., Ellis, W., ... & Donner, A. (2009). A school-based program to prevent adolescent dating violence: A cluster randomized trial. *Archives of pediatrics & adolescent medicine*, 163(8), 692-699.
- Wolfe, D. A., Scott, K., Wekerle, C., & Pittman, A. (2001). Child maltreatment: Risk of adjustment problems and dating violence in adolescence. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 40, 282-298.
- Wolfe, D. A., Wekerle, C., Reitzel-Jaffe, D., & Lefebvre, L. (1998). Factors associated with abusive relationships among maltreated and non-maltreated youth. *Development and Psychopathology*, 10, 61-85.
- Wolfe, D. A., Wekerle, C., Scott, K., Straatman, A.-L., & Grasley, C. (2004). Predicting Abuse in Adolescent Dating Relationships Over 1 Year: The Role of Child Maltreatment and Trauma. *Journal of Abnormal Psychology*, 113(3), 406-415.
- World Health Organization (2002). World Report on Violence and Health. Geneva, 89. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)11133-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)11133-0)
- World Health Organization. (2012). *Understanding and addressing violence against women: Intimate partner violence*(No. WHO/RHR/12.36). World Health Organization.

- World Health Organization. (2020). World health statistics 2020.
- Yan, E., & Karatzias, T. (2020). Childhood abuse and current intimate partner violence: A population study in Hong Kong. *Journal of interpersonal violence*, 35(1-2), 233-251.
- Yarkovsky, N. (2016). *Experiences of dating violence in emerging adult couples: The role of attachment style and emotion regulation* (Unpublished Doctoral Dissertation). University of Windsor, Canada.
- Yavuz, R. A. (2016). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ekseninde kadın istihdamları ve ekonomik şiddet. *Journal of Life Economics*, 3(3), 77-100.
- Ybarra, M. L., Espelage, D. L., Langhinrichsen-Rohling, J., Korchmaros, J. D., & Boyd, D. (2016). Lifetime prevalence rates and overlap of physical, psychological, and sexual dating abuse perpetration and victimization in a national sample of youth. *Archives of sexual behavior*, 45, 1083-1099.
- Yıldırım, İ. ve Şen, S. (2019). Eğitimde bilimsel araştırmanın temelleri. İçinde S. Şen & İ. Yıldırım (Eds.), *Eğitimde Araştırma Yöntemleri* (ss.3-21). Ankara: Nobel Akademi.
- Yick, A. G. (2008). A metasynthesis of qualitative findings on the role of spirituality and religiosity among culturally diverse domestic violence survivors. *Qualitative Health Research*, 18(9), 1289-1306.
- Yllo, K. (1985). *Feminist perspectives on wife abuse*. K. Yllo, M. Bograd (eds.) In: Political and Methodological Debates in Wife Abuse Research. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- You, S., & Shin, K. (2020). Influence of patriarchal sex-role attitudes on perpetration of dating violence. *Current Psychology*, 1-6.
- Yount, K. M., Pham, H. T., Minh, T. H., Krause, K. H., Schuler, S. R., Anh, H. T., ... & Kramer, M. R. (2014). Violence in childhood, attitudes about partner violence, and partner violence perpetration among men in Vietnam. *Annals of Epidemiology*, 24(5), 333-339.

EKLER

EK-1

Değerli katılımcı;

Cevaplayacağınız bu form flört şiddeti ve çocukluk dönemi örselenme yaşantıları: reddedilme duyarlılığı, akılcı olmayan inançların aracılık rolünün incelenmesine yönelik yapılacak olan yüksek lisans tezinde kullanılacak olup başka hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Her soruyu okuduktan sonra ilgili cevabı form üzerine işaretleyiniz. Lütfen cevaplanmayan soru bırakmayınız. Forma kimliğinizi belirtecek herhangi bir işaret koymayınız. Çalışmaya olan katkılarınız için teşekkür ederiz.

Cinsiyet:

Kadın ()

Erkek ()

Yaş:

18()

19()

20()

21 ve üzeri()

Okuduğunuz bölüm: (Okuduğunuz bölümü yazınız.)

Algılanan sosyo ekonomik durum:

Düşük ()

Orta ()

Yüksek ()

Daha önce romantik ilişkiniz oldu mu?:

Evet ()

Hayır ()

Şu an romantik bir ilişki yaşıyor musunuz?:

Evet ()

Hayır ()

Eğer cevabınız evet ise;

Partnerinizle ne kadar süredir birliktesiniz? :

1-3ay ()

3-6 ay ()

6-12 ay ()

1 yıl ve üzeri ()

Madde kullanma durumu: (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

Kullandığım bir madde yok. ()

Sigara () Alkol () Diğer ()

EK-2

Flört Şiddeti Tutum Ölçeği

Aşağıda yer alan maddeler bir romantik ilişkide yer alan tutumlara yöneliktir. Her bir madde için size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

	Kesin katılmıyor	Katılmıyor	Kararsız	Katılıyor	Kesin Katılıyor
1. Kız/erkek arkadaşlığında ilişkinin sürdürülmesi için, tehdit bir araç olarak kullanılabilir.					
2. Kız /erkek arkadaşlığında şiddet karşılıklı saygının olmadığı bir göstergesidir.					
3. Kız/erkek arkadaşlığında şiddet bazen uygulanabilir.					
4. Kız /erkek arkadaşlığında şiddetin olması ilişkiyi düzene sokar.					
10.Kız/erkek arkadaşların birbirlerine küçük çaplı vurmaları kabul edilebilir.					
11.Erkekler, kız arkadaşının hoşuna gitmesi için davranışlarını değiştirmelidir.					
12.Kızlar, erkek arkadaşının her istediğini yapmalıdır.					
13.Erkekler, kız arkadaşının her istediğini yapmalıdır.					
20.Kız/erkek arkadaşlar birbirlerinin banka kartlarının şifrelerini bilmelidirler.					
21. Kızlar, erkek arkadaşının uygun gördüğü şekilde para harcamalıdır.					
22.Kızların daha önceden cinsel deneyimi varsa, erkek onu cinsel ilişkiye zorlayabilir.					
23.Erkekler, kız arkadaşlarını cinsel zorlamada bulunmamalıdır.					
24.Kızlar, erkek arkadaşlarını cinsel zorlamada bulunmamalıdır.					
25.Erkeğin, kız arkadaşını okşama öpme gibi cinsel davranışlarda bulunurken onun onayını almasına gerek yoktur.					
28.Flört döneminde cinsel eylem yalnızca erkeklerin hakkı olabilir.					

EK-3

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Bu sorular **çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (20 yaşından önce)** başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan rakamı daire içerisine alarak işaretleyiniz. Sorulardan bazıları özel yaşamınızla ilgilidir; lütfen elinizden geldiğince gerçeğe uygun yanıt veriniz.

Yanıtlarınız gizli tutulacaktır.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde...

1. Evde yeterli yemek olmadığından aç kalırdım.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

2. Benim bakımımı ve güvenliğimi üstlenen birinin olduğunu biliyordum.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

3. Ailemedikiler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tipsiz” gibi sıfatlarla seslenirlerdi.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

8. Anne ve babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

9. Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

10. Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

15. Vücutta kötüye kullanılmış olduğuma (dövülme, itilip kakılma vb.) inanıyorum.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

16. Çocukluğum mükemmeldi.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

17. Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

18. Ailemde birisi benden nefret ederdi.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

21. Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

22. Benim ailem dünyanın en iyisiydi.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

26. İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

27. Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

EK-4

Reddedilme Duyarlılığı Anketi (Üniversite Öğrencileri Formu)

YÖNERGE. Aşağıdaki her bir madde genelde üniversite öğrencilerinin bazen diğer kişilerden talep ettiği şeyleri tanımlamaktadır. Lütfen, her bir durumda/koşulda bulunduğunuzu düşünün ve cevaplarınızı ona göre verin. Her bir soruda, sizin için uygun olan numarayı daire içine alarak işaretlemeleri yapınız.

- Maddeleri değerlendirirken, karşınızdaki kişinin (örneğin, bir hocanız veya bir arkadaşınızla ilgili olan maddelerde) lütfen belirli bir kişiyi değil, **ORTALAMA BİR KİŞİYİ DÜŞÜNEREK** yanıt veriniz.
- Araştırma, **özel kişilere karşı olan tutumlarınızı** değil, **GENEL TUTUMLARINIZI** incelemektedir.
- Her bir maddenin ardından gelen şu soruları yanıtlamanız beklenmektedir:**
 - Başkalarının size tepkisi konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**
 - İlgili durumda diğer kişilerin ne tür tepki verebileceğini düşünürsünüz?

1. Sınıftaki birine notlarını ödünç alıp alamayacağınızı soruyorsunuz.

- Kişinin notlarını vermek isteyip istemeyebileceği ile ilgili olarak ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam
1 2 3 4 5 6

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım
5 6

- Bu kişinin notlarını bana isteyerek vermesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle
1 2 3 4 5 6

Çok büyük ihtimalle
5 6

2. Romantik partnerinizden sizinle aynı eve taşınmasını istiyorsunuz.

- Romantik partnerinizin sizinle aynı eve taşınmayı isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam
1 2 3 4 5 6

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım
5 6

- Romantik partnerimin benimle aynı eve taşınmayı istemesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle
1 2 3 4 5 6

Çok büyük ihtimalle
5 6

5. Romantik partneriniz bütün arkadaşlarla birlikte dışarı çıkmayı planlıyor, ancak siz geceyi sadece partnerinizle geçirmek istiyorsunuz, ve bunu ona söylediniz.

- Romantik partnerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği ile ilgili ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam
1 2 3 4 5 6

Çok endişelenirim / Kaygı duyarım
5 6

- Romantik partnerimin bu isteğimi kabul etmeye istekli olmasını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle
1 2 3 4 5 6

Çok büyük ihtimalle
5 6

6. Günlük harcamalarınızı karşılamak için ebeveynlerinizden harçlığınızı arttırmalarını istiyorsunuz.

- Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar **endişe eder veya kaygı duvarsınız?**

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam 1 2 3 4 5 6 Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- Ebeveynlerimin yardımcı olmaya istekli olmalarını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle 1 2 3 4 5 6 Çok büyük ihtimalle

10. Okulunuzu bitirdikten sonraki yıllarda ailenizden para istiyorsunuz.

- Ebeveynlerinizin size para vermeyi isteyip istemeyebilecekleri konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duvarsınız?

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam 1 2 3 4 5 6 Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- Ebeveynlerimin para talebimi kabul etmek konusunda istekli olmalarını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle 1 2 3 4 5 6 Çok büyük ihtimalle

12. Çok kırıcı bir tartışmadan sonra romantik partnerinize telefon ediyor ve onu görmek istediğinizi söylüyorsunuz.

- Romantik partnerinizin sizi görmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duvarsınız?

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam 1 2 3 4 5 6 Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- Romantik partnerimin de beni görmeye istekli olmasını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle 1 2 3 4 5 6 Çok büyük ihtimalle

16. Romantik partnerinize sizi gerçekten sevip sevmediğini soruyorsunuz.

- Romantik partnerinizin sizi gerçekten sevdiğini söyleyip söylemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duvarsınız?

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam 1 2 3 4 5 6 Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- Romantik partnerimin beni gerçekten çok sevdiğini söylemeye istekli olmasını beklerdim.

Çok küçük ihtimalle 1 2 3 4 5 6 Çok büyük ihtimalle

17. Bir partiye gidiyorsunuz ve odanın diğer köşesinde birini fark ediyorsunuz, ona beraber dans etmeyi teklif ediyorsunuz.

- Dans etmeyi teklif ettiğiniz kişinin teklifinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duvarsınız?

Hiç endişelenmem / Kaygı duymam 1 2 3 4 5 6 Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

- Dans etmeyi teklif ettiğim kişinin bu teklifimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

Çok küçük ihtimalle 1 2 3 4 5 6 Çok büyük ihtimalle

EK-5

İLİŞKİLERDE İNANÇ ENVANTERİ

AÇIKLAMA: Aşağıda romantik ilişkilere yönelik insanların benimsedikleri bazı düşünceler bulunmaktadır. Lütfen her cümleyi dikkatle okuyup, bunlara ne kadar katıldığınızı belirleyin. İlginize ve yardımlarınıza teşekkür ederim.	
①Hiç katılmıyorum ④Katılıyorum	②Katılmıyorum ⑤Tamamen katılıyorum
③Kararsızım	
1. Partnerimle aynı yönde düşünmediğimiz zamanlar, ilişkimizin başarısız olduğunu düşünürüm.	① ② ③ ④ ⑤
2. Partnerimin saygı duyacağı hiçbir özelliğim yok.	① ② ③ ④ ⑤
3. Partnerim benim ihtiyaçlarımı, ben söylemeden de fark edebilmeli.	① ② ③ ④ ⑤
İlişkimde yolunda gitmeyen durumlar ortaya çıktığında, suçu kendimde ararım.	① ② ③ ④ ⑤
10. Cinsel performanstaki bazı güçlükler, kişisel yetersizlik anlamına gelir.	① ② ③ ④ ⑤
Sevilmeye layık değilim.	① ② ③ ④ ⑤
12. Mutluluğum kendimden çok partnerimin sevgisine bağlıdır.	① ② ③ ④ ⑤
13. Mutlu bir ilişkide kadın ve erkeğin birbirlerinden sakladıkları şeyler yoktur.	① ② ③ ④ ⑤
14. Partnerimin bana olan sevgisinin biteceğini ve terk edileceğini düşünüyorum.	① ② ③ ④ ⑤
19. İlişkimde mutlu olabilmem için, partnerimin benim hakkındaki düşünceleri, benim kendimle ilgili düşüncelerimden daha önemlidir.	① ② ③ ④ ⑤
Partnerimin sevgisini yitirirsem, yaşamın benim için anlamı olmaz.	① ② ③ ④ ⑤

EK-6

Evrak Tarih ve Sayısı: 18.04.2022-E.

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-79673485-302.08.01-153483
 Konu : Etik Kurul Raporu (Rüveyda SERÇE)

18.04.2022

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA
 (Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık)

Anabilim Dalınız Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Rüveyda SERÇE'nin, Dr. Öğretim Üyesi Serap ÖZDEMİR BİŞKİN danışmanlığında yürüttüğü "Flört Şiddeti ve Çocukluk Dönemi Örseleme Yaşantıları: Reddedilme Duyarlılığı Akılcı Olmayan İnançların Aracılık Rolü" başlıklı Etik Kurul Raporu yazımız ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KILINÇ
 Müdür

Ek:Etik Kurul Raporu

Belge Doğrulama Kodu :BSF5021DSB

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi :

https://ebys.mehmetakif.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx

İstiklal Yerleşkesi 15030 BURDUR

Telefon:+90 248 213 32 02 Faks:+90 248 213 32 09

e-Posta :ebe@mehmetakif.edu.tr

Elektronik Ağ:http://ebe.mehmetakif.edu.tr

KeP Adresi : maku@hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Ziya Yeniçeri

Evrak Pin Kodu: 20152

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-7

Gmail - Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği

7.07.2023 18:02

Ruveyda Serçe

Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği

4 ileti

Ruveyda Serçe
Alıcı:

13 Ağustos 2021 01:13

Sayın Füsün Hocam, ben Ruveyda Serçe. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programı'nda okuyorum. Tez çalışmam için Flört Şiddeti Tutum Ölçeği'nizi izninizle incelemek istiyorum. Yardımcı olursanız çok sevinirim, teşekkür ederim. İyi çalışmalar dilerim

Fusun Terzioğlu
Alıcı: Ruveyda Serçe

13 Ağustos 2021 04:16

Sevgili Rüveyda Merhaba,

Elbette makalemizi kaynak göstererek kullanabilirsin canım, çalışma sonuçlarından bizi haberdar edersen memnun oluruz

İyi çalışmalar

Prof.Dr.Füsün TERZİOĞLU

Atılım Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi

Hemşirelik Bölümü

www.atilim.edu.tr

EK-8

Gmail - Fwd: İlişkilerde İnanç Envanteri

7.07.2023 18:06

Ruveyda Serçe

Fwd: İlişkilerde İnanç Envanteri

1 mesaj

Melek Demir

Alıcı: Ruveyda Serçe

9 Aralık 2021 15:55

Merhaba,
Ölçek ektedir. İyi çalışmalar.
Prof. Dr. Melek Kalkan Demir

>

romantic belief.doc
66K

EK-9

Gmail - Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği

7.07.2023 18:07

Ruveyda Serçe

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği

2 ileti

Ruveyda Serçe
Alıcı: [Redacted]

9 Aralık 2021 14:26

Sayın Aslı Hocam, merhaba ben Ruveyda Serçe. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünde yüksek lisans öğrencisiyim. Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği'nizi tez çalışmamda kullanmak için incelemek istiyorum izninizle. Teşekkür ederim. İyi çalışmalar dilerim.

Aslı Göncü Köse
Alıcı: Ruveyda Serçe

9 Aralık 2021 22:04

Sevgili Rüveyda,

Ölçeğin kendisi ve referans vermeniz gereken makale ektedir.

Selamlar, sevgiler.

--
Doç. Dr. Aslı GÖNCÜ KÖSE
Çankaya Üniversitesi
Psikoloji Bölüm Başkanı

Assoc. Prof. Aslı GÖNCÜ KÖSE
Chairperson of the Department of Psychology
Çankaya University
Ankara/TURKEY

EK-10

Gmail - Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği

7.07.2023 18:08

Ruveyda Serçe

Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği

2 İleti

Ruveyda Serçe
Alınan

13 Ağustos 2021 01:08

Sayın Vedat Hocam, ben Ruveyda Serçe. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programı'nda okuyorum. Tez çalışmam için Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği'nizi izninizle incelemek istiyorum. Yardımcı olursanız çok sevinirim, teşekkür ederim. İyi çalışmalar dilerim.

[Alınan mesaj gizlendi]

13 Eylül 2021 10:53

Kullanabilirsiniz. Ekteki yeni, i versiyonu tercih edebilirsiniz.

Vedat Şar, MD

Professor and Chair, Department of Psychiatry

Koç University School of Medicine (www.ku.edu.tr) &Koç University Hospital (www.kuh.ku.edu.tr), Istanbul, Turkey

ORCHID ID: 0000-0002-5392-9644

https://www.researchgate.net/profile/Vedat_Sarwww.vedatsar.com

[Alınan mesaj gizlendi]

3 eklenti

 ctq-33-jtd.pdf
1543K

 CTQ-33-TR.pdf
140K

 narcissism-jtd-onlinefirst.pdf
592K

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Ruveyda Serçe

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Yüksek Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri: 1-Eğitim & Bilim 2022-IV

Bölüm Adı: Birleştirilmiş Sınıflı İlkokullardaki Rehberlik Hizmetleri, SERÇE

RUVEYDA, KUL AYKUT, KALENDER BARIŞ, Yayın Yeri: Efe Akademi

Yayınları, Editör: Karabatak Songül, Basım sayısı: 1, Sayfa sayısı: 433, ISBN: 978-625-6939-07-3, Bölüm Sayfaları: 279 -292

2-"Sybil" Filminin Şema Terapi Kavramlarıyla Değerlendirilmesi

ZEYNEP KARATAŞ, RUVEYDA SERÇE (21.10.2021), Yayın Yeri: International Congress of Science Culture and Education

3-Yakın İlişkilerde Şiddet Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması

GÖKMEN ARSLAN, RUVEYDA SERÇE, EMİNE NUR KAYA (10.03.2022),

Yayın Yeri: 5th International Health Science and Life Congress

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar: Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı.

